ΟΙ ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

Volonté Anarchiste



ΓΚΑΫ ΦΩΚΣ

Ο μονος βουλευτης
που μπηκε στο κοινοβουλιο
με τιμιες προθεσεις

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ελευθερος τυπος

VOLONTE ANARCHISTE

ΟΙ ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

Μετάφραση : *Βασίλης Καραπλής*

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ : *Οι Άναρχικοί καί οί ἐκλογές*
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : *Βασίλης Καραπλής*
ΕΚΔΟΣΕΙΣ : *ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ*
Ζωοδόχου Πηγής 17
Τηλ. 36.39.980

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Έξη τύψεις καί ένα υστερόγραφο γιά αλιγάτορες

Πλήθος πιστοί συνωστίζονται, λιμώττοντες καί έτοιμοθάνατοι, κάτω άπό ένα μπαλκόνι, καί περιμένουν νά βγεϊ ό 'Αβαγλαώρ νά τούς σκορπίσει τό σωτήριο λάχθα. Πολλοί έχουν άρχίσει κιόλας ν' άμφιβάλουν άν θά βγεϊ ποτέ ό 'Αβαγλαώρ καί μερικοί προχωρούν μέχρι καί νά ύποψιάζονται ότι ό 'Αβαγλαώρ δέν μένει κάν έκεϊ. Δέν έχουν δίκιο. 'Εκεϊ μένει ό 'Αβαγλαώρ, καί ή μπαλκονόπορτα άνοίγει κάποτε πράγματι καί ό 'Αβαγλαώρ βγαίνει. Τούς λέει όμως, κατηγορηματικά, ότι δέν πρόκειται νά τούς σκορπίσει λάχθα, γιατί δέν ύπάρχει καθόλου, καί νά πάψουν νά τόν σκοτίζουν καί νά σηκωθοϋν νά φύγουν μέ τό καλό, νά μήν άναγκαστεϊ νά τούς ρίξει λίχθι, καί άλοίμονό τους. Καί κλείνει πάλι τήν μπαλκονόπορτα καί χάνεται. Αύτό, φυσικά, τούς άπογοητεύει όλους πάρα πολύ».

'Α. Σχινάς, —άπό ύποθέσεις διηγημάτων— Πάλι 2-3.

Ήχος πρώτος: *Μέσα άπό τά χιλιάδες μεγάφωνα, κάτω άπό παντιέρες πολύχρωμες καί συνθήματα έτερόκλιτα, συνεχίζονται άγχωτικά τά καθημερινά γεγονότα. Εικόνες γνωστές καί άδιάφορες, έπαναλαμβανόμενες καί έξουθενωτικές. Καί γύρω μεγάφωνα καί χαρτοπόλεμος, κατακλυσμός ήχων καί χρωμάτων. Στοιχεία ένός πολιτισμού άναδείχνονται μέσα σ' αύτό τό όπτικό-άκουστικό μπαράζ μηνυμάτων, κινήσεων, εικόνων, πανώ, μουσικών έπενδύσεων. Ξαναστήνονται τά σκηνικά ή όπως έγραφε κι ό Σεφέρης, «στήνουμε θέατρα καί τά χαλνοϋμε / όπου σταθοϋμε κι όπου βρεθοϋμε / στήνουμε θέατρα καί σκηνικά / όμως ή μοίρα μας πάντα νικά /... σάρκες, λινάτσες, ξύλα, φτιασίδια, / ρίμες, αισθήματα, πέπλα, στολίδια, / μάσκες, λιογέρματα, γόοι καί κραυγές / κι έπιφωνήματα καί χαραυγές*

/ ριγμένα ἀνάκατα μαζί μ' ἐμᾶς / (πές μου ποῦ πᾶμε; πές μου ποῦ πᾶς;)/ .. γυμνά κι ἀνάερα, στεγνά στήν κάψα / (πότε μᾶ; γέννησαν; πότε μᾶς θάψαν;)... «Θεατρίνοι» Μ.Α. — στό ἡμερολόγιο καταστρώματος 6΄.

Ἡ κοινωνία μᾶς καταδείχνει τίς ἐσωτερικές της σχέσεις μέ τούς πολίτες της. Σχέσεις, ἀνα-σχέσεις, κατα-σχέσεις, σχέσεις διαφήμισης, δημόσιων σχέσεων, μάρκετινγκ. Ὁ καπιταλισμός καί οἱ κοινωνικές του ὁρίζουσες. Ἡ ἀστική ἀντίληψη τῆς πολιτικῆς καί οἱ σχέσεις της. Σχέσεις ἐξουσίας τοῦ θεάματος, ρόλοι ἐξουσίας θεαματικοί. Τά ὀνόματα τά ὑποκαθιστοῦν, οἱ ἀριθμοί, οἱ ἀριθμοί ὑποκαθιστῶνται ἀπό τά ποσοστά. Μόνο 8-9 ἐπώνυμοι, μόνο μερικές λέξεις, πού δηλώνουν ταυτότητα στά ποσοστά, στούς ἀριθμούς. Καί γιά τήν «ἀλλαγή» μόνο ἕνα ὄνομα πού ἀσκεῖ τήν ἐξουσία τοῦ γητέματος ἀπ' τή μιά, κι ἕνα κατεψυγμένο ὄραμα μέ τήν ἐξουσία τοῦ ἀπόλυτου τῆς παραδομένης παράδοσης ἀπ' τήν ἄλλη. Τούς μικρούς, ἄστους νά τρέχουν. Κι ὅλα αὐτά ἔγχρωμα, μεγάλα, ἐκκωφαντικά, μέ ὅλη τή μιζέρια τῆς κατανάλωσης τοῦ θεάματος, τῆς κατανάλωσης τῶν ὁραμάτων, ἰδεῶν, συμβόλων. Βλέπεις ἡ κατανάλωση διευρύνεται γιατί ἐμπεριέχει τή στέρηση.

***Ἦχος δεύτερος:** Κυρίαρχο στοιχεῖο σ' αὐτόν τόν καταιγισμό εἰκόνων, ἤχων, τό αὐτό-πορτραῖτο κι ὁ μονόλογος. Παράλληλο παραλλήρημα μ' ἕνα λόγο: τήν ἔλλειψη λόγου, τή δολοφονία τοῦ λόγου, τῆς κρίσης, τῆς κίνησης. Ὅλα μοιάζουν. Διαφέρει τό χρῶμα τοῦ πρίσματος. Εἶναι ἡ «μεγάλη ὥρα», ἡ ὥρα τῆς πειθοῦς, ἡ μᾶλλον τοῦ πειθαναγκασμοῦ τοῦ «πλήθους». Ποιοί λοιπόν οἱ εἰδικοί τῆς τέτοιας πειθοῦς; Μά αὐτοί πού μᾶς πούλησαν ἀπορρυπαντικά, παπούτσια, τηλεόραση, αὐτοκίνητα; Αὐτοί πού ἔστησαν καί συντήρησαν ἰδέες, ἰδεολογήματα, πρότυπα, μοντέλα. Οἱ διαφημιστές, ἡ διαφημιστική δημοσιογραφία, ἡ κοινωνική διαφήμιση. Προχωρᾶμε λοιπόν στό μάρκετιγκ τοῦ ψήφου ἤ τῆς ψηφοαγορᾶς. Ἄλλως τε κυκλοφόρησε καί σχετικό βιβλίο γιά τούς πολιτικοδιαφημιζόμενους: ἡ πολιτική διαφήμιση . Μετά λοιπόν τήν καθημερινή κατανάλωση, ἡ κατανάλωση τοῦ πολιτικοῦ λόγου (ἐκτόνωση), ἡ κατανάλωση πολιτικῆς πράξης,(ἡ ἄλωση). Κάτι ξέρουν καί οἱ δεξιοί πού κουβάλησαν ἀμερικάνους διαφημιστές γιά νά μᾶς πλασσάρουν πάλι πολιτικό «θηριοδαμαστή», κάτι ξέρει κι ἡ ἀλλαγή στίς δυό ἐκδοχές της, πού ἀκολουθεῖ ἀπό κοντά, μέ ποιό λαϊκότροπα μοτίβα τίς κατευθύνσεις τοῦ μάρκετιγκ. Περάστε κόσμε...*

***Ἦχος τρίτος:** «ἀπό τό αὐτοκίνητο ὥς τήν τηλεόραση ὅλα τά ἀγαθά πού ἐκλέγονται ἀπό τό θεαματικό σύστημα ἀποτελοῦν καί τά ὅπλα του γιά τό διαρκές δυνάμωμα τῶν συνθηκῶν ἀπομόνωσης τῶν μοναχικῶν πληθων»— Γκύ Ντεμπόρ — **Κοινωνία τοῦ θεάματος**.*

Ἡ διαφήμιση ἀναπαρασταίνει τά πάντα στήν ὑπερβολή τους. Οἱ

θαθμοί πού χρησιμοποιοῦνται στά ἐπίθετα εἶναι διαρκῶς ὑπερθετικοί. Ἡ φθορά τῆς γλώσσας εἶναι συντριπτική. Γιά νά βροῦμε τίς πραγματικές ἔννοιες τοῦ τί λέγεται πρέπει νά διαλύσουμε τούς λόγους τῶν πολιτικῶν λέξη-λέξη. Νά ἀποφορτίσουμε τό κλίμα τῆς ἔντασης πού ἔστησαν οἱ διαφημιστές καί οἱ δημοσιογράφοι. Νά ξεστήσουμε τό σκηνικό καί τήν τεχνική τοῦ θεάματος καί τῶν ὁμιλιῶν, ἔτσι ὅπως παρουσιάζεται στό πλῆθος. Σ' αὐτό τό «μοναχικό πλῆθος», πού συνωθεῖται σέ ἀμφι-θεατρικές πλατεῖες καί συμβάλει ἔτσι στό σκηνικό τῆς αὐτο-πειθοῦς του.

Ἴσως ἄν ξεκαρφώσουμε μιά-μιά τίς λέξεις ἀπ' τούς λόγους νά ξαναβροῦμε λέξεις γιά ἐπικοινωνία, νά ξαναβροῦμε γλώσσα πού νά ξαναστήνει ἔννοιες. Γιατί τώρα δέν μιλᾶμε, ἀλλά χρησιμοποιοῦμε τό λόγο ἐνάντια στό «μοναχικό πλῆθος». Τά λόγια ὅμοια σφαῖρες πολυβόλου καρφώνουν τά τελευταῖα ψήγματα κριτικῆς, ἐλεύθερης ὁμιλίας, δημιουργικῆς αὐτενέργειας. Τά μηνύματα στούς τοίχους εἶναι χειροβομβίδες, πού τινάζουν τό ἐγώ στόν ἀέρα. Μπροστά στήν ἀφίσσα κάποιου ἀρχηγοῦ ἤ τοῦ Κ-όμματος «μαθαίνεις» μ' ἕνα ποιηματάκι ὅτι γιά τήν Α ἤ Β κακοδαιμονία σου ἡ λύση εἶναι ἡ ὑπέρψήφισή τους. Οἱ κινηματογραφικές ὑπερ-παραγωγές χλωμιάζουν στό ποιός εἶναι ὁ Γ ὑποψήφιος τῆς Ν «ἀλλαγῆς». Τίτλοι, ρόλοι, κοινωνικά κριτήρια: νά ὁ ἄνθρωπος κι ὁ φορέας πού θά μᾶς ὁδηγήσει στή γῆ Χαναάν καί στήν ὁλοκληρωτική κατανάλωση. Ἀπ' ὅλα θέλει ὁ ἄνθρωπος τήν σήμερον ἡμέραν... «πάρε λοιπόν ὁμόλογα ΕΤΒΑ». Ἄς ἐπενδύσουμε ὅλους τούς ἀκίνητους ὁραματισμούς μας καί τήν ἀτυχία τῆς χτεσινῆς νύχτας πάνω του. Ἄς ἐνεργοποιηθοῦμε ὅλοι ὀπαδοί καί μέλη, στό ἀπατηλό συναίσθημα τῆς συμμετοχῆς, στίς ὀγκώδεις συγκεντρώσεις, στά ἀνεπανάληπτα πλήθη, μέ τρύκ, μέ σηματάκια, μέ Κ-ομματικές ἀγγαρεῖες. Τρέχουμε τώρα λένε στό στρατό. Ψηφίζουμε τώρα, λένε σ' αὐτή τήν πόλη...

***Ἦχος τέταρτος:** «29 κατασκευαστές πλυντηρίων συνιστοῦν...μουσική ἐπένδυση». Ἡ μουσική «νάτη πετιέται, νάτη, νάτη...», κι ἔρχεται νά γεμίσει τά διάκενα τῶν συνθημάτων, νά τ' ἀναδείξει, νά τά ἐπιβεβαιώσει. Νά δημιουργήσει τό κλίμα γιά τό σύνθημα. Ἡ μουσική καί οἱ μουσικοί σέ ἀποχρώσεις τοῦ θεάματος. Κι αὐτή κι αὐτοί ἐναντίον τῆς μουσικῆς, ἐναντίον μας. Γιατί, αὐτή ἡ χρησιμοποίηση ἐνάντια στήν κρίση, στή γλώσσα, αὐτή ἡ χρησιμοποίηση τοῦ συναισθήματος, τί ἄλλο, παρά βολές ἐξόντωσης τῆς μουσικῆς σάν τέχνης καί τῆς ἀνάδειξής της σάν τεχνικῆς χειραγώγησης καί στοίχησης τῶν συναισθημάτων. Ἡ σύνταξή μας ἐξόντωσή της. Ἡ φθορά της ὅση καί ἡ φθορά μας. Ἡ συμπληρωματική χρήση της τήν ὑποβαθμίζει καί ἐμεῖς τήν ὑποβαθμίζουμε στό νά μήν τήν ἀκοῦμε ἔστω κι ἄν τά μεγάφωνα εἶναι στή διαπασῶν. Αὐτοί εἶναι οἱ παραγωγοί καί οἱ προαγωγοί τῆς «ἀριστερῆς» κουλτούρας κι αὐτή εἶναι κατά τεκμήριο*

ή «άριστερή» κουλτούρα. Ή διαφοροποίηση τής λειτουργικότητάς της άπό τή «δεξιά» πού βρίσκεται; Ή διαφορά της άπό τά διαφημιστικά σπότ τής T.V. έγκειται στό σύνθημα: Νομίζω ότι ο ιμπίπτουν μιάς καί οί δυό τους είναι μιά: είναι ή κυρίαρχη κουλτούρα. Είναι ή κυρίαρχη άντίληψη γιά τή ζωή καί τίς σχέσεις της. Στόχος νά γητέψουν στούς θεατές έξουσιαστικά τό συναισθηματισμό, νά τούς παρασύρουν — παθητικούς καί καθηλωμένους — στό χώρο τοῦ μηνύματος — συνθήματος «ῶ τί κουτί, κουτί, τώρα ή Χένινγκερ κλεισμένη σέ κουτί». Ένας πολιτισμός διαιωνίζει τά κάστρα του, άς πέφτουν γύρω άλλα «κάστρα». Τό «κάστρο» πού μάς περιέγραψε προφητικά ό Κάφκα μάς περικλείνει άσφυκτικά, ή «πόλη» τοῦ Άλεξανδρινοῦ μάς άκολουθεῖ κατά πόδας. Τό πανηγυριώτικο ΰφος μέ τήν κατάλληλη μουσική έπένδυση συντηρεῖ τά άκύμαντα κάστρα διαλεκτικά, καθώς διαπιστώνουμε ότι τό άπόλυτο θέαμα δέν έχει άπολυτότητες.

Ήχος πέμπτος: *Βρισκόμαστε άνάμεσα στούς άστερισμούς τής όπισθοδρομικής προοδευτικότητας καί τοῦ έπαναστατικοῦ συντηρητισμοῦ. Μαρμαρωμένοι χρόνια μέ τή γροθιά καί τό ψηφοδέλτιο. Μάς συνέβη σιγά-σιγά σ' άκίνητες κινητοποιήσεις, σέ έντονες άτονίες, σέ διαδικαστικές διαδικασίες, σέ σταματημένους δρόμους καί σέ φεστιβάλ «άριστερής» κουλτούρας κατά μήνα Τρυγητή. Είναι τό ϊδιο σκηνικό, πού άπό τά γήπεδα καί τό Ζάπειο βγήκε στούς δρόμους, στήν τηλεόραση, στά έξώφυλλα περιοδικών καί έφημερίδων. Οί θεατές «βλέπουν» τό δωρεάν θέαμα, «πληροφοροῦνται» καί μέ πειθαναγκασμένο έγώ θά «άποφασίσουν». Κάπου έδώ θέλω νά βάλω τόν άφορισμό τοῦ Μιλάν Κούντερα «γιά έναν κόσμο δίχως μνήμη». Εὐθύγραμμες κι άκίνητες τροχιές ϊδιες, κτίρια τής όδοῦ Πατησίων. Τό μάρκετινγκ θριαμβεύει στήν κοινωνιολογία, ή διαφήμιση στή λογοτεχνία. «Άτιμη κατάψυξη τί μοῦ κάνεις, άνέτρεψες όλο τό μαρξισμό» πού έγραφε κι ό Μάριος Χάκκας στόν «μπιντέ». Κι άν μάς λείπει ή ποίηση έχουμε άλλαγή έκτός άπό κάποιους πού θυμοῦνται πώς «ποίηση είναι καί τό χώνεμα τής ριζοσπαστικής θεωρίας μέ τήν πράξη... ποίηση είναι καί τό άπόγειο τοῦ μεγάλου παιχνιδιοῦ μέ τήν καθημερινή ζωή» — Βάνεγκεμ.*

Ήχος έκτος: *Κι όμως ύπάρχει κάτι σ' όλα αύτά πραγματικό. Είναι τό ότι τό έποικοδόμημα πρέπει νά παρουσιάζει τήν άλλαγή. Διότι ή άναπαραγωγή τοῦ στερεότυπου έμπεριέχει τήν άλλαγή. Ό καπιταλισμός είναι συνυφασμένος μέ τό θέαμα τοῦ «καινούργιου». Ή έξουσία του στηρίζεται καί πάνω στήν έναλλαγή. Ή μόδα κυριαρχεῖ παντοῦ, μιάς κι είναι πρωταρχική αίτία τής καταναλωτικής στέρησης. Κι όλα γίνονται μόδα, τά παπούτσια, τά ροῦχα, τά βιβλία, τά αύτοκίνητα, ή T.V., οί ίδέες, ή πολιτική, τό τζόκινγκ, κλπ. Έρχονται καί παρέρχονται. Τό στάρ-σύστεμ άνεβάζει ίνδάλματα στήν κορυφή τής έπικαιρότητας, τά καταβαραθρώνει, φέρνει άλλα. Στίς πρώτες σελί-*

δες έρχονται καί χάνονται τά «μεγάλα» καί «θεαματικά». Κι αυτά καί τ' άλλα καί τά προηγούμενα, άγγίζουν τήν επιδερμίδα, τήν στρεβλωμένη ζωή μας καί φεύγουν, άλλάζουν. Δέν μάς άλλάζουν όμως ουσιαστικά τήν καθημερινότητα. Είναι ή άλλαγή τοῦ μέρους γιά τήν έπιβίωση τοῦ όλου. Τί νά σοῦ κάνει ένα υπουργείο ελεύθερου χρόνου ή ένα υπουργείο νεότητας στόν ελεύθερο χρόνο σου καί στή νεότητά σου; 'Απλά θά στά προγραμματίσει τό πολύ-πολύ όχι έτσι άλλά άλλιώς. Νά στά προγραμματίσει, προγραμματίσει...'Όχι νά άπελευθερώσει, μιάς καί αυτό δέ γίνεται μέ υπουργεία, άλλά,μέ τή θέληση γιά ζωή, τήν άνάγκη νά πραγματώσουμε μιά άλλη καθημερινότητα, νά εκφράσουμε τίς επιθυμίες, τά όνειρα, τό παιγνίδι τής δημιουργικότητας.Τό ν' άγαπάμε ό,τι κάνουμε,τό νά επικοινωνούμε μέσα στήν πολυγλωσσία τής ζωής, τό νά ζοῦμε τίς σχέσεις μας καί τόν έρωτα μέ τούς άνθρώπους καί τόν κόσμο ποιό υπουργείο μπορεί νά μάς τό φτιάξει πέρα άπό μάς; Μάς έχουν άκινητοποιήσει χρόνια τώρα μέσα κι έξω. Μέ μιά συγκεκριμένη πολιτική «πράξη», μέ μιά συγκεκριμένη «άριστερή» ή «δεξιά» κουλτούρα. Μάς όρκίζονται άλλαγή. Πώς νά επενδύσουμε τίς επιθυμίες μας σέ τέτοιες άλλαγές; Καλύτερα νά χαρίσουμε χώρο στήν αυτενέργεια, νά ξαναβροῦμε τό διπλανό στή μαζική μοναξιά πού κατακλύζει τίς πλατεῖες (άλήθεια πού βρέθηκαν τόσες πλατεῖες) νά ξαναμαζέψουμε τή γλώσσα λέξη-λέξη τώρα πού τή δολοφόνησαν οί «κωφάλαλοι ρήτορες». Γύρω μεγάφωνα, παντιέρες, συνθήματα, εικόνες μιάς έξουθενωτικής πραγματικότητας. 'Ήχος καί φώς. 'Ένας βομβαρδισμένος πολιτισμός καί τά μέσα πρός τήν έξουσία ίδια. Κάτι σκέψεις γιά σκοπούς καί μέσα, πού άλληλοκαθορίζονται, χάνονται στίς βεβαιότητες τών άφωνων «πληθών». Κομματιασμένες κοινωνικές σχέσεις, άριθμοί, ποσοστά, ένα όνομα, ή συντήρηση, τό Κ-όμμα, κι έμμεῖς, κομματιασμένοι ... Τό θέαμα μάς κατανάλωσε καί τό καταναλώσαμε. 'Η αυλαία κλείνει χαρούμενα παρακαλώ. Μουσική επένδυση γιά τό πλάνο πού φεύγουμε χέρι-χέρι μαζί καί χώρια δυό άνθρωποι — πολλά πλήθη — μιά άλλαγή — άπροσπέλαστοι...

«καί όλες οί άντένες
μιάς γής χτυπημένης
μεγάφωνα
κι άσύρματοι άπό παντοῦ
γλυκά σέ νανουρίζουν
καί σύ άνεβαίνεις
ψηλά
στούς βασιλιάδες τοῦ ούρανοῦ»

άπό τήν ώδή τοῦ Διονύσιου τοῦ Μελωδοῦ...

POST SCRIPTUM ***(ήχος πλάγιος)*** *: 'Ηθικοί αυτουργοί τέτοιων σκέψεων στάθηκαν ποιήματα τοῦ 'Α. 'Εμπειρίκου, σημειώματα τοῦ Γ. Λυ-*

κιαρδόπουλου, ἡ ὁδός Πατησίων, οἱ ἀνοιχτοί αὐτοκινητόδρομοι, οἱ μπόμπιρες, πού μέ τό τόπι τους δέν ἀφήνουν γωνία τίς Κυριακές, ὁ Μ. Χάκκας, πού δέν ἄφησε γωνιά τίς καθημερινές. Ἐπίσης συνέβαλαν τό τακίμιασμα μέ τόν Ἀγγελῆ, ἡ προχτεσινή ἀϋπνία, τό χτεσινό μάτς κι οἱ μελέτες τῶν κ.κ. Ντεμπόρ καί Βάνεγκεμ.

POST SCRIPTUM ***(ἦχος πλάγιος δεύτερος)*** *: Ἔρχεται ὁ καλός φίλος ὁ «ἐλεύθερος καί ὡραῖος», καί προτείνει νά βάλει τό ὡς ἄνω κείμενο εἰσαγωγή σέ νέο ἐκδοτικό ἐπίτευγμα. Βέβαια κάπου τόν στενοχωροῦν κάποιες μαρξιστικές ἤ* ***άπλά*** *ἀντιεξουσιαστικές γνῶμες μου. Ἀλλά καί καί κάπου μέ ἀνέχεται. Ἀπό τή μεριά μου τό χάρισα μέ μιᾶς. Καί σκέφτηκα «πάει κι αὐτό», καί, κατέληξα νά γυρνάω γιά ἕνα χαμένο ραντεβοῦ στή Σόλωνος (πολύ νταούλι πέφτει στήν περιοχή αὐτή τήν ἐποχή). Ὅπου μάζεψα αὐτό τό ὑστερόγραφο, πού σᾶς πληροφορεῖ ὅτι μετά ἀπό ἔξη τύψεις καί δύο ὑστερόγραφα, μπορεῖτε νά συνεχίσετε μέ α) κείμενα ἐλευθεριακῶν θεωρητικῶν (ὅπως Προυντόν, Μπακούνιν, Μαλατέστα), β) κείμενα ἀπό εἰδικό τεῦχος τῆς παλιᾶς ἐπιθεώρησης «Μαῦρο καί Κόκκινο» τοῦ Μάρτη τοῦ 1965, γ) ἕνα κείμενο τῆς ὁμάδας Φρέσν-Ἀντονύ μέ θέμα τήν πολιτική καί κοινωνική κατάσταση στή Γαλλία στά 1978. Νομίζω ὅτι εἶναι μιά πρώτη σημαντική προσπάθεια νά μαζευτοῦν κείμενα τέτοιου εἴδους γιά τό θέμα ἐκλογές σ' ἕναν τόμο στήν ἐκδοτική πρακτική. Ὡς ἐκ τούτου, τό θέμα ἀποκτᾶ ἐνδιαφέρον, ἔστω κι ἄν οἱ καιροί εἶναι χαλεποί γιά ὁποιοδήποτε πολιτικό κείμενο, πέρα ἀπό κακοχωνεμένη λογοτεχνία, ὅπως σέ προηγούμενες περιόδους, κακοχωνέψαμε τήν πολιτική φιλολογία.*

ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΜΠΑΣΑΝΤΗΣ
5-10-81

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ
ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ;

«Μᾶς ζητοῦν νά ψηφίσουμε; ... Αὐτό θά πεῖ νά ξεχάσουμε ὅτι τό Κοινοβούλιο εἶναι μιά μάσκα κι ὅτι στή σημερινή κοινωνία ἡ πραγματική ἐξουσία βρίσκεται — κι ἐμεῖς δέν ξέρουμε ποῦ — σ' ἀπίστευτο βαθμό ἀνεξέλεγκτη καί μυστική»

(Τ. Ράντκλιφ, «Anarchy», Νο 37, 1964)

Γιά μιάν ἀκόμα φορά, οἱ ἀναρχικοί δέ θά ψηφίσουν στίς ἑπόμενες ἐκλογές. Θά ἐπιδοθοῦν σέ μιά προπαγανδιστική προσπάθεια γιά νά ἐξηγήσουν ὅτι τό νά ψηφίσουν δέ χρησιμεύει σέ τίποτα. Ἐδῶ, ἀνεξάρτητα ἀπ' τά φαινόμενα, δέν πρόκειται γιά μιά συναισθηματική ἀντίδραση («ἡ κοινωνία δέν εἶναι καθαρή, οἱ ἀναρχικοί δέ θἄθελαν ν' ἀνακατευτοῦν μαζί της»), ἀλλά γιά μιά στάση ὑπολογισμένη καί ζυγισμένη ἐδῶ καί πολύ καιρό.

Ἡ ἐπανεξέτασή της δέν εἶναι ἴσως ἄχρηστη, τόσο γιά νά ἐπαληθεύσουμε τό ὅτι ἐξακολουθεῖ νά εἶναι λογική, ὅσο καί γιά νά ἐξηγήσουμε μέ σαφήνεια τό γιατί δέν ψηφίζουμε μέσα στό κρατιστικό σύστημα.

Γιά νά καταλάβουμε καλύτερα τή θέση τῶν ἀναρχικῶν ἀπέναντι στίς ἐκλογές, προεδρικές ἤ κοινοβουλευτικές, πρέπει νά καταλάβουμε ὅτι αὐτή εἶναι συνοπτικά ἡ ἄποψή τους γιά τή σημερινή κοινωνία. Αὐτή ἡ τελευταία εἶναι ὀργανωμένη σύμφωνα μέ τό σχῆμα **κυβερνῶντες-κυβερνώμενοι**: αὐτοί πού διατάζουν κι αὐτοί πού ὑπακούουν. Τό παραμύθι τῆς δημοκρατίας δέν σερβίρεται παρά μέ τό κόλπο τῆς ψήφου πού νομιμοποιεῖ τό σύνολο τῆς ἐξουσίας πού ἀσκοῦν οἱ κυβερνῶντες μέ τή μεσολάβηση τοῦ Κράτους: τήν **κυριαρχία** (ἡ κατάσταση, σήμερα, εἶναι ἀκόμα πιό ξεκάθαρη, ἡ Βουλή δέν ἔχει πιά ἐξουσία, τά διευθυντικά κέντρα βρίσκονται ἀλλοῦ καί ἡ νομιμοποίηση, πού ἔχει κατακερματιστεῖ, ὁδηγεῖ σ' ἕνα μόνο ἄνθρωπο. Τό πρόβλημα, ὅμως, ἐξακολουθεῖ νά εἶναι ἀκριβῶς τό ἴδιο)

Ἡ Κυριαρχία

«Οἱ φόροι ὑπῆρχαν πάντοτε. Ἡ στρατιωτική ὑπηρεσία ἄρχισε μέ τό ἐκλογικό βιβλιάριο»

«Ἐσεῖς πού ξέρετε τί θά πεῖ «πολίτης», ἐσεῖς πού ξέρετε ὅτι «στρατιώτης» καί «ψηφοφόρος» εἶναι οἱ δύο «στιγμές» τῆς κυριαρχίας τοῦ πολίτη σέ μιάν ἐλεύθερη Δημοκρατία, εἴστε εὐπρόσδεκτοι στό Στρατιωτικό Κέντρο Ἀλεξιπτωτιστῶν».

(Στρατιωτική ἀφίσσα στό στρατόπεδο τῆς Βενσέν, 1958)

Ποῦ εἶναι, λοιπόν, αὐτή ἡ κυριαρχία τοῦ πολίτη.

«Αὐτή ἡ κυριαρχία εἶναι ἡ ἴδια ἡ Κρατική ἐξουσία.. Ἀποτελεῖ ἐπομένως **ἀπόλυτη δύναμη,** δηλαδή τέλεια καί ἀκέραιη σέ κάθε σημεῖο. Κι ὅπως ἀκριβῶς, δέν ὑπάρχει τό στέμμα, ἄν ὁ κύκλος του δέν εἶναι ὁλοκληρωμένος, **ἔτσι καί ἡ κυριαρχία δέν ὑπάρχει, ἄν εἶναι σέ κάποιο σημεῖο της ἐλαττωματική».**

Ἔτσι, μιλοῦσε, στά 1666, ὁ Λουαζώ, εὐφυής νομοθέτης καί πιστός ὑπηρέτης τῆς μοναρχίας. Ἡ κυριαρχία γιά τήν ὁποία μιλάει, εἶναι αὐτή τοῦ βασιλιά τῆς Γαλλίας. Ἡ κυριαρχία πού καθορίζει, ὅμως, εἶναι πάντα ἐκείνη τοῦ «γαλλικοῦ Κράτους» Τό στέμμα ἄλλαξε κεφάλι.

Τό Κράτος εἶναι κυρίαρχο.δηλαδή — γιά νά τό ποῦμε πιό ξεκάθαρα—, τά κάποια ἄτομα πού «ἀντιπροσωπεύουν», στήν κορυφή τῆς πυραμίδας, τό Κράτος, πού, ὅπως λένε μερικές φορές, τό «ἐνσαρκώνουν», ἔχουν τήν ἀπόλυτη δύναμη— δηλαδή, γιά νά εἴμαστε σαφέστεροι, τό μονοπώλιο καί τήν ἀποκλειστική χρήση τῆς ἔνοπλης δύναμης — τῆς ἀστυνομίας καί τοῦ στρατοῦ. Νά πῶς, μέ μερικές λέξεις, Κράτος, κυριαρχία, δικαιολογεῖται ἡ καταπίεση πού ἀσκεῖ ἡ μειοψηφία Αὐτή ἡ δικαιολογία, ὅμως, δέν ἀρκοῦσε γιά νά καθησυχάσει ὅλο τόν κόσμο κι οἱ νομομαθεῖς ἐπινόησαν αὐτή τήν παράλογη φάρσα κυριαρχία .. τοῦ λαοῦ

«Ὁ ἡγεμόνας κρίνει σωστά μέσω τοῦ νόμου . ἀφότου ὁ λαός τοῦ δώσει καί τοῦ ἐμπιστευτεῖ τήν κυριαρχία καί τή δύναμή του» (Πανδέκτης).

Στόν 3° μ.Χ αἰώνα, ὁ μῦθος εἶχε, κιόλας, ἐπινοηθεῖ. Μιά τάξη, ἡ ἀστική, ἐπρόκειτο νά τόν ξαναχρησιμοποιήσει, καί νά οἰκοδομήσει πάνω σ' αὐτόν τό μέλλον της

Ὁ λαός εἶναι ἐκεῖνος πού ἔχει τήν κυριαρχία! Δέν τήν κρατᾶ,ὅμως,τή δινει σέ πληρεξούσιους. Οἱ ἡγεμόνες πού μᾶς κυβερνοῦν ἀρνοῦνται νά μήν ἔχουν τήν ἐξουσία τους παρά μόνο ἀπ' τό Θεό. Τώρα, πιά, δέν τήν ἔχουν παρά μόνο ἀπ' τό λαό. Στήν οὐσία, ὁ λαός δέν κατέχει ποτέ τό ὑλικό μέρος τῆς κυριαρχίας Δέν ἔχει τά μέσα γιά νά τήν ἀσκήσει, παρά μόνο μιά στιγμή καί μερικά Δέν ἔχει τά μέσα γιά νά ἐλέγξει τήν ἄσκησή της.

Ἡ ἄσκηση αὐτή, ἐμπιστευμένη στά χέρια ἑνός μόνου ἀνθρώπου, ἤ μιᾶς μικρῆς μειοψηφίας (βουλευτές τῆς συντακτικῆς Συνελεύσεων τοῦ 1789, ἀγγλικό ὑπουργικό συμβούλιο, πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας στή Γαλλία, κλπ.), δέν σταματάει ποτέ, δέν ἐναποτίθεται ποτέ στά χέρια τῶν «πολιτῶν» Ἀπ' αὐτούς δέν περιμένουν παρά μόνο ἕνα πράγμα, νά κάνουν τή μαγική χειροτονία, νά ἐξουσιοδοτήσουν... Κάτι πού δέν τό εἶχαν ποτέ τήν ἀπόλυτη δύναμη.

Ἄλλωστε ὁ Μπερνέρι[1] εἶχε παρατηρήσει τή συγγένεια ἀνάμεσα στόν «κυρίαρχο λαό» τοῦ γιακωβινισμοῦ καί στήν ἀντίστοιχη φόρμουλα τῆς «δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου»

« Ὅτι κι ἄν εἶναι ὁ γιακωβινισμός, εἶναι προορισμένος νά ἐκτρέψει τήν κοινωνική ἐπανάσταση. Κι ὅταν ἡ ἐπανάσταση ἐκτρέπεται, τότε προβάλλει ἡ σκιά κάποιου Βοναπάρτη»

Τό προλεταριάτο έχει έξασκήσει τή «δικτατορία» του μέ τόν ΐδιο τρόπο πού τήν έχει άσκήσει κι ό λαός, τήν έξουσιοδότησε. Καί ποτέ, πιά, δέν ξανάγινε δική του.

Καί στή μιά, καί στήν άλλη περίπτωση, πρόκειται γιά τό ΐδιο σχήμα. Ή άπόλυτη έξουσία, **στό σύνολό της,** άνατέθηκε άπ' τό κοινωνικό σύνολο σέ μιά μειοψηφία, γιά ένα άπροσδιόριστο χρονικό διάστημα. Καί στή συνέχεια, αύτή ή μειοψηφία έπιβάλλει άπ' τά πάνω, στό κοινωνικό σύνολο, μιά κοινωνική τάξη, θέτει σέ λειτουργία ένδιάμεσες όργανώσεις, πού δέν έξαρτώνται παρά μόνο άπό τήν κορυφή, τίς όποίες τό κοινωνικό σύνολο δέν μπορεί νά έλέγξει. Όπωσδήποτε, μπορούμε, στή Γαλλία, νά έκλέξουμε τό δήμαρχό μας, άπό τή στιγμή πού θά έκλεγεί, όμως, πρέπει νά ύπακούει στό νομάρχη, όσον άφορά τή νομοθεσία, στόν ύπουργό Οίκονομικών, όσον άφορά τά μέσα. Είναι πάντοτε τό **καπάρωμα,** ό έλεγχος τών ένδιάμεσων όργανώσεων, μέσω τών όποίων άσκεί τήν έξουσία της. Αύτό πού άρέσει στόν κυρίαρχο είναι τό νά έχει άπέναντί του μεμονωμένα άτομα.

Ή «λαική κυριαρχία» ή «δικτατορία τού προλεταριάτου» δέν είναι ένας λογικός κοινωνικός μηχανισμός άλλά ένας νομικίστικος μύθος. Ή λαϊκή ή προλεταριακή «άντιπροσώπευση» έπινοήθηκε γιά νά δικαιολογήσει μιά μορφή έξουσίας (βασιλική κυριαρχία, δικτατορία, τυραννία) πού ύπήρχε πολύ πρίν άπ' αύτή τή δικαιολόγηση. Δέν πρόκειται λοιπόν, σ' αύτή τήν περίπτωση, παρά μόνο γιά μιά κάλυψη.

* * *

Πρέπει, τώρα, νά δούμε τό έκλογικό σύστημα σά **νομικό μηχανισμό.** Καί στή συνέχεια νά προσπαθήσουμε νά τό έπανεντάξουμε μέσα στό **γενικό του πλαίσιο** γιά νά δούμε καθαρότερα τό ρόλο καί τή συμπεριφορά του.

Οί Νομικοί Μηχανισμοί

Ή διενέργεια τών έκλογών συνίσταται είς τό ότι, διά τής ψήφου, δίδει τις μίαν έντολήν. Στήν πραγματικότητα, ύπάρχουν δυό μηχανισμοί πού πρέπει νά διακρίνουμε

1. **Ή ψήφος:** Κατά τό λεξικό Λαρούς, ή ψήφος είναι μία έτυμηγορία, μιά εύχή πού άπαγγέλλει καθένα άπό τά πρόσωπα πού καλούνται νά έκφράσουν μιά γνώμη

Ή λέξη, λοιπόν, όρίζει μιά τεχνική διαδικασία, καί μάλιστα μιά τεχνική διαδικασία πού παίρνει άρκετές μορφές. Οί άναρχικοί, άλλωστε, δέν είναι, γενικά, άντίθετοι στήν τεχνική διαδικασία τής ψήφου αύτή καθεαυτή, μέ τήν έννοια τής ένδεικτικής ψήφου, ή όποία δέν έχει άναγκαστικές συνέπειες παρά μόνο γιά έκείνους πού τό θέλουν.

Γιά νά είμαστε πιό σαφείς, δέν είναι ή ψήφος, έκείνη μέ τήν όποία τά έχουν οί άναρχικοί, είναι ή έντολή, ή μνημειώδης βλακεία πού άντιπροσωπεύει μέσα στή σημερινή κοινωνία, ή ψευτο-άνάθεση άπό τό «λαό» τής ύποτιθέμενης «κυριαρχίας» του

Τό νά ψηφίζεις άπό μόνο του, δέν έχει τίποτε τό «άξιόμεμπτο», στά μάτια

τῶν ἀναρχικῶν. Τί τό πιό φυσιολογικό ἀπ' τό νά ἐκφράζεις μιά γνώμη μ' ἕνα ψηφοδέλτιο. Στίς ἐκλογές, ὅμως, ἡ ψῆφος δέ χρησιμεύει γιά νά ἐκφράσει κανείς μιά γνώμη, χρησιμεύει γιά νά ἀναθέσει μιάν ἐντολή.

2. Ἡ ἐντολή:

«Ἡ ἐντολή ἤ ἐξουσιοδότησις εἶναι μία πρᾶξις διά τῆς ὁποίας ἕν ἄτομον δίδει εἰς ἕν ἄλλον τήν ἐξουσίαν ἵνα προβαίνει εἰς τήν ἐκτέλεσιν ὡρισμένων πραγμάτων διά τήν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἐν ὀνόματί του». (Ἀστικός Κῶδιξ, § 1984).

Τό ν' ἀναθέτεις ἐξουσίες, σημαίνει νά δίνεις μιάν ἐντολή. Κι ὁ ὅρος αὐτός συναντιέται σέ δυό τομεῖς: ἀστική ἐντολή στό **ἰδιωτικό δίκαιο** καί κοινοβουλευτική, προεδρική, κλπ. ἐντολή, στό **δημόσιο δίκαιο.** Ἡ ἀστική τάξη γνωρίζει, ἐδῶ καί πολύν καιρό, τήν ἀστική ἐντολή, κληροδότημα τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου. Ἡ ἔννοια, ὅμως, τῆς δημόσιας ἐντολῆς, τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐντολῆς δέν ἐμφανίζεται παρά μόνο κατά τόν 18ο αἰώνα. Ἄν λοιπόν, συγκρίνουμε τήν ἰδιωτική ἐντολή μέ τή δημόσια, διαπιστώνουμε γρήγορα ὅτι διαφέρουν κατά πολύ· ἤ, γιά νά γίνουμε σαφέστεροι, ὁ «ἀστός», δέν ἔχει τήν ἴδια ἀντίληψη γιά τήν ἀνάθεση τῆς ἐξουσίας στήν περίπτωση πού πρόκειται γιά τή διενέργεια πράξεων ἀστικοῦ δικαίου, ἐν ὀνόματί του ἀπό κάποιον μεσάζοντα (ἀστική ἐντολή) καί στήν περίπτωση πού πρόκειται διά τή διαχείρηση τοῦ Κράτους (δημόσια ἐντολή). Ἄς συγκρίνουμε αὐτές τίς δύο ἐντολές.

ΑΣΤΙΚΗ ΕΝΤΟΛΗ	ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΝΤΟΛΗ
Ἄν ἐκλάβουμε τήν ἐντολή μέ τή γενική της ἔννοια (πληρεξουσιότητα, κλπ.), δέν περιλαμβάνει παρά ἁπλές διοικητικές ἐξουσίες, δηλαδή ἐξουσίες τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Γιά τίς σημαντικές πράξεις (πώληση, κλπ.), ἡ ἐντολή πρέπει νά εἶναι ρητή, δηλαδή νά ἐξουσιοδοτεῖ ἀκριβῶς τή διενέργεια **αὐτῆς ἤ ἐκείνης τῆς πράξης.** Κι ὁ ἐντολοδόχος δέν μπορεῖ νά κάνει τίποτε ἄλλο ἀπ' αὐτό πού τοῦ ἀνατίθεται.	1. Τό ψηφοδέλτιο εἶναι μιά ἐντολή ἐν λευκῷ. Ὁ ὑποψήφιος δέν δεσμεύεται σέ τίποτε ἀπ' τό πρόγραμμά του (πού, στήν πραγματικότητα, δέν τό ὑλοποιεῖ ποτέ). Αὐτή ἡ ἐν λευκῷ ἐντολή, ὅμως, καθώς εἴδαμε, τοῦ ἐμπιστεύεται τήν ἀπόλυτη ἐξουσία, τήν κυριαρχία.
2. Κάθε ἐντολοδόχος, μέ τό πέρας τῆς διαχειρίσεώς του, λογοδοτεῖ στόν ἐντολέα του.	2 Αὐτοί, στούς ὁποίους ὁ «λαός» ἀναθέτει τήν «κυριαρχία» του, δέν λογοδοτοῦν ποτέ.
3. Ὁ ἐντολοδόχος εἶναι ὑπεύθυνος γιά τά σφάλματα πού διαπράττει κατά τήν ἐκτέλεση τῆς ἐντολῆς. (Καί πάνω ἀπ' ὅλα στήν περίπτωση δόλου: δηλ. στήν περίπτωση ἀπάτης).	3 Δέν ὑπάρχει κανένα παράδειγμα καταδίκης κάποιου πολιτικοῦ ἰθύνοντος γιά τά σφάλματά του, οὔτε γιά τόν ἀποδεδειγμένο — δόλο του.
4. Ὁ ἐντολέας, ἐκεῖνος δηλ. πού δίνει τήν ἐντολή, μπορεῖ νά ἀνακαλέσει τήν ἐντολή του, ὅποτε θελήσει.	4. Ὁ πολίτης δέν μπορεῖ νά ἀνακαλέσει τήν ἐντολή του παρά μόνο σέ καθορισμένα χρονικά διαστήματα, τά ὁποῖα δέν μπορεῖ οὔτε

(Βλ. 'Αστικός Κώδικας, § 1988, 1989, 1991, 1993, 2004).

κάν νά έπιλέξει, έφόσον οί «άντιπρόσωποι» του είναι έκεϊνοι πού άποφασίζουν τό ποιά στιγμή είναι εύνοϊκή γιά τήν άνανέωση τής έντολής τους.

Βλέπουμε ότι στήν άστική έντολή, ό έντολέας έλέγχει κάθε στιγμή τόν έντολοδόχο του καί έπομένως λογικά μπορεϊ νά θεωρηθεϊ ό τελευταίος σάν άντιπρόσωπός του. 'Αντίθετα, στή δημόσια έντολή, ό έντολέας δέν έλέγχει τούς έντολοδόχους του, παρά μόνο κατά διαλείμματα, λίγο-πολύ άραιά, καί πάνω άπ' όλα τή στιγμή πού διαλέγουν οί ϊδιοι (άς θυμηθοϋμε τούς έκλογικούς διαμελισμούς, τήν έκλογική τακτική, τίς οίκονομικές πιέσεις, τήν προπαγάνδα, καί τά παρόμοια τεχνάσματα). 'Επιπλέον ό δημόσιος έντολοδόχος είναι άνεύθυνος. ό πολίτης έλέγχει έλάχιστα τόν έντολοδόχο του, άφοϋ ό τελευταίος δέν είναι άντιπρόσωπός του

"Ας συγκρίνουμε αύτή τή δημόσια ψευδο-έντολή, μέ κάποια άντιπροσώπευση, π.χ. έκείνη τοϋ νομάρχη, πού άντιπροσωπεύει τήν κεντρική 'Εξουσία στήν περιοχή του. 'Ο νομάρχης μπορεϊ κάθε στιγμή ν' άνακληθεϊ μέ πράξη τοϋ ύπουργικοϋ Συμβουλίου· τό τελευταίο ξέρει πώς νά έλέγχει τούς άντιπροσώπους του.

Συμπέρασμα. "Οταν ή τράπεζα Ρότσιλντ έκλέγει έναν έντολοδόχο (όπως, πρίν άπό λίγο καιρό, τόν Πομπιντού), ή έντολή είναι **περιορισμένη**. "Οταν ό ϊδιος ό Πομπιντού άναθέτει τήν «άρχή» σέ φορεϊς, ή έντολή έξακολουθεϊ νά είναι περιορισμένη. "Οταν, όμως, ό «Λαός» άναθέτει τίς έξουσίες, **τίς όποίες, έξάλλου, τοϋ άπαγορεύεται νά άσκήσει άμεσα, παρά μόνο κατά ένα μέρος τους**, ή έντολή γίνεται έξαιρετικά έλαστική, γιά νά μήν ποϋμε άνύπαρκτη. Στίς δυό προηγούμενες περιπτώσεις ή έντολή είναι ένας μηχανισμός, στήν τελευταία περίπτωση είναι ένας μύθος[2].

Είναι άνάγκη νά ποϋμε ότι οί κυβερνήσεις, ή γενικότερα όλοι οί ίδιοκτήτες αύτής τής διαβόητης κυριαρχίας, είναι άνεξέλεγκτοι. (Βλ. τήν άποψη, κατά τήν όποία ό στρατηγός ντέ Γκώλ, «κάνει ό,τι θέλει»). Αύτό θά σήμαινε ότι έχουμε μιάν έντελώς άπλοϊκή άντίληψη τοϋ κόσμου μας.

'Η κυβέρνηση δέν στηρίζεται στό «λαό», σ' αύτή τή συμπαθέστατη άφηρημένη έννοια, άλλά σέ μιά μειονότητα (σέ μιά τάξη) καί σέ μέσα έντελώς διαφορετικά άπό τήν ψήφο.

Τό έκλογικό σύστημα δέν μπορεϊ νά είναι ένα τεχνικό μέσο έκλογής ύπευθύνων. 'Υπάρχει, ώστόσο, κάποιος λόγος γιά όλη αύτή τή σπατάλη χρόνου καί χρήματος, τήν όποία συνεπάγεται μιά έκλογική έκστρατεία. Αύτό πού δέν άποτελεϊ παρά έναν έντελώς άπλοϊκό νομικό μύθο, γίνεται στή ζωή, μιά σημαντική έπιχείρηση ψυχολογικής τοξίνωσης. "Αν ή έξουσία τής άρχουσας μειονότητας άσκούνταν χωρίς καμιά μάσκα, σύντομα θά γινόταν άνυπόφορη γιά τούς περισσότερους άνθρώπους. "Ετσι ή έξουσία ύποκρίνεται ότι άσκεϊται έν όνόματι τών ϊδιων τών κυβερνωμένων. Πέρ' άπ' αύτό πρέπει κάθε τόσο νά τούς δίνει τήν έντύπωση ότι **συμμετέχουν**.

Πρόκειται γιά τό κλασικό παραμύθι τής νεράϊδας πού δίνει σέ κάποιον τό μαγικό ραβδί της: κάνε μιάν εύχή, κλπ. Πολύ συχνά ή εύχή στρέφεται ένάντια σ' αύτόν πού τήν έκανε, καί τό μαγικό ραβδί έπιστρέφει σέ πιό ίκανά χέρια. Γιά μιά μέρα ό άπλός έργάτης μπορεϊ νά έχει τήν έντύπωση ότι κατέχει

τήν ἐξουσία. Γιά μερικές ἑβδομάδες, ὅλοι οἱ πολιτικοί ὅλων τῶν κομμάτων, «ἐπαναστατικῶν» καί μή, θά προσπαθήσουν νά τόν κάνουν νά πιστέψει πώς εἶναι σπουδαῖος, πώς ἡ γνώμη του μετράει. Πετυχαίνει γενικά αὐτή ἡ ἐπιχείρηση. Καί ναί καί ὄχι: ναί, ἐφόσον τό 50% τῶν ἀνθρώπων ψηφίζουν· ὄχι, ἐπειδή τό ποσοστό ἀποχῆς εἶναι ἐνοχλητικό[3] καί πάνω ἀπ' ὅλα ἐπειδή οἱ περισσότεροι ἀπό κείνους πού ψηφίζουν, τό κάνουν χωρίς ἐνθουσιασμό, «ἁπλά, ἐπειδή πρέπει νά κάνουν κάτι. Γιά πολλούς ἀπ' αὐτούς, ἡ ζωή ἀναλαμβάνει νά τούς ξαναφέρει στήν πραγματικότητα.

Γιά τούς ἀναρχικούς, λοιπόν, οἱ ἐκλογές εἶναι κύρια ἕνα εἶδος διευθυνόμενου, ἀνοιχτοῦ κοινωνιο-δράματος, στό ὁποῖο τό σύνολο καλεῖται νά συμμετάσχει, γιά νά ξαναγυρίσει ἔπειτα μέ μεγαλύτερη ὄρεξη στή δουλειά. Τότε, ὅμως, πού βρίσκεται ἡ ἐξουσία. Στά χέρια μιᾶς μετριοπαθοῦς καί διακριτικῆς κοινωνικῆς ὁμάδας, ἡ ὁποία τόσο στήν Ἀνατολή ὅσο καί στή Δύση, κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιά νά ἐξηγήσει πώς δέν ὑπάρχει.

Ἡ Κυβέρνηση τοῦ λαοῦ

Ἡ Γαλλία διαιρεῖται σέ 3.800 κοινότητες, 89 νομούς, 23 ἀνώτερες διοικήσεις χωροφυλακῆς, 17 περιοχές δικαστικῆς ἀστυνομίας, 9 περιοχές πού ἀνήκουν στή δικαιοδοσία τῶν C.R.S.[4], 9 στρατιωτικές περιφέρειες καί 9 περιοχές ἐλεγχόμενες ἀπό «ὑπερ-νομάρχες». Καί στήν κορυφή αὐτῆς τῆς πυραμίδας, ὁ ὑπουργός Ἐσωτερικῶν ἐποπτεύει τά πάντα.

Ὅλα τά νήματα τῆς «Κυβέρνησης τῶν ἀνθρώπων» (κι ὄχι ἁπλά ἡ ἀστυνομία) συγκεντρώνονται στά χέρια του, ἐνῶ ὁ ἰσχυρός συνάδελφός του, ὁ ὑπουργός Οἰκονομικῶν, ἀσχολεῖται μέ τή χάραξη τῶν γενικῶν γραμμῶν τῆς «διοίκησης τῶν πραγμάτων».

Νά ποιά εἶναι ἡ ὀργάνωση τοῦ ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν:

Πρῶτο ἐπίπεδο: Ὁ ὑπουργός καί τό γραφεῖο του: γραμματεία + βοηθητικές ὑπηρεσίες (ταχυδρομεῖο, ὑπηρεσία κρυπτο-ἀποκρυπτογράφησης, διαβιβάσεις, ὑπηρεσία πολιτικῆς ἄμυνας, καί ὑπηρεσία «ἐσωτερικῆς» ἀσφάλειας).

Δεύτερο ἐπίπεδο.- Ἕξι διευθύνσεις: 1η Οἰκονομικῶν καί δικαστικοῦ — 2η Προσωπικοῦ καί ἀστυνομικοῦ ὑλικοῦ — 3η Κανονισμῶν — 4η Νομαρχιακῶν καί κοινοτικῶν ὑποθέσεων. (Ἔλεγχος τῶν τοπικῶν ὁμάδων ἀνθρώπων) — 5η Προσωπικοῦ καί πολιτικῶν ὑποθέσεων (διοικεῖ τό νομαρχιακό σῶμα, ἐνημερώνει τούς φακέλλους, προτείνει τίς προαγωγές, «προετοιμάζει τίς ἐκλογές»)[5]. — 6η Ἡ γενική διεύθυνση: ἡ πιό σημαντική, ὑποδιαιρεῖται, ἡ ἴδια, σέ τέσσερεις διευθύνσεις: α) προσωπικοῦ καί ὑλικοῦ· β) δικαστικῆς ἀστυνομίας (στήν ὁδό ντέ Σωσσαί) γ) γενικῶν πληροφοριῶν (πολιτική ἀστυνομία)· δ) ἐλέγχου ἐδάφους (ἀντικατασκοπεία).

Τρίτο ἐπίπεδο.- Οἱ igames[6] (ὑπερ-νομάρχες): ἀναλαμβάνουν ὅλες τίς ἐξουσίες τοῦ ὑπουργοῦ «σέ περίπτωση ταραχῶν, π.χ. γενικῆς ἀπεργίας»[7].

Τέταρτο ἐπίπεδο.- Οἱ νομάρχες, «θεματοφύλακες τῆς Κρατικῆς ἐξουσίας στούς νομούς». Γιά τό νομό τοῦ Σηκουάνα καί γιά τίς 193 ὑποαστικές κοινότητές του ὑπάρχουν δυό νομαρχιακές ὑπηρεσίες: 1) ἡ Νομαρχία τοῦ Σηκουάνα! 2) ἡ Ἀστυνομία: ὑποδιαιρεῖται σέ τρεῖς ὑπηρεσίες: α) δημοτική ἀστυνομία· β) γενικές πληροφορίες (ἀλλοδαπῶν, ἀντικατασκοπείας, συνωμοτικῶν

κινημάτων) γ) δικαστική άστυνομία (στήν Καί ντέζ Όρφέβρ. τέσσερις ύπηρεσίες: οίκονομικών, τροχαίας, άμέσου δράσεως, ήθών καί λεσχών).

Ό ύπουργός άσκεί τήν πιό όλοκληρωτική ίεραρχική έξουσία σέ όλους τούς ύπαλλήλους τής διοίκησής του. Όλοι οί ύπάλληλοι, έξαρτώνται άπό τό ύπουργείο του, σέ κάθε έπίπεδο, καί είναι άνά πάσα στιγμή άνακλητοί χωρίς νά άνακοινώνονται τά κίνητρα γι' αύτή τήν άπόφαση:

Στρατολογία. διαγωνισμός στήν Έθνική Σχολή Διοικήσεως καί μετεκπαίδευση, στή συνέχεια, στό Ύπουργείο Έσωτερικών. Ή κυβέρνηση, όμως, μπορεί πάντοτε νά άρνηθεί κάποια ύποψηφιότητα ή νά στρατολογήσει κάποιον έκτός Σχολής.

Οί έκλογές δέν άφορούν παρά μόνο τό **πέμπτο έπίπεδο** (έκτός άπό τό Παρίσι, όπου οί δήμαρχοι τών arrondissements[8] δέν έκλέγονται, άλλά διορίζονται)

Ό δήμαρχος καί τό δημοτικό συμβούλιο: τό δημοτικό συμβούλιο έκλέγεται άπό τούς κατοίκους τής κοινότητας καθε έξι χρόνια (ό νομάρχης καθορίζει τήν ήμερομηνία τών έκλογών). Τό δημοτικό συμβούλιο δέν είναι διαρκές (συνέρχεται σέ τέσσερεις συνόδους άλλά έχει τή δυνατότητα νά συνεδριάσει έκτακτα). Ή κυβέρνηση μπορεί νά διαλύσει τό δημοτικό συμβούλιο (μέ πράξη τού ύπουργικού συμβουλίου), χωρίς νά έξηγήσει τούς λόγους. Ό νομάρχης μπορεί ν' άποφασίσει τήν «παραίτηση άπό τό άξίωμα» κάποιου συμβούλου, βασικά στήν περίπτωση πού άρνείται νά έκτελέσει κάποιο καθήκον πού όρίζει ό νόμος.

Έξουσίες τού δημοτικού συμβουλίου: ψήφιση τού προυπολογισμού, σχηματισμός τών **δημοτικών ύπηρεσιών.** Αύτή ή άρμοδιότητα μπορούσε νά προσφέρει μερικές δυνατότητες καί, στά τέλη τού 19ου αίώνα, ένα ρεύμα «δημοτικού σοσιαλισμού», παρασύρει όρισμένες κοινότητες στό νά δημιουργήσουν, μ' αύτό τό πρόσχημα, δημοτικά άρτοποιεία, κρεοπωλεία, φαρμακεία κλπ. Ή άντίδραση ύπήρξε άρχικά βίαιη (τό 1901 τό Συμβούλιο Έπικρατείας άπαγόρεψε τή λειτουργία τους). Στή συνέχεια ή άντίδραση ύπήρξε πιό μετριοπαθής: έδινε άδεια, άλλά μόνο σέ περίπτωση έλλειψης ίδιωτικών έπιχειρήσεων (νόμοι τού 1926 καί τού 1955) καί πάνω άπ' όλα μέ τήν άκόλουθη όργάνωση· στήν περίπτωση άμεσης διαχείρισης τής Διοίκησης άπό τή δημαρχία (δηλ. στή μοναδική περίπτωση, όπου θά μπορούσαν νά έπικρατήσουν «κολλεκτιβιστικές τάσεις), ή ύπηρεσία θά διοικείται άπό ένα συμβούλιο έκμετάλλευσης: τό ένα τέταρτο τών μελών θά διορίζεται άπ' τό νομάρχη, ένα τέταρτο άπ' τό δήμαρχο, ό διευθυντής θά διορίζεται **άπ' τό δήμαρχο μέ σύμφωνη γνώμη τού νομάρχη,** καί τά ύπόλοιπα μέλη, μπορούν νά διορίζονται άπό τό δημοτικό συμβούλιο.

Ό δήμαρχος έκλέγεται άπό τό δημοτικό συμβούλιο. Βρίσκεται **«κάτω άπ' τήν έξουσία»** τού νομάρχη όσον άφορά: τήν άσφάλεια τού πολιτικού καθεστώτος, τήν άναθεώρηση τών έκλογικών καταλόγων, τή συνεργασία μέ τήν άστυνομία. Σέ κάθε περίπτωση μπορεί νά τεθεί σέ άργία ένός μηνός άπό τό νομάρχη (χωρίς ν' άνακοινώνονται οί λόγοι), σέ άργία τριών μηνών άπό τό ύπουργείο Έσωτερικών (χωρίς πάλι ν' άνακοινώνονται οί λόγοι) κι άκόμα νά άνακαλείται μέ αίτιολογημένο διάταγμα (τό Συμβούλιο Έπικράτεια δέχεται σάν αίτιολογία τίς «βαρείες» ϋβρεις στό πρόσωπο κάποιου ύπουργού).

Οί έξουσίες τού δημάρχου; Έτοιμάζει τόν προϋπολογισμό (οί συνηθισμέ-

νες συνταγές τοῦ «ἀντιπρόσωπου τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου», ἀνίκανες νά λειτουργήσουν τίς περισσότερες φορές, εἶναι καθορισμένες, ἀλλά ἐλεύθερες τά δάνεια δίνονται ἀπό τήν κυβέρνηση. Μερικές ἀπ' τίς δαπάνες εἶναι ὑποχρεωτικές, ἄλλες ἀπαγορεύονται. Ὅλες ἐκεῖνες πού ἀπομένουν εἶναι ἐλεύθερες). Ὁ δήμαρχος ἔχει τήν ἀπόλυτη ἐξουσία στό σχέδιο τῆς κοινοτικῆς ρυμοτομείας, στήν ἀναγνώριση τῶν κοινοτικῶν χρεῶν, στίς δίκες τῆς κοινότητας.

Ἄν καί εἶναι ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, ὑπόκειται πάντοτε «στήν ἐπίβλεψη» τοῦ νομάρχη. Εἶναι ὑποχρεωμένος νά συμμορφώνεται στούς ἰσχύοντες νόμους καί κανονισμούς.

Ἡ ἄρχουσα τάξη

Ὄντας μορφωμένες οἱ ἄρχουσες τάξεις τοῦ παρελθόντος (πάντοτε οἱ ἄρχουσες τάξεις **τοῦ παρελθόντος**, εἶναι ἐκεῖνες πού εἶναι μορφωμένες), δέν ἦταν δύσκολο νά δώσουν ἕναν ὁρισμό τοῦ ἑαυτοῦ τους: ἡ ἄρχουσα τάξη εἶναι μιά μειοψηφική κοινωνική ὁμάδα πού ἔχει ἁρπάξει τή διεύθυνση τοῦ ὑπόλοιπου κοινωνικοῦ πεδίου, ἐλέγχοντας τήν πολιτική του ὀργάνωση (κατέχει τά πόστα τῆς «διοίκησης», καί ἰδιαίτερα τό μονοπώλιο τῆς ἔνοπλης δύναμης), καθώς καί τήν οἰκονομική του ὀργάνωση (εἴτε ἄμεσα: ἀφεντικό, εἴτε ἔμμεσα: Κράτος-ἀφεντικό). Ἡ συνέπεια καί τό ἀλάθητο σημάδι τῆς κοινωνικῆς της ὑπεροχῆς εἶναι ὁ πλοῦτος της· ἄν ἡ ἄρχουσα «ἐλίτ» δέν εἶναι πλούσια τή στιγμή πού φτάνει στήν ἐξουσία, δέν ἀργεῖ ποτέ νά γίνει (μέ τόν ὅρο πλοῦτος, πρέπει φυσικά νά ἐννοοῦμε τό βιοτικό ἐπίπεδο: λίγο μᾶς ἐνδιαφέρει τό ὅτι ἐκεῖνος πού διαθέτει ἕνα μέγαρο δέν εἶναι ὁ «ἰδιοκτήτης», ἀπ' τή στιγμή πού ξέρει ὅτι μπορεῖ νά τό χρησιμοποιεῖ ὅσο θέλει). Τελικά, αὐτή ἡ κοινωνική ὁμάδα, αὐτή ἡ τάξη, τείνει αὐτόματα στή διαιώνισή της, δηλαδή στήν κληροδότηση τοῦ κοινωνικοῦ ἐπιπέδου καί συνακόλουθα, εἶναι λίγο-πολύ κλειστή γιά ὁποιονδήποτε παρείσακτο κάποιου «κατώτερου» κοινωνικοῦ ἐπιπέδου.

Ἀφοῦ δεχτοῦμε αὐτόν τόν κάπως μακροσκελή ὁρισμό μποροῦμε ν' ἀναρωτηθοῦμε ἄν πράγματι ὑπάρχει, ἤ ὄχι, τή στιγμή αὐτή κάποια ἄρχουσα τάξη. Καί ἀρχικά βρίσκουμε **τρία ἐπιχειρήματα** πού μᾶς ἀποδεικνύουν ὅτι δέν ὑπάρχει πιά ἄρχουσα τάξη «μέ τήν ἀκριβή ἔννοια τοῦ ὅρου».

1. «Οἱ βιομηχανίες-κλειδιά ἔχουν ἐθνικοποιηθεῖ ἤ πρόκειται νά ἐθνικοποιηθοῦν σύντομα. Οἱ ἴδιες οἱ μεγάλες ἐπιχειρήσεις εἶναι ἐνσωματωμένες στό ἐθνικό πλάνο. Δέν ὑπάρχουν λοιπόν πιά παρά μόνο μισθωτοί, ἡ ὑπεραξία τείνει νά ἐξαφανιστεῖ ἀπό παντοῦ ἐκτός ἀπό τό μικρεμπόριο, καί τή μικρή βιομηχανία, πού θεωροῦνται ἀμελητέες ποσότητες.

«Τό ἐπιχείρημα βαραίνει ἀκόμα περισσότερο στήν περίπτωση τῆς Ρωσίας, ὅπου τά πάντα ἔχουν, στήν οὐσία, ἐθνικοποιηθεῖ (καί ὄχι κολλεκτιβοποιηθεῖ, ὅπως λαθεμένα λέγεται)».

Αὐτή ἡ πρώτη ἀντίρρηση, κατά τή γνώμη μας, πρέπει νά ἀπορριφθεῖ ἀμέσως. Στήν πραγματικότητα συγχέει τόν **τρόπο** μέ τόν ὁποῖο μιά τάξη οἰκειοποιεῖται τήν ἐξουσία καί ἕνα πολύ ἀνώτερο βιοτικό ἐπίπεδο (αὐτά τά δυό εἶναι πάντοτε συνδεδεμένα) μέ τήν **ὕπαρξη** αὐτῆς τῆς τάξης. Λίγο μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ νομικός τρόπος ἀπόκτησης τῆς ἐξουσίας καί τοῦ πλούτου. Ἡ μεγαλοαστική τάξη τοῦ 19ου αἰώνα κατεῖχε τήν ἐξουσία ἐπειδή τά ἄτομα πού τήν

ἀποτελοῦσαν ἦταν Ιδιοκτῆτες τῶν μέσων παραγωγῆς, κι ἡ τάξη τους ἀπορροφοῦσε τὴν ὑπεραξία. Οἱ πρόγονοι ὅμως αὐτῆς τῆς ἀστικῆς τάξης, στούς αἰῶνες πού εἶχαν προηγηθεῖ, δέν εἶχαν κατακτήσει αὐτή τή θέση παρά μόνο μέ τήν ἁρπαγή τῶν δημόσιων φόρων. Πρίν ἀπ' αὐτούς, οἱ εὐγενεῖς μεγαλοφεουδάρχες ἀντλοῦσαν τόν πλοῦτο τους ἀπό τήν ἄσκηση τῶν δημόσιων ἐξουσιῶν.

Ὅσο κι ἄν εἶναι ἐπιφανειακή, αὐτή ἡ πολύ σύντομη ἀναδρομή στούς προγενέστερους αἰῶνες, βοηθάει στό νά καταλάβουμε ὅτι ἡ ἐκμετάλλευση τῆς κοινωνίας ἀπό μιά τάξη μπορεῖ νά πάρει πολλές ἄλλες μορφές ἐκτός ἀπό ἐκεῖνες τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἀστικοῦ κώδικα καί τῆς ὑπεραξίας, μέ τή στενή Μαρξιστική ἔννοια τοῦ ὅρου.

Ἄλλωστε, τό γεγονός ὅτι ὁ καπιταλισμός ἔχει ἀλλάξει, εἶναι ὁλοφάνερο· συμβάλλει ἀκόμα περισσότερο στό νά κατανοήσουμε ὅτι ἡ ὑποχώρηση τῶν μικρομεσαίων ἐπιχειρήσεων πρός ὄφελος τῶν μονοπωλιακῶν τράστ, μέχρι στιγμῆς, δέν ἔχει ἐπιφέρει τή διάλυση τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀλλά ἐντελῶς ἀντίθετα ἔχει ἐνισχύσει ἀκόμα περισσότερο τήν ἀλληλεγγύη τῶν μικρῶν μετόχων πρός τούς «μεγάλους», τόν ἴδιο χρόνο πού αὔξησε τή δύναμη τῶν τελευταίων καί μάλιστα στό πολιτικό ἐπίπεδο, ὁλοκληρώνοντας τή συμφιλίωση τοῦ βιομηχανικοῦ καπιταλισμοῦ μέ τόν τραπεζικό.

2. Οἱ διαφορές τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου (τόσο σημαντικές ἐφόσον αὐτές μορφοποιοῦν τή νοοτροπία τῆς κοινωνικῆς ὁμάδας καί τούς λόγους δράσης της), θά μειωθοῦν Δέν θά ὑπάρχουν πιά χάσματα ἀνάμεσα στίς κοινωνικές ὁμάδες, ἡ μετάβαση ἀπό ἕνα εἰσοδηματικό ἐπίπεδο σ' ἕνα ἄλλο θά γίνεται ἀνεπαίσθητα. Αὐτή εἶναι ἡ εἰκόνα μιᾶς ὁμαλῆς προσέγγισης τοῦ Πορτογάλλου ἐργάτη ἀπό τή μιά μεριά καί τοῦ πρόεδρου-διευθυντῆ τῆς Πεσινέ ἀπό τήν ἄλλη. Ὑπάρχει βέβαια κάποια μικρή διαφορά, τήν Κυριακή ὅμως φοροῦν τό ἴδιο κουστούμι. Αὐτό τό ἀφελές παράδειγμα ἀκούγεται συχνά σέ ὁρισμένους κύκλους.

Ὅπως καί νἄχει τό πράγμα ἡ ἀνισότητα πού ὑπάρχει ἀκόμη ἀνάμεσα στά κοινωνικά ἐπίπεδα θ' ἀποτελεῖ τόν αὐστηρό ἀντικατοπτρισμό τῆς «ἀτομικῆς ἀξίας» τοῦ καθένα. Ἡ ἀπόδειξη, γιά παράδειγμα, δίνεται ἀπό τό ὅτι ἄν ὁ γιός οτοῦ Πορτογάλλου ἐργάτη, ἀφοῦ φυσικά θά ἔχει ἀποχτήσει τή γαλλική ὑπηκοότητα, διαθέτει τίς «πνευματικές ἱκανότητες», θά μπορέσει ν' ἀνέβει τήν κοινωνική κλίμακα καί, ποιός ξέρει, νά γίνει πρόεδρος-διευθυντής, ἄς ποῦμε, τῆς Σαίν Γκομπέκ.

Ὅλη αὐτή ἡ ἐπιχειρηματολογία συνοψίζεται, λοιπόν, ὡς ἑξῆς. στίς μέρες μας λείπουν δύο οὐσιαστικά χαρακτηριστικά γιά νἄχουμε μιάν ἄρχουσα τάξη. ἡ ξεκάθαρη διαφορά τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου, μ' ἄλλα λόγια τό κοινωνικό χάσμα (ἐπιχείρημα 2), καί ἡ κληρονομικότητα (ἐπιχείρημα 3). Ἡ ἐπιχειρηματολογία αὐτή, ἀπ' ὅσο μποροῦμε νά ξέρουμε τά πράγματα, φαίνεται νά διαψεύδεται παταγωδῶς.

Τό κοινωνικό χάσμα

Ἡ πυραμίδα τῶν εἰσοδημάτων. Ἐπιβεβαιωμένη ἀπό τό Ἐθνικό Ἰνστιτοῦτο Στατιστικῆς (τό μόνο σοβαρότερο κι ἀπό τό Κράτος μηχανισμό πού ὑπάρχει σήμερα), αὐτή ἡ ἀποκαλυπτική πυραμίδα προσέλκυσε ἐλάχιστα τήν προσοχή τοῦ τύπου. Ἀπ' ὅσο ξέρουμε δέ δημοσιεύτηκε παρά μόνο ἀπό τή «Φράνς

Όμπσερβατέρ» καί τήν «Τριμπύν Σοσιαλίστ» (τρίτη βδομάδα τοῦ Όχτώβρη τοῦ 1964). Ἄξιζε ὡστόσο μεγαλύτερη προσοχή[9]. Αὐτό τό ντοκουμέντο, ἀνάμεσα σ' ἄλλα, μᾶς πληροφορεῖ:

1. ὅτι ἡ ἱεραρχία τῶν εἰσοδημάτων, στή χώρα μας, εἶναι πελώρια, ἀφοῦ ἕνα ἑκατομμύριο σχεδόν γέροι, οἰκονομικά ἀδύναμοι, δέν διαθέτουν παρά 6 000 φράγκα τό μήνα, τή στιγμή πού στήν ἄλλη ἄκρη τῆς πυραμίδας πάνω ἀπό 500 οἰκογένειες ἔχουν ἕνα εἰσόδημα 5 ἤ 6 ἑκατομμυρίων τό μήνα ἤ κάθε μία (150.000 διαθέτουν περισσότερα ἀπό 312.000 φράγκα τό μήνα, 14.000 πάνω ἀπό 625.000 φράγκα, 3.000 πάνω ἀπό 3.000.000 καί μερικές δεκάδες 10-20 ἑκατομμύρια τό μήνα)

Ἡ ἱεραρχία τῶν εἰσοδημάτων στή Γαλλία κλιμακώνεται λοιπόν ἀπό τό 1 μέχρι τό 2.000 ἤ τό 3.000. Αὐτή ἡ ἀνισότητα τῶν εἰσοδημάτων ἐξάλλου, θά ἦταν πολύ μεγαλύτερη, ἄν οἱ προνομιοῦχες τάξεις δέν κρύβανε ἀπ' τό δημόσιο ἕνα σημαντικό μέρος τῶν ἐσόδων τους, εἴτε ὁ νόμος τούς τό ἐπιτρέπει (εἰσοδήματα ἀπό κρατικές ὁμολογίες, τόκοι ἀπό δάνεια σέ ἑταιρίες ἐπενδύσεων, ὁρισμένα προνόμια στήν πώληση διαμερισμάτων, προνόμια σέ εἶδος πού προσφέρουν οἱ μεγάλες ἑταιρίες στά διευθυντικά τους στελέχη: σωφέρ, αὐτοκίνητο, βίλλα, ὑπηρέτρια, γιώτ), εἴτε, ἁπλά, τό ἐξαπατοῦν (ἐμπορευόμενοι, ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίες...). Τά πραγματικά εἰσοδήματα αὐτῶν τῶν προνομιούχων κοινωνικῶν ὁμάδων εἶναι ὁλοφάνερα ψηλότερα ἀπό κεῖνα πού τό δημόσιο ἔχει καταγράψει στό κάτω μέρος τῆς πυραμίδας.

2. Ὅπως πολλές φορές τό ἔχουμε τονίσει, ἡ μεγάλη μάζα τῶν γαλλικῶν νοικοκυριῶν, δέν ἔχει ἀκόμα παρά ἕνα ἐξαιρετικά χαμηλό εἰσόδημα, ἐφόσον τό 45% ἀπό αὐτά διαθέτουν λιγότερα ἀπό 62.500-100.000 φράγκα τό μήνα. Συνολικά, 3 οἰκογένειες στίς 4 ἔχουν λιγότερα ἀπό 100.000 φράγκα τό μήνα γιά νά ζήσουν.

Αὐτό δέν πρέπει νά μᾶς ἐκπλήσσει, ἀφοῦ οἱ στατιστικές τοῦ ὑπουργείου Ἐργασίας διαπιστώνουν ὅτι τά 65% τῶν ἐργατῶν καί τῶν ὑπαλλήλων κερδίζουν λιγότερα ἀπό 55.000 παλιά φράγκα[10] τό μήνα κι ὅτι οἱ μέσοι μισθοί γι' αὐτές τίς δύο κατηγορίες — πού ἀποτελοῦν τά 7/8 τῶν μισθωτῶν τοῦ ἐμπορίου καί τῆς βιομηχανίας — εἶναι πάνω-κάτω:

	Ἄντρες	Γυναῖκες
Ἐργάτες.... ...	58.000	38.000
Ὑπάλληλοι......	68.000	52.000

Ὅσον ἀφορᾶ τήν κληρονομικότητα, τά ντοκουμέντα σπανίζουν περισσότερο, θά μποροῦσε κανείς, ὡστόσο, νά ἀποκτήσει μιά ἀρκετά ἀκριβή γνώση τοῦ πολιτικοῦ καί οἰκονομικοῦ ρόλου πού παίζουν οἱ χρηματιστηριακές δυναστεῖες, ξεφυλλίζοντας τά τεύχη τοῦ «Κραπουγιό». . «Οἱ μεγάλοι» καί οἱ «200 οἰκογένειες»... κι ἐπίσης «Τ' ἀφεντικά τῆς U.N.R.[11]» καί «ἡ δημοκρατία τῶν Ρότσιλντ». Ἡ ἔννοια πού μᾶς ἐνδιαφέρει, ὅμως, ἐδῶ εἶναι ἐκείνη τῆς «κοινωνικῆς προαγωγῆς». ἡ προαγωγή τῶν ἀτόμων πού ἀξίζουν θά ἦταν μιά πραγματικότητα, ἐξαιτίας τοῦ ὅτι τό πανεπιστήμιο εἶναι ἀνοιχτό σέ ὅλους.

Οἱ στατιστικές, πού πρόσφατα δημοσιεύτηκαν σ' ἕνα ἔργο μέ σημαδιακό τίτλο[12] ἀπό τούς κοινωνιολόγους Πασσερόν καί Μπουρντιέ, μᾶς δείχνουν ὅτι

στό πανεπιστήμιο φοιτοῦν 0,60% παιδιά μισθωτῶν ἀγροτῶν, 0,9% παιδιά του κατώτερου προσωπικοῦ τῶν κοινωφελῶν ἐπιχειρήσεων, 6,4% παιδιά ἐργατῶν καί 7,9% παιδιά ὑπαλλήλων (σέ γραφεῖα κι ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις). Ἀπέναντι σ' αὐτά ὑπάρχουν 28% παιδιά —— παιδιά ἀνωτέρω στελεχῶν κι ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν, 17,7% παιδιά βιομηχανικῶν κι ἐμπορικῶν ἐργοδοτῶν, 17,8% παιδιά μέσων στελεχῶν καί 7% παιδιά εἰσοδηματιῶν, πού δέν ἀσκοῦν κανένα ἐπάγγελμα. Αὐτά τά ποσοστά, ἀποκαλυπτικά ὅσον ἀφορᾶ τό πνεῦμα ἰσότητας στή γαλλική ἐκπαίδευση, γίνονται ἀποδεικτικά ἄν ὑπολογίσουμε τόν ἀριθμό τῶν φοιτητῶν, στούς χίλιους ἀνθρώπους, πού δουλεύουν σέ κάθε κατηγορία· ὁ ἀριθμός αὐτός ξεκινάει ἀπό 1,4 γιά τούς μισθωτούς ἀγρότες, 1,7 γιά τό κατώτερο προσωπικό τῶν κοινωφελῶν ὑπηρεσιῶν, 1,9 γιά τούς ἐργάτες, περνάει στό 6,8 γιά τούς ὑπαλλήλους γιά νά καταλήξει, στή συνέχεια, σέ 106,8 γιά τούς βιομήχανους καί σέ 168 γιά τούς ἐλεύθερους ἐπαγγελματίες.

Στά φανερά οἰκονομικά ἐμπόδια προστίθενται καί τά πολιτιστικά ἐμπόδια, λιγότερο ἐμφανῆ ἴσως, ἀλλά τό ἴδιο ἀποτελεσματικά (βλ. τόν τίτλο τοῦ ἔργου πού ἀναφέραμε) καί πού σάν ἰδιαίτερο ἀποτέλεσμά τους, ἔχουν, ἀπό τή μιά μεριά τήν καθυστέρηση καί τήν τροχοπέδηση τῶν «μή εὐνοούμενων τάξεων», πού, ἄν δέν εἶναι αὐστηρά ἀπαγορευτική, ὅσον ἀφορᾶ τήν κατάληψη τῶν θέσεων συνοδεύεται ἀπό τήν ἄλλη μεριά μέ μιά προσκόλληση τῶν «κατώτερων τάξεων» σέ ὁρισμένους κλάδους: 7,2% καί 8,6% τῶν παιδιῶν τῶν ἐργατῶν ἀκολουθοῦν τή φιλολογία ἤ τίς θετικές ἐπιστῆμες (γιά νά γίνουν, καθηγητές, τεχνικοί, μέσα καί κατώτερα στελέχη...) ἔναντι 4,8% πού ἀκολουθοῦν τή νομική, 3,1% τήν ἰατρική, 2,2% τή φαρμακευτική, ἐνῶ τά παιδιά τῶν ἀνώτερων στελεχῶν καί τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν, γιά παράδειγμα, ἀκολουθοῦν κατά 27,1% τή νομική, κατά 34% τήν ἰατρική, κατά 44,2 τή φαρμακευτική καί κατά 27,6% καί 25,1% τίς θετικές ἐπιστῆμες καί τή φιλολογία. Ἡ ἀνισότητα εἶναι περισσότερο σαφής, ὅσον ἀφορᾶ τίς σχολές μέ κάποια φήμη, τά λίκνα τῶν μελλοντικῶν ἀνωτέρων στελεχῶν, τῶν διοικητικῶν στελεχῶν τῆς δημόσιας καί τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς. Ἄς πάρουμε τίς πιό γνωστές, ἀπό τήν ἀποδοτικότητά τους σχολές. ἡ Πολυτεχνική περιλαμβάνει στούς φοιτητές της 2% παιδιά ἐργατῶν ἔναντι 13% παιδιῶν βιομηχάνων καί μεγαλεμπόρων καί 57% παιδιῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν κι ἀνωτέρων στελεχῶν οι Ἐκόλ Νορμάλ Σουπεριέρ[13] τῆς ὁδοῦ Οὔλμ (ἀρρένων) καί τῆς ὁδοῦ Σέβρ (θηλέων) περιλαμβάνουν 3% παιδιά ἐργατῶν ἔναντι 51% παιδιῶν βιομηχάνων καί μεγαλεμπόρων. Ἄς τελειώσουμε τίς ἀνιαρές αὐτές ἀπαριθμήσεις μέ τό ἄδυτο τῶν ἀδύτων τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης πού ἀποτελεῖ τό Ἰνστιτοῦτο Πολιτικῶν Σπουδῶν (τό Σιάνς-Πό γιά ὅσους γνωρίζουν) καί τό ὁποῖο προετοιμάζει τούς φοιτητές γιά τήν «πολύ ἔμπιστή μου» Ἐθνική Σχολή Διοικήσεως (νομάρχες, ἔπαρχοι, διπλωμάτες, γραμματεῖς ὑπουργείων, Συμβούλιο Ἐπικρατείας, ὑπουργεῖο Οἰκονομικῶν...). ἐκεῖ, βρίσκει κανείς 2% παιδιά ἐργατῶν (οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τό κῶν..). ἐκει, βρίσκει κανείς 2% παιδιά ἐργατῶν (οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τό 33,8% τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ), ἔναντι 19% παιδιῶν βιομηχάνων καί μεγαλεμπόρων (12% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ).

Ἔτσι, λοιπόν, ἄν γιά τό παιδί ἑνός προλετάριου οἱ πιθανότητες νά φτάσει στή θέση ἑνός μέσου στέλεχους εἶναι ἐλάχιστες, οἱ πιθανότητες νά φτάσει στή θέση ἑνός ἀνώτερου στέλεχους ἤ γενικότερα στή θέση κάποιου ἰθύνοντος εἶναι ἀπόλυτα συμβολικές, κι αὐτό εἶναι τόσο ἀληθινό ὥστε:

«Οἱ προνομιοῦχες τάξεις βρίσκουν στήν ἰδεολογία (τῆς ἐπιλογῆς σύμφωνα μέ τό ταλέντο τοῦ καθενός) μιά νομιμοποίηση τῶν πολιτιστικῶν τους προνομίων πού μ' αὐτό τόν τρόπο μεταμορφώνονται ἀπό κοινωνική κληρονομιά σέ ἀτομικό χάρισμα ἤ σέ προσωπική ἀξία.

«Φορώντας αὐτή τή μάσκα, ὁ «ταξικός ρατσισμός» μπορεῖ νά ἐκδηλώνεται χωρίς νά ἐξαφανίζεται ποτέ».

(βλ. «Οἱ Κληρονόμοι»).

Αὐτή μᾶς φαίνεται πώς εἶναι ἡ σωστή ἀπάντηση στό ἐπιχείρημα Νο 3.

Μένει ὡστόσο, κι ἐκεῖ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ δική μας πρόταση, μιά πρόσβαση σ' ἕνα περισσότερο ἀναπτυγμένο ἐπίπεδο τῆς κοινωνικῆς τάξης γιά τίς ἀτομικές προλεταριακές φιλοδοξίες: εἶναι ὁ πολιτικός καί, πάνω ἀπ' ὅλα ὁ κοινοβουλευτικός δρόμος (θά μπορούσαμε, μέσα σ' αὐτή τήν ὀπτική γωνία, νά διακρίνουμε ἕναν συνδικαλιστικό κοινοβουλευτισμό). Ἡ ἱστορία τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τοῦ γαλλικοῦ καί ἰταλικοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος (ἀνάμεσα σέ πολλά ἄλλα..), εἶναι ὅτι πρέπει γιά νά ἐμπνεύσει τόν ἀριβισμό ἤ τουλάχιστον γιά νά εὐνοήσουν τήν ἐμφάνισή του οἱ ἐκλεγμένοι «ἀντιπρόσωποι» τῶν αὐτοαποκαλούμενων προλεταριακῶν, ἤ ἀκόμη καί «ἐπαναστατικῶν» κομμάτων, ξέρουν συλλογικά νά δείχνονται καλοί φύλακες τοῦ συστήματος ἀπό τή στιγμή πού, βουλευτές ὄντας, τούς ἐξασφαλίζει γενικά τόσο τά ἀναγκαῖα ὅσο καί τά παραπανίσια καί ἱκανοποιεῖ τή θέλησή τους γιά δύναμη. (Στά 1936: «πρέπει νά ξέρουμε νά τελειώνουμε μιάν ἀπεργία»), γίνονται ἀκόμη καλοί διαχειριστές τοῦ καπιταλισμοῦ στόν ὁποῖο μποροῦν νά ἔχουν ἐμπιστοσύνη στίς δύσκολες στιγμές. (Στά 1945. «πρῶτα νά παράξουμε, νά διεκδικήσουμε» κι ὕστερα. «Ἡ ἀπεργία εἶναι τό ὅπλο τῶν τράστ»). Ἀλλά, ἀκόμα καί σάν ἄτομα, οἱ πολιτικοί τοῦ προλεταριάτου μποροῦν ν' ἀναδειχτοῦν σάν προσωρινοί διοικοῦντες στίς (καπιταλιστικές) κοινωνίες, κι ἀκόμα πιό συχνά μποροῦν νά γίνονται ἁπλῶς μοιραῖοι. Ἐδῶ βρίσκονται οἱ μόνοι τρόποι «κοινωνικῆς προαγωγῆς» τοῦ προλεταριάτου, ἀφοῦ ὁ δεύτερος ὅρος γιά τήν ἐναλλαγή εἶναι ἡ καταστροφή αὐτῆς τῆς ἱεραρχημένης κοινωνικῆς τάξης.

• • •

Θά μποροῦσε νά ὑπάρξει κάποια σύγχυση ἀνάμεσα στή δική μας **ἀντικοινοβουλευτική στάση καί σ' ἐκείνη τῶν ὁλοκληρωτικῶν ἰδεολογιῶν** (αὐτές γίνονται κοινοβουλευτικές ὅταν μποροῦν νά ὀργανώσουν τήν ἀστυνομική τρομοκρατία). Ἄν εἴμαστε ἀντικοινοβουλευτικοί, αὐτό συμβαίνει ἐπειδή κατηγοροῦμε τόν κοινοβουλευτισμό γιά τήν **ἔλλειψη δημοκρατίας** του (μέ τήν ἔννοια τῆς «λαϊκῆς ἐξουσίας»), ἐνῶ οἱ ὁλοκληρωτικές θεωρίες τόν κατηγοροῦν γιά **ὑπέρβαση τῆς δημοκρατίας**. Καί οἱ μέν καί οἱ δέ θεωροῦν ὅτι τό ἐκλογικό καί κοινοβουλευτικό καθεστώς, ὅσο κι ἄν ἔχει τά ἐξωτερικά χαρακτηριστικά μιᾶς «vox populis», δέν ἀποτελεῖ ἀληθινή ἔκφραση τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ πιστεύουμε πώς αὐτό προέρχεται ἀπό δυό γεγονότα. ὁ βουλευτής καί ἡ νομοθετική ἐξουσία ἀποτελοῦν κάλυμμα τῆς ἀληθινῆς ἐξουσίας, δηλαδή ἐκείνης τῆς ἄρχουσας τάξης πού χρησιμοποιεῖ τίς ψευτο-λαϊκές βιτρίνες γιά νά ἐπιβάλλει πάντοτε τίς ἀποφάσεις της μέ τό τέχνασμα τῆς ψήφου συνεχίζει νά κρατάει καί νά διαιωνίζει τά παλιά συναισθήματα,τίς παλιές συνήθειες καί τά σύμβολα τῆς ἀντιπροσώπευσης, τῆς ὑποταγῆς, τῆς παραίτησης, τῆς συγκεντροποίησης,

τῆς ἀνευθυνότητας, τῆς ἀνωριμότητας τῶν μαζῶν, ἐμποδίζοντάς τες ν' ἀσχοληθοῦν ἀποτελεσματικά κι ἄμεσα μέ τά προβλήματα τῆς ἴδιας τους τῆς ζωῆς, σάν παραγωγοί, καταναλωτές καί πολίτες.

Οἱ αὐταρχικές θεωρίες, κι ἀκόμα περισσότερο οἱ ὁλοκληρωτικές, ἀντίθετα, ἀρνοῦνται κάθε λαϊκή συμμετοχή, ἀκόμα καί τό μύθο τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, διακηρύσσοντας πώς ἡ μάζα δέν ἔχει παρά μόνο ἕνα καθῆκον — νά ὑποτάσσεται, νά ὑπακούει, νά ἐκτελεῖ τίς ντιρεκτίβες, πού ἔρχονται ἀπό πάνω, εἴτε πρόκειται γιά κάποιον προ-καί παντογνώστη ἀρχηγό, εἴτε γιά μιάν ὀλιγαρχία, κάποιο κόμμα, κίνημα, στρατό.

Ἡ κλασική ἀντικοινοβουλευτική θέση μᾶς φαίνεται ἀνεπαρκής. Οἱ περισσότεροι ἐκλογεῖς συμφωνοῦν γιά τή γελοιότητα καί ἀνικανότητα τῆς ἐκλογικῆς πρακτικῆς, ἀλλά **ἐξακολουθοῦν μολοντοῦτο νά ψηφίζουν**, ἐπειδή δέν βλέπουν ἄλλη δυνατότητα. Ἡ ἀντικοινοβουλευτική προπαγάνδα, ξεκάθαρα ἀρνητική, δέν ἀρκεῖ, πρέπει ταυτόχρονα νά προτείνουμε κάτι ἄλλο. Αὐτό τό «ἄλλο» μπορεῖ νά τοποθετηθεῖ σέ δύο πλάνα. ἕνα πλάνο **μακρυνό** — ἡ ἀλλαγή τοῦ καθεστῶτος ἀπό ἕνα ἄλλο, πιό δίκαιο, πιό ἀνθρώπινο, ἀληθινά δημοκρατικό ἕνα πλάνο **καθημερινό** — ἡ ἐνθάρρυνση καί ἡ ἀτομική συμμετοχή (σέ ὁρισμένες περιπτώσεις καί ἡ ὁμαδική ἤ ὁμοσπονδιακή) στήν καθημερινή κοινωνική δραστηριότητα, πάνω ἀπ' ὅλα ἐκεῖ ὅπου ἡ κρατική ἐπιβολή εἶναι λιγότερο δυνατή, γιά νά μπορέσουμε νά ὑποκινήσουμε, τίς πρωτοβουλίες, τίς προσδοκίες, τίς ἀνάγκες πού πηγάζουν ἀπ' τή βάση, δηλαδή ἀπό τά πλατιά στρώματα τοῦ λαοῦ.

Ἡ ἐλευθεριακή ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, δέν εἶναι παρά ἡ ἔκφραση τοῦ προωθημένου κι ἀποτελεσματικοῦ ἐκδημοκρατισμοῦ. ἕνα πλῆθος τοπικές ὀργανώσεις, ὅσο τό δυνατό περισσότερο αὐτόνομες (ἄρα ὅσο τό δυνατό περισσότερο ὑπεύθυνες καί περισσότερο «ἐνηλικιωμένες»), ἑνωμένες κατά συνοικία, κατά περιφέρεια, κατά ἐδαφική ἑνότητα, ἑνωμένες ἐπίσης σύμφωνα μέ τήν ὁμοιότητα τῶν σκοπῶν, τῶν συμφερόντων, καί τῆς ἐργασίας, πάνω στή βάση τῆς ἀλληλοβοήθειας, τοῦ φεντεραλισμοῦ, τῆς αὐτοδιεύθυνσης.

Ἡ κατάργηση τῶν τομέων τῆς τεχνητῆς διανομῆς (καθώς σήμερα ἕνα προιόν πουλιέται στόν καταναλωτή 5-8 φορές ἀκριβότερα ἀπ' ὅ,τι ἀγοράζεται ἀπό τόν παραγωγό) θά κατεβάσει τό κόστος τῆς παραγωγῆς. Ἡ συνένωση τῶν βιομηχανιῶν, ὁριζόντια καί κάθετα, θά καταργήσει τόν ἀνταγωνισμό καί θά ἐπιτρέψει τίς διαφοροποιήσεις, τήν προσαρμογή τῆς προσφορᾶς στή ζήτηση. Ἡ ἰσοπέδωση, ἤ ἐξίσωση τῶν μισθολογικῶν διαφορῶν, θά μᾶς βοηθήσει ν' ἀποφύγουμε τίς κοινωνικές ἀδικίες πού δημιουργοῦνται στά σημερινά καπιταλιστικά καί κομμουνιστικά καθεστῶτα ἀποτελῶντας ἔδαφος γιά δημαγωγίες καί καταπιέσεις («διαίρει καί βασίλευε»).

Πρέπει νά παρατηρήσουμε ὅτι τά τρία αὐτά μέτρα — ἡ κατάργηση τῶν παρασιτικῶν τμημάτων τῆς κοινωνίας, ἡ κατάργηση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ καί ἡ ἐξίσωση τῶν μισθῶν, ταυτόχρονα μέ τή δημιουργία ἐργατικῶν ἤ ἀγροτικῶν συμβουλίων ἤ ἐπιτροπῶν — εἶναι τά φαινόμενα πού ἐμφανίζονται σ' ὅλη τήν ἱστορία τοῦ κινήματος, ὅπου οἱ μάζες παίζουν κάποιο σημαντικό ρόλο. Ἡ Ρωσία στά 1917-21, τά κινήματα τῶν γερμανῶν Σπαρτακιστῶν στά 1919-20, οἱ καταλήψεις ἐργοστασίων στήν Ἰταλία τό 1920, ἡ Ἰσπανία τό 1936, ἡ Οὐγγαρία τό 1956, ἡ Ἀλγερία τό 1962, γιά νά μήν ἀναφερθοῦμε παρά στά πιό χαρακτηριστικά παραδείγματα, ἐφάρμοσαν αὐτές τίς μεθόδους. Κατά συνέπεια,

δέν πρόκειται γιά μιά θεωρητική ἄποψη. Καί εἶναι ἐπίσης ἐνδιαφέρον τό νά ἐπισημάνουμε ὅτι ἀκριβῶς στήν Ἱσπανία, ὅπου ὁ ἀναρχισμός ἦταν πιό δυνατός, καί πιό ὀργανωμένος, ἡ συμμετοχή τῶν ἐργαζομένων στή διαχείριση τῆς κοινωνίας προχώρησε περισσότερο ἀπ' ὁπουδήποτε ἀλλοῦ.

Οἱ ἀναρχικές ἀντιλήψεις γιά τή διαχείριση δέν εἶναι ἁπλῶς ἰδέες τοῦ ἀναρχικοῦ κινήματος· ἀποτελοῦν ἀναγκαιότητα σέ μιά κοινωνία πού οἱ ἀνάγκες κι οἱ ἀντιφάσεις της δημιούργησαν τούς θάλαμους ἀερίων καί τίς πυρηνικές βόμβες.

Π.Ζ. Βιντάλ

Ο ΛΕΝΙΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

Όσον ἀφορᾶ τά πολιτικά κόμματα, τό πιό ἐνδιαφέρον παράδειγμα μᾶς φαίνεται πώς εἶναι ἐκεῖνο τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, ἀφοῦ αὐτοανακηρύσσεται ἐπαναστατικό καί ταυτόχρονα δέχεται νά συμμετάσχει στίς ἐκλογές τοῦ ἀστικοῦ συστήματος.

Γιά νά καταλάβει κανείς αὐτή τή θέση, πρέπει νά μελετήσει τίς θέσεις τοῦ Λένιν. Αὐτές, ἐκφράζονται κύρια στήν **Παιδική ἀρρώστια τοῦ κομμουνισμοῦ.** Τό ἔργο αὐτό, γραμμένο τόν Ἀπρίλη-Μάη τοῦ 1920, ἐκδόθηκε τόν Ἰούλη γιά τό ΙΙ Συνέδριο τῆς Γ΄ Διεθνοῦς (ἀπό 19/7 μέχρι 6/8/1920) κι ὑπαγορευόταν ἀπό τήν τότε κατάσταση. Ὁ Λένιν στρεφόταν ἐνάντια στούς ρεφορμιστές καί στούς κοινοβουλευτικούς, πράγμα πού τόν ὁδήγησε στήν ἀνάπτυξη μιᾶς πολύ περίεργης θεωρίας, ἔχοντας ταυτόχρονα ὑπόψη τήν ἐμπειρία καί τίς διάφορες τάσεις πού ἔπρεπε νά ἱκανοποιηθοῦν μέσα στήν ΙΙΙ Διεθνή.

Πρῶτα-πρῶτα, ὁ Λένιν ὁρίζει μερικές «ἀρχές».

«Ἕνας ἀπόλυτος συγκεντρωτισμός καί ἡ πιό αὐστηρή προλεταριακή πειθαρχία, ἀποτελοῦν μιά ἀπό τίς οὐσιαστικές προϋποθέσεις, γιά νά νικήσουμε τήν ἀστική τάξη». (Σελ. 14. Ἐκδόσεις 10-18).

«Ἀρνεῖται τήν ἀναγκαιότητα τοῦ κόμματος καί τήν κομματική πειθαρχία νά ποῦ ἔχει καταντήσει ἡ ἀντιπολίτευση. Αὐτό ἰσοδυναμεῖ μέ ὁλοκληρωτικό ἀφοπλισμό τοῦ προλεταριάτου πρός ὄφελος τῆς ἀστικῆς τάξης». (Σελ. 50).

Προσεγγίζει τό πρόβλημα τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ μ' ἕναν ἀρνητικό τρόπο (σελ. 88):

«Στή δυτική Εὐρώπη καί στήν Ἀμερική, τό κοινοβούλιο ἔχει γίνει ἰδιαίτερα μισητό στήν ἐπαναστατική πρωτοπορία τῆς ἐργατικῆς τάξης, αὐτό δέν μπορεῖ κανείς νά τό ἀρνηθεῖ. Κι αὐτό γίνεται ἀντιληπτό... ἀπό τή συμπεριφορά τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τῶν σοσιαλιστῶν καί σοσιαλδημοκρατῶν βουλευτῶν στό κοινοβούλιο, στή διάρκεια καί μετά τό τέλος τοῦ πολέμου».

«Ὁ κοινοβουλευτισμός σάν Κρατικό σύστημα ἔχει γίνει «ἡ δημοκρατική» μορφή τῆς κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης.

«Ό κοινοβουλευτισμός είναι μιά μορφή πού καθορίζεται άπό τό Κράτος. Έτσι, μέ κανέναν τρόπο δέν ταιριάζει στήν κομμουνιστική κοινωνία πού δέ γνωρίζει ούτε τάξεις, ούτε ταξικό άγώνα, ούτε Κρατική έξουσία όποιουδήποτε είδους»

(«Ή χρονιά 1920», σελ. 650. Άπαντα, τόμος XXV, Παρίσι 1935)

Σύντομα, όμως, συλλαμβάνει τήν κεντρική του ιδέα:

«Ή συμμετοχή στίς κοινοβουλευτικές έκλογές καί στούς κοινοβουλευτικούς άγώνες είναι ύποχρεωτική γιά τό κόμμα τοΰ προλεταριάτου, άκριβώς γιά νά έκπαιδεύσει τά καθυστερημένα στρώματα τής τάξης του, άκριβώς γιά νά ξυπνήσει καί νά διαφωτίσει τήν άκαλλιέργητη, καταπιεσμένη καί άμαθή μάζα τών χωρικών. Όσο δέν έχετε τή δύναμη νά διαλύσετε τό άστικό κοινοβούλιο καί τούς άλλους άντιδραστικούς θεσμούς, είστε ύποχρεωμένοι νά δουλέψετε μέσα σ' αύτούς τούς θεσμούς, άκριβώς έπειδή μέσα σ' αύτούς ζοΰν άκόμη έργάτες άποκτηνωμένοι άπό τά δάνεια (prêtaille) κι άπό τήν άποπνικτική άτμόσφαιρα τής έπαρχίας. Άλλιώς κινδυνεύετε νά μήν είστε πιά παρά φαφλατάδες».

(σελ. 80)

«Ή συμμετοχή σ' ένα δημοκρατικό άστικό κοινοβούλιο, άντί νά βλάψει τό έπαναστατικό προλεταριάτο, τοΰ έπιτρέπει ν' άποδείξει εύκολότερα στίς καθυστερημένες μάζες, γιατί αύτά τά κοινοβούλια πρέπει νά διαλυθοΰν, καί διευκολύνει τή διάλυσή τους»

(σελ. 82-83)

«Αύτή ή κοινοβουλευτική δράση... πάνω άπ' όλα συνίσταται στό νά χρησιμοποιούμε τό κοινοβουλευτικό βήμα γιά έπαναστατική άγκιτάτσια, γιά νά καταγγέλουμε τίς κινήσεις τοΰ άντιπάλου, γιά νά συγκεντρώνουμε γύρω άπό όρισμένες ίδέες τίς μάζες, οί όποίες, στίς καθυστερημένες χώρες, κύρια, έκτιμοΰν πολύ τό κοινοβουλευτικό βήμα καί τίς μεγαλόστομες δημοκρατικές ψευδαισθήσεις. Τό κομμουνιστικό κόμμα συμμετέχει σ' αύτές, όχι γιά ν' άποδυθεί σέ κάποια όργανική δράση, άλλά γιά νά μπορέσει, μέσ' άπ' τό κοινοβούλιο, νά βοηθήσει τίς μάζες νά διαλύσουν τόν Κρατικό μηχανισμό τής άστικής τάξης καθώς καί τό ίδιο τό κοινοβούλιο»

(Χρονιά 1920, ψηφίσματα τοΰ II Συνεδρίου, σελ. 651).

Αύτή ή έντελώς άντιφατική θέση δικαιολογεΐτε άπό τίς άντικειμενικές συνθήκες:

(Πρέπει νά έκμεταλλευόμαστε καί τήν παραμικρή εύκαιρία νά έξασφαλίζουμε κάποιον άριθμητικά ίσχυρό σύμμαχο, άκόμη κι άν πρόκειται γιά σύμμαχο προσωρινό, ύπό όρους, άσταθή κι έλάχιστα σίγουρο. Όποιος δέν έχει καταλάβει αύτή τήν άλήθεια, δέν έχει καταλάβει τίποτε άπ' τό μαρξισμό, ούτε γενικά άπ' τό σύγχρονο έπιστημονικό σοσιαλισμό»).

(σελ. 103)

Τό προλεταριάτο δέν είναι άγνό

«Άπ' όπου προέρχεται ή άπόλυτη άνάγκη γιά τήν πρωτοπορία τοΰ προλεταριάτου, γιά τή συνειδητοποιημένη του μερίδα, γιά τό Κομμουνιστικό Κόμμα, νά έλίσσεται, νά πραγματοποιεΐ συμμαχίες, συμβιβασμούς μέ τίς διάφορες

ὁμάδες τῶν προλετάριων, τά διάφορα κόμματα τῶν ἐργατῶν καί τῶν μικροἐκμεταλλευτῶν».

(σελ. 109)

«Τό συμπέρασμα εἶναι σαφές. τό ν' ἀπορρίπτουμε τούς συμβιβασμούς «κατ' ἀρχήν», τό ν' ἀρνιόμαστε γενικά τή νομιμότητα τῶν συμβιβασμῶν, ὁποιοι κι ἄν εἶναι, εἶναι ἕνας παιδισμός, πού δύσκολα μπορεῖ κανείς νά τόν πάρει στά σοβαρά. Ὁ πολιτικός ἄντρας πού ἐπιθυμεῖ νά εἶναι χρήσιμος στό ἐπαναστατικό προλεταριάτο πρέπει νά ξέρει νά ξεχωρίζει τίς συγκεκριμένες περιπτώσεις, ὅπου οἱ συμβιβασμοί εἶναι παραδεκτοί ( )».

(σελ. 39)

«Εἶναι γνωστό ὅτι τό ΙΙ Συνέδριο τῆς Β΄ Διεθνοῦς παραχώρησε τή διεύθυνση τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στό γραφεῖο τῆς Κομιντέρν, δηλαδή στό Λένιν. Ἀπό 'κείνη τήν ἐποχή χρονολογεῖται ἡ μετατροπή τῶν ξένων κομμουνιστικῶν κομμάτων σ' ἐπιστάτες τῆς ρωσικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ὁ Λένιν τό πρόβλεπε καί προετοίμαζε μιάν ἐντελῶς ὑποκειμενική θεωρία, ἡ ἐφαρμογή τῆς ὁποίας ἀνατίθονταν μόνο στό γραφεῖο τῆς Κομιντέρν. Οἱ ἐσωτερικοί ἀγῶνες, οἱ διωγμοί, τά κενά μέσα στόν κομμουνιστικό κόσμο, εἶναι οἱ ἀναπόφευκτες συνέπειες τοῦ δικτατορικοῦ, «τσαρικοῦ», συγκεντρωτισμοῦ τοῦ Λένιν.

Ἡ θέση ἑνός Κ.Κ. στίς ἐκλογές ἔγινε ἕνα παιχνίδι, ἕνα πιόνι τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς. Ἀρνούμενος κάθε αὐτονομία, κάθε φεντεραλισμό, ὁ Λένιν ἀνήγαγε τόν ὀππορτουνισμό σέ οὐσιώδη συνθήκη γιά τή διατήρηση μιᾶς νέας τάξης στήν ἐξουσία.

Ὁ κοινοβουλευτισμός δέν ὁδηγεῖ παρά σέ συμβιβασμούς μέ τά κόμματα, πού βρίσκονται στήν ἐξουσία, σέ καμιά περίπτωση δέ δίνει κάποιο ἀποτέλεσμα.

«Μπορεῖ ἡ ἐργατική τάξη νά γίνει ἰθύνουσα τάξη, στηριγμένη ἁπλά στίς ἐκλογικές ψήφους. Ἡ Ἱστορία δέν ἔχει δεῖ καμιά καταπιεσμένη τάξη νά γίνεται ἄρχουσα μέ τίς ἐκλογές. Ἡ ἀστική τάξη πλέκει τό ἐγκώμιο τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας καί τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, μά δέν ὑπάρχει οὔτε μιά χώρα ὅπου ἡ ἀστική τάξη νά ἔχει πάρει τή θέση τῶν φεουδαρχῶν μέ ψήφους στίς κάλπες»

(Ἀπόσπασμα ἀπ' τό «Καί πάλι γιά τίς διαφωνίες ἀνάμεσα στό σύντροφο Τολιάττι καί σ' ἐμᾶς». Ξενόγλωσσες ἐκδόσεις, Πεκίνο, 1963, σελ.117)

Κατ' ἀρχήν, τά δύο μοναδικά παραδείγματα, ὅπου μιά τάξη φαίνεται νά πῆρε νόμιμα τήν ἐξουσία εἶναι ἐκεῖνα τοῦ φασισμοῦ στήν Ἰταλία καί ἀργότερα τοῦ γερμανικοῦ φασισμοῦ. Εἶναι σωστό, ὅμως, αὐτό, ἀφοῦ ὑπῆρχε κάποια συνενοχή ἀνάμεσα στίς στρατιωτικο-οἰκονομικές δημοκρατικές δυνάμεις καί στό φασισμό;

Γιά κανένα δέν εἶναι μυστικό τό ὅτι ὁ Κρούπ κι οἱ βιομήχανοι τοῦ Ρούρ χρηματοδότησαν τό Χίτλερ, κι ὅτι ἡ ἀστυνομία τόν ἄφησε νά ξεκάνει τήν ἀριστερά. Στήν Ἰταλία συνέβη τό ἴδιο: τό Νοέμβρη τοῦ 1919, ὁ Μουσσολίνι, ὑποψήφιος βουλευτής πῆρε 4.000 ψήφους, ἔναντι 180.000 τοῦ ἀντιπάλου του, τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1922, νἄτον στήν ἐξουσία! Ἁπλά, ἡ τάξη πού βρισκόταν στήν ἐξουσία ἄλλαξε μέθοδο καί ὕφος

Τεό

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

Ἡ ὀργάνωση στήν ὁποία οἱ ἀστικές δυνάμεις ἔχουν δώσει τήν ἐξουσία νά ἐπιβλέπει, νά διεισδύει στά κινήματα τῆς ἀντιπολίτευσης, ἐκτός ἀπό τούς αἰώνιους χαφιέδες καί μπάτσους, εἶναι ὁ ἐλευθεροτεκτονισμός. Ὁ ἐλεύθεροτεκτονισμός εἶναι ἡ κοινοβουλευτική ἀστική τάξη, εἶναι τό κόμμα της, ἡ ἰδεολογία της (ἀπ' ὅπου προέρχεται κι ὁ φιλελευθερισμός της: μιά καλή ταξική ὀργάνωση, πρέπει ν' ἀκούει ὅλα τά ρεύματα γιά νά μπορεῖ νά διευθύνει καί νά ἐναρμονίζει καλύτερα τήν πολιτική της, σύμφωνα μέ τά συμφέροντα τῶν μελῶν της). Τά τελευταῖα χρόνια, ὅποτε διώχθηκε ὁ ἐλευθεροτεκτονισμός, διώχθηκε ἀπ' τούς φασίστες, κι ἔτσι παρουσιάστηκε σάν ἀντιφασιστική ὀργάνωση, πράγμα πού μᾶς βρίσκει σύμφωνους. Αὐτός, ὅμως, ὁ ἀντιφασισμός, εἶναι ἐκεῖνος τῆς ἀστικῆς τάξης, ὅπως, ἄλλωστε, κι ὁρισμένοι καθολικοί καί προτεστάντες εἶναι ἀντιφασίστες. Ὁ ἐλευθεροτεκτονισμός προστατεύει τό καπιταλιστικό καθεστώς. Ὅλοι οἱ ἀναρχικοί, πού τάσσονται ὑπέρ τῶν ἐκλογῶν, ἤ, πού ἀρνοῦνται νά λέγονται ἀντί-ἐκλογικοί, δέν εἶναι ἐλευθερο-μασῶνοι. Γιά νά τό ἀποδείξουμε, ἀναδημοσιεύουμε τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ. «Ἡ ἀνάγκη γιά ξεκαθάρισμα, ἀναρχισμός κι ἐλευθεροτεκτονισμός», πού δημοσιεύτηκε στήν «Ούμανιτά Νόβα» 11/2/62), καί γράφτηκε ἀπ' τόν Ἀουρέλιο Κέσσα (διευθυντή τῆς «Βολοντά»).

«Πιστεύω, ἐπίσης, ὅτι εἶναι πιθανόν, ὁ ἐλευθεροτεκτονισμός κι ἡ «δημοκρατία», γενικά, νά ἔχουν διεισδύσει καί νά συνομωτοῦν ἀνάμεσά μας μέ τήν ἐλπίδα ὅτι δέν θά φανοῦμε πολύ ἐχθρικοί ἀπέναντί τους, τή μέρα πού θ' ἀλλάξει τό καθεστώς».

Ἐνρίκο Μαλατέστα (Γράμμα στόν Ἀρμάντο Μπόργκι, 7/3/1923).

«... **Εἴχαμε «συντρόφους» ἐλευθερομασώνους, οἱ ὁποῖοι γιά νά πετύχουν τούς στόχους τους, δηλώθηκαν ὑπερασπιστές τοῦ ἑνός ἀπό τά δύο μπλόκ πού ὑπάρχουν σήμερα.** Καί, φυσικά, τό ἀγαπημένο τους μπλόκ εἶναι τό δυτικό, ἀφοῦ στίς δυτικές «δημοκρατίες» ὁ ἐλευθεροτεκτονισμός βασιλεύει κι ἐργάζεται γιά τήν ἄμυνα αὐτοῦ τοῦ «ἐλεύθερου κόσμου», πού δέν ἔχει ἀκόμη ἀπελευθερωθεῖ. Δέν τούς λείπουν οἱ λόγοι γιά νά κηρυχτοῦν ὑπέρ μιᾶς

ἔνοπλης ἐπέμβασης ἐνάντια στόν μπολσεβικισμό πολλοί λόγοι, πού τούς δέχονται κι οἱ ἀναρχικοί, ἄν καί οἱ λόγοι μας δέν μποροῦν νά συνταυτιστοῦν μ' ἐκείνους τῶν ἀντικομμουνιστῶν ἀστῶν οἱ δικοί μας λόγοι ἔχουν σά βάση τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, πού οἱ κομμουνιστές καθώς κι οἱ ἀστοί, οἱ ἐλευθερομασῶνοι καί τά κυβερνητικά κόμματα ἀρνοῦνται, ἄν καί φυσικά οἱ «δημοκρατίες» μᾶς ἀφήνουν τό συμβατικό δικαίωμα νά... μή βγαίνουμε ἀπό τά ὅρια.

«Ὑπάρχει ἀκόμη, ἄν καί ἐξαιρετικά ἀμελητέο, τό φαινόμενο τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ πού τροφοδοτεῖται ἀνάμεσά μας, μέσ' ἀπό τίς παλιές φιλίες, ἀπ' τήν ἐποχή τοῦ ἀντιφασιστικοῦ ἀγώνα, μέ τόν ἐλευθερομασωνικό ρεπουμπλικανισμό (...). Δέν βλέπουμε τό ὅτι** αὐτοί οἱ σύντροφοι πού τέθηκαν ἀνοιχτά στήν ὑπηρεσία ὁρισμένων κομμάτων, ὅπως τό ρεπουμπλικανικό, φτάνοντας νά κάνουν κοινή τους ὑπόθεση τό νά πείσουν ὁρισμένους ἀναρχικούς τομεῖς **νά μποῦν στόν ἐκλογικό ἀνταγωνισμό**, καί, στ' ὄνομα μιᾶς μονόπλευρης ἐλευθερίας, νά διακηρύξουν ὅτι ὁ ἀναρχισμός **δέν ἀπαγορεύει σέ κανένα νά ψηφίζει**, ἔχουν βγεῖ ἔξω ἀπό τό ἀναρχικό κίνημα. Μά, κι ἄν ἀκόμα δέν τό βλέπουμε, ὅπως πράγματι πιστεύω, ἡ στάση τους εἶναι ἡ στάση τοῦ ἐλευθερομασώνου πού προσπαθεῖ νά σπείρει τή σύγχυση στό στρατόπεδό μας. Ὁ ἀναρχο-ἐλευθερομασῶνος, πέρ' ἀπ' τ' ὅτι εἶναι ἀντίθετος μέ τόν ἀναρχισμό πού δέν ἀναγνωρίζει τήν ἱεραρχία τοῦ ἐλευθεροτεκτονισμοῦ καί τῶν κομμάτων, εἶναι τό ἴδιο περίεργος ὅταν, ἐν ὀνόματι πάντοτε τῆς ἀναρχικῆς ἐλευθερίας, ὑποχωρεῖ στήν ἀστική κλίση νά ἐκμεταλλευτεῖ τόν πλησίον του, τραβώντάς τον ἀκόμη καί σέ δίκες, ἀφοῦ δέν ἔχουμε ἀκόμα ἀναρχία (...).

«Τό κακό εἶναι ὅτι ἐξακολουθεῖ νά ἐμφανίζεται στίς ὁμάδες μας, στίς συνελεύσεις μας, στά συνέδριά μας, καί μερικές φορές παίρνει τό λόγο καί, πάντα ἐν ὀνόματι τῆς ἀναρχικῆς ἐλευθερίας, τόν ἀφήνουμε νά μιλάει καί νά δρᾶ, χωρίς, μέ τήν ἀναρχική ἔννοια, νά τοῦ ποῦμε νά φύγει καί νά μήν ξαναπατήσει.

«Ἡ ἐλευθερία μας δέν πρέπει νά περιορίζεται ἀπό κανενός εἴδους σύντροφο. Κι ἐφόσον προσπαθοῦν νά μᾶς βουλιάξουν, πρέπει νά τούς ἀπομονώσουμε, νά τούς ἀπομακρύνουμε. Μπορεῖ νά ἔχουν συμφέρον νά μένουν ἀνάμεσά μας καί νά προσπαθοῦν νά διαφθείρουν μερικούς ἀπό μᾶς, εὔκολη λεία γι' ἀνθρώπους πού εἶχαν ἕνα ἀναρχικό παρελθόν, ἀλλά πού σήμερα ἐκμεταλλεύονται αὐτό τό ἴδιο παρελθόν γιά σκοπούς ξένους πρός τόν ἀναρχισμό».

(Οἱ ὑπογραμμίσεις ἔγιναν ἀπ' τό «Νουάρ ἐ Ρούζ»).

Η C.N.T. ΚΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

Ἀπό τήν ἵδρυση (τό Νοέμβρη τοῦ 1910) μέχρι τή θέση της ἐκτός νόμου, στά 1923, μετά τήν παλινόρθωση τῆς δικτατορίας τοῦ Πρίμο δέ Ριβέρα, ἡ Ἐθνική Συνομοσπονδία Ἐργασίας (C N T), δέν εἶχε ποτέ χρειαστεῖ ν' ἀντιμετωπίσει τό πρόβλημα τῶν ἐκλογῶν. Αὐτές δέν ἐνδιέφεραν παρά μόνο τή δεξιά πού νόθευε φανερά τ' ἀποτελέσματα χάρη στούς τοπικούς κομματάρχες της (καθικίσμο) ἤ χάρη στούς ὑποταγμένους σ' αὐτή δημόσιους ὑπάλληλους (πουτσεράθο) (Ἡ ἀριστερά ἔκανε, συνοπτικά, τά ἴδια πράγματα, ἀλλά σέ μικρότερη κλίμακα)

Ἡ πτώση τοῦ Πρίμο δέ Ριβέρα, στά 1927, καί τό μεταβατικό καθεστώς τοῦ Μπερενγκέρ, ὁδήγησαν στίς ἐκλογές γιά τήν ἀνάδειξη μιᾶς συντακτικῆς συνέλευσης, τόν Ἀπρίλη τοῦ 1931 Γιά νά ποῦμε τήν ἀλήθεια, οἱ ἐκλογές αὐτές δέν ἔκαναν τίποτ' ἄλλο ἀπό τό νά δημιουργήσουν μιά σειρά συμφωνιῶν ἀνάμεσα στή μετριοπαθή δεξιά καί τούς ρεπουμπλικάνους γιά ν' ἀντικαταστήσουν τήν κοινοβουλευτική μοναρχία μέ μιά δημοκρατία. (Συμφωνία τοῦ Σάν Σεμπαστιάν)

Ἀπό τά 1923 ὥς τά 1927, πού ἡ C.N T, ἦταν ἐκτός νόμου, ἕνα μέρος τῶν ἀγωνιστῶν κατέφυγε στή Γαλλία καί στό Βέλγιο, ἡ μεγάλη πλειοψηφία ὅμως ἔμεινε στήν Ἱσπανία. (Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι τό Κομμουνιστικό Κόμμα, ποὔχε ἱδρυθεῖ στά 1921, ἀπό δύο ὁμάδες, πού ἀργότερα ἑνώθηκαν,ἦταν τόσο ἀδύνατο, ὥστε δέν τέθηκε ἐκτός νόμου). Παρ' ὅλα αὐτά οἱ ἀναρχικοί συνέχιζαν τήν προπαγάνδα τους κι οἱ λατινοαμερικάνικες ἀναρχικές ἐφημερίδες κυκλοφοροῦσαν σέ μεγάλο ἀριθμό ἀντιτύπων. Οἱ ἐξόριστοι στή Γαλλία, ἔκαναν μερικές ἔνοπλες προσπάθειες γιά νά ξαναμποῦν στήν Ἱσπανία, ἀλλά ἀπότυχαν (Βάλ ντ' Ἀράν καί Μπιδασσόα). Ὅπως σέ κάθε κίνημα τῆς ἐξορίας ἐμφανίστηκαν κι ἐδῶ παρεξηγήσεις, ὁρισμένα ἄτομα ἦρθαν σ' ἐπαφή μέ πολιτικούς καί συμμετεῖχαν ἔμμεσα στή συμφωνία τοῦ Σάν Σεμπαστιάν (Πεστάνα), ἄλλοι δούλεψαν μέ τούς Γάλλους καί διάφορους ἐξόριστους ἀναρχικούς. — Ρώσους κι Ἰταλούς. Ὁ Εὐσέμπιο Κάρμπο κι ὁ Ὀρομπόν Φερνάντεθ, μάλιστα, συμμετεῖχαν στίς συνεδριάσεις γιά τήν πρόταση τοῦ Ἀρσίνωφ[14](μαρτυρία

τοῦ Οὔγκο Φεντέλι, πού συμμετεῖχε ἐπίσης, «Βολοντά», ἔτος ΙΙΙ, 6-7, σελ. 373)

Ὅταν στά 1930 ἡ C.N.T ξανανομιμοποιήθηκε, ἀνακοίνωσε λίγο πρίν τίς ἐκλογές τοῦ 1931 ὅτι ἡ δημοκρατία δέν ἄξιζε περισσότερο ἀπό τή μοναρχία κι ἔρριξε τό σύνθημα τῆς ἀποχῆς.

Ἡ ἀνικανότητα τῆς μοναρχίας ὁδήγησε τήν πλειοψηφία τῶν ψηφοφόρων νά ἐκλέξουν τούς ρεπουμπλικάνους ὑποψήφιους, πράγμα πού προκάλεσε τήν ἀναχώρηση τοῦ βασιλιᾶ δέ χύθηκε καθόλου αἷμα, κι ἀπ' τήν ἄλλη μεριά, δέν ἔγινε καμιά κοινωνική ἀλλαγή, οὔτε κάν ἡ πιό ἐλάχιστη.

Μιά ἀπόδειξη γιά τό ὅτι ἡ ἀλλαγή τοῦ καθεστῶτος, δέν ἦταν παρά μιά φάρσα, μᾶς δίνεται ἀπ' τόν πρώην δήμαρχο τοῦ Σαμπαντέλλι, Χοσέ Μαρία Μαρσέτ Κόλλ, ἑνός φρανκικοῦ, πού τοῦ ἄρεσε νά λέει σταράτα «Καί στίς 14 Ἀπρίλη 1931 στίς δημοτικές ἐκλογές, πού στήν οὐσία δέν σήμαιναν καί πολλά πράγματα, τό μόνο πού ἔγινε ἦταν ἡ πτώση τῆς μοναρχίας, χωρίς νά τήν ὑπερασπιστοῦν οὔτε οἱ ἴδιοι οἱ μοναρχικοί — ὁρισμένοι ἄλλωστε, τήν ἔσπρωξαν οἱ ἴδιοι στό γκρεμό — καί ἡ ἀνακήρυξη τῆς δημοκρατίας». (Μί Θιουδάδ ὑ γιό — **ἡ πόλη μου κι ἐγώ** —, σελ. 12, Βαρκελώνη 1963).

Ἀντί νά χρησιμοποιήσουμε ἁπλῶς τίς μαρτυρίες συντρόφων μᾶς φαίνεται προτιμότερο νά παρουσιάσουμε πρῶτα τά ποσοστά τῆς ἀποχῆς, νά ἀντλήσουμε γενικά συμπεράσματα κι ὕστερα νά προσπαθήσουμε νά καταλήξουμε συγκρίνοντάς τα μ' αὐτές τίς μαρτυρίες. (Οἱ πληροφορίες εἶναι παρμένες ἀπό τή διατριβή τοῦ Ζάν Μπεκαρύ. **Ἡ δεύτερη Ισπανική δημοκρατία**, 1962. Ἐθνικό Ἵδρυμα Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν).

Πιστεύουμε ὅτι οἱ ἀποχές πού προκλήθηκαν ἀπό τήν ἀναρχική προπαγάνδα, εἶναι ἐκεῖνες πού ξεπερνοῦν τό 30% τῶν ἐγγεγραμμένων πού δέν ψήφισαν τά χαμηλότερα ποσοστά εἶναι τά μέσα ποσοστά πού θεωροῦνται φυσιολογικά σέ ὅλες τίς ἐκλογές. Ὕστερα πρέπει νά παρατηρήσουμε ὅτι οἱ θεωρήσεις μας δέν εἶναι ἀπόλυτες, ἐπειδή θά 'πρεπε νά περιλάβουμε στούς ἀναρχικούς πού ἔκαναν ἀποχή καί τούς πολυάριθμους ἐκείνους πού ἀρνήθηκαν νά ἐγγραφοῦν στούς ἐκλογικούς καταλόγους καί πού δέν ἐμφανίζονται στούς ἀριθμούς πού θά παραθέσουμε. Ὅπως καί νἄχει τό πράγμα, πάντως, θά μπορέσουμε νά πάρουμε μιά γενική ἰδέα

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα θά πρέπει νά ξέρουμε, ποῦ εἶχε δύναμη ἡ C.N.T. Ἀνάλογα μέ τίς ἀντιπροσωπεῖες ποὔχαν πάρει μέρος στό συνέδριο τοῦ 1919, βλέπουμε πώς εἶχε ἐξαπλωθεῖ στήν Καταλωνία καί στήν Ἀνδαλουσία καί, σέ μικρότερη ἀναλογία, στό Λεβάντε, στίς Ἀστουρίες, καί στή Γαλικία. Ἀλλοῦ ὑπῆρχαν τοπικές ἑστίες, ὅπως στή Μαδρίτη καί στό Πουερτογιάνο, στήν Καστίλλη, στό Σανταντέρ καί στό Πασάχες στίς Κανταβρικές ἀκτές.

Οἱ ἐπαρχίες ὅπου στά 1931 σημειώθηκε ποσοστό ἀποχῆς μεγαλύτερο ἀπό 35% εἶναι:

35-40%: Βιέδο, Βαρκελώνη, Σεβίλλη, Γρανάδα, Ἀλμέρια, Μούρθια.

40-45%: Κάντιθ, Μάλαγκα, Λα Κορούνια.

Πάνω ἀπό 45%: Ποντεβέδρα.

Σ' ὅλες αὐτές τίς περιοχές, ἡ C.N.T., ἔχει βαθιές ρίζες, τό πράγμα λοιπόν εἶναι σαφές:

Ρίχτηκαν συνθήματα γιά τήν άποχή κι αύτές άκολούθησαν.

Είναι ένδιαφέρον νά παρατηρήσουμε ότι, σύμφωνα μέ τήν άπογραφή τοῦ 1930, οἱ πιό πυκνοκατοικημένες περιοχές τῆς Ἱσπανίας είναι. 750.000 —— 1 00.000 κάτοικοι Λά Κορούνια, Ὀβιέδο, Σεβίλλη· πάνω άπό 1.000.000 κάτοικοι. Βαρκελώνη, Μαδρίτη, Βαλένθια. Ἄς προσθέσουμε ότι οἱ περισσότερο βιομηχανικές περιοχές ἦταν (καί είναι) τό Ὀβιέδο, ἡ Βαρκελώνη, ἡ Μαδρίτη,ἡ Βαλένθια, καί ἡ Χώρα τῶν Βάσκων. Βλέπουμε λοιπόν ότι οἱ πιό πυκνοκατοικημένες περιοχές τῆς Ἱσπανίας (έκτός άπ' τή Μαδρίτη καί τή Βαλένθια) καί οἱ έκβιομηχανισμένες περιοχές (έκτός άπ' τή Μαδρίτη, τή Βαλένθια καί τή Χώρα τῶν Βάσκων), στά 1931, έπηρεάστηκαν άπό τή C.N.T. Αὐτό άποδεικνύει ότι ὁ ἱσπανικός άναρχισμός δέν περιορίζεται στίς πιό καθυστερημένες περιοχές τῆς Ἱσπανίας.

Ἄς δοῦμε τώρα τίς έκλογές τοῦ 1933. Στά 1931, ἡ C N.T , εἶχε ὑποκινήσει μιάν έξέγερση στά 1933 μιάν ἄλλη. Τό σύνθημα ἦταν: Μαζική άποχή γιά νά έπιτρέψουμε στή δεξιά νά κυβερνήσει καί γιά νά πυροδοτήσουμε τήν έπανάσταση παρασύροντας τούς άγωνιστές τῆς U.G.T. **«Θά συμμαχήσουμε στούς δρόμους»**. Αὐτή ἦταν ἡ θέση τῆς C.N.T.

Στά 1933, οἱ έπαρχίες μέ ποσοστό άποχῆς μεγαλύτερο άπό 35% είναι

35-40% : Λεόν, Ἀλμέρια, Τερουέλ, Λέριδα, Χερόνα, Βαρκελώνη.

40-45% : Λά-Κορούνια, Ποντεβέδρα, Σαραγόσσα, Ταρραγόνα.

Πάνω άπό 45% : Ούέσκα, Σεβίλλη, Κάντιθ, Μάλαγκα.

Τό πράγμα είναι ξεκάθαρο: Πολλές έπαρχίες άποσπῶνται: Ἡ Γαλικία, ἡ Ἀραγωνία, ἕνα μέρος τῆς Καταλωνίας (Βαρκελώνη), ἡ Κάτω Ἀνδαλουσία. Νέες περιοχές κερδίζονται. Στό Λεόν, στήν Ἀραγονία καί στήν ὑπόλοιπη Καταλωνία. Ἄν σ' αὐτούς τούς άριθμούς προσθέσουμε τά ποσοστά άποχῆς άπό 30-35%, ξαναβρίσκουμε ὅλες τίς περιοχές τοῦ 1931. Γρανάδα, Μούρθια, Ὀβιέδο καί λοιπά

Ἡ Ἱσπανία πού κλίνει φανερά πρός τόν άναρχισμό, χωρίζεται ξεκάθαρα σέ 3 περιοχές.

1. Ἀραγονία, Καταλωνία καί ἡ μικρή έπαρχία τοῦ Λογκρόνο.
2. Γαλικία καί Ἀστουρίες
3. Ἀνδαλουσία καί Λεβάντε (έκτός άπ' τή Βαλένθια).

Ἄς τελειώσουμε μέ τίς έκλογές τοῦ 1936, πού ἦταν καί οἱ πιό συγκεχυμένες.

Τό Δεκέμβρη τοῦ 1933 ἡ C.N.T. έξαπόλυσε ἕνα κίνημα καί κατόρθωσε νά παρασύρει τίς μάζες· άντίθετα, ἡ U.G.T , άρνήθηκε ν' άκολουθήσει τή γενική άπεργία πού κήρυξε ἡ C.N.T. (βλ. «Ἐλ Σόλ» — **Ὁ Ἥλιος** 12/12/1933, σελ. 10).

Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1934, τό σοσιαλιστικό κόμμα κήρυξε γενική έξέγερση χωρίς νά προειδοποιήσει τή C.N.T., πού, μολοντοῦτο, πῆρε μέρος σ' αὐτή στίς Ἀστουρίες. Τά κινήματα τοῦ 1931, 1933 καί 1934, ὅμως,ὁδήγησαν στή σύλληψη ένός μεγάλου άριθμοῦ έμπειροπόλεμων άγωνιστῶν (10-15 000 σέ 30.000 περίπου φυλακισμένους), πολλῶν σημαντικῶν μελῶν τῆς C.N.T., μεταξύ τῶν ὁποίων καί τοῦ Ντουρρούτι (βλ. «Ἐλ Κονγκρέσο Κονφεντεράλ δέ Θαραγκόσα» — **Τό Συνομοσπονδιακό Συνέδριο τῆς Θαραγκόσα** — σελ. 45, τάσσεται ὑπέρ τῆς ψήφου, πού σημαίνει τήν άπελευθέρωση τῶν φυλακισμένων

Μιά καμπάνια ὑπέρ τῆς ἀποχῆς διεξάγεται, στή Θαραγκόσα ὅμως ἐπικρατεῖ ἡ ψῆφος — ἴδια πηγή)[15].

ΝΑ ΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΠΟΧΗΣ ΣΤΑ 1936.

35-40%: Λά Κορούνια, Λοῦγκο, Θαμόρα, Κάντιθ, Ἀλμέρια, Μούρθια

40-45%: Μποῦργκος, Γκουαδαλαχάρα, Μάλαγκα

Πάνω ἀπό 45% Τερουέλ

Νέες περιοχές ἐμφανίζονται τό Λοῦγκο, ἡ Θαμόρα κι ἡ Γκουαδαλαχάρα. Τό Λοῦγκο εἶχε 30-35% ἀποχή, τό 1933 ἡ Θαμόρα τό ἴδιο τό Μποῦργκος 20-30% καί τό ἴδιο καί ἡ Γκουαδαλαχάρα. Ἄν στό Λοῦγκο καί στή Θαμόρα μποροῦμε ν' ἀποδώσουμε τήν ἀποχή στήν πίεση τῆς C.N.T., στό Μποῦργκος καί στή Γκουαδαλαχάρα πιστεύουμε ὅτι ὀφειλόταν σέ περιστάσεις ξένες πρός τήν ἐπιρροή τῆς C.N.T.

Παρατηροῦμε πώς, ἐκτός ἀπ' τίς τέσσερεις περιοχές πού μόλις ἐξετάσαμε, οἱ ὑπόλοιπες ἔξη εἶχαν παρουσιάσει, κιόλας, ὑψηλά ποσοστά ἀποχῆς στά 1931 ἤ στά 1933, (στά 1933,ἡ Λά Κορούνια, ἡ Ἀλμέρια, τό Κάντιθ, ἡ Μάλαγκα), ἄρα ἐκεῖνες οἱ περιοχές πού ψήφισαν ἦταν κύρια ἡ Ἀραγονία καί ἡ Καταλωνία στίς ἄλλες περιοχές τ' ἀποτελέσματα ἦταν σχεδόν τά ἴδια.

Συμπεράσματα

Οἱ ἐκλογές τοῦ 1931, τοῦ 1933 καί τοῦ 1936, δείχνουν ὅτι:

- Ἡ C.N.T. εἶναι ἕνα βαθειά ριζωμένο μαζικό κίνημα,
- αὔξησε τήν ἐπιρροή της ἀπό τό 1931 ὥς τό 1933 (τ' ἀποτελέσματα τοῦ 1936 δέν μᾶς ἐπιτρέπουν νά διαπιστώσουμε τό ἄν ἡ αὔξηση αὐτή συνεχίστηκε).
- Ἐνῶ στά 1931 καί 1933 οἱ ἀγωνιστές τῆς C.N.T., εἶχαν ἀπόσχει, στά 1936, οἱ περισσότεροι ψήφισαν. Ἀπόδωσε, ἄραγε, κάτι θετικό αὐτή ἡ ψῆφος;

Ἕνα μέρος τῶν φυλακισμένων ἀπελευθερώθηκαν, κανένα, ὅμως στοιχεῖο τῆς οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς κρίσης δέν ἄλλαξε. Τό φιάσκο, πού ὑπῆρξαν αὐτές οἱ ἐκλογές, μᾶς τό θυμίζει ὁ Φελίπε Ἀλαΐθ:

«Ἄς θυμηθοῦμε ὅτι, στήν Ἰσπανία, κατά τή διάρκεια τῶν ἐκλογῶν τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1936, διακηρυσσόταν ἡ ἀναγκαιότητα νά ψηφίσουμε «γιά νά συντρίψουμε τό φασισμό». Ψηφίσαμε γιά νά συντρίψουμε τό φασισμό, καί, πέντε μῆνες μετά τή συντριβή του στό Κοινοβούλιο, ὁ φασισμός ὅρμησε στούς δρόμους, μέ τή γνωστή θιαιότητα». (Νουέβα Μαλντιθιόν δέλ 1945 — **Ἡ Νέα Κατάρα τοῦ 1945** — σελ. 9)[16].

Ἄν οἱ ἀναρχικοί ὑπῆρξαν σ' ὁλόκληρη σχεδόν τήν Ἰσπανία, ἡ μόνη ὀργανωμένη δύναμη πού ἀντέδρασε ἀμέσως καί ἔνοπλα[17], αὐτό δέν ὀφείλεται στόν ἐντελῶς περιστασιακό «ἐλεκτοραλισμό» τους τοῦ 1936, ἀλλά ἀντίθετα στίς συνήθειες τῆς ἄμεσης δράσης, πού εἶχαν ἀποχτήσει πρίν ἀπό πολύ καιρό.

Ρενόφ

Ο ΠΡΟΥΝΤΟΝ ΚΑΙ Ο ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟΣ

«Ὁ λαός, μέσα στό χάος τῆς σκέψης του, αὐτοϊκανοποιεῖται, σά μιά γιγάντια καί μυστηριώδης ὕπαρξη, κι ὅλα, μέσα στή λογική του, φαίνονται φτιαγμένα γιά νά συντηρήσουν τήν ἄποψη τῆς ἀδιαίρετης ἑνότητάς του. Ὀνομάζεται Λαός, Ἔθνος, δηλαδή Πλῆθος, Μάζα εἶναι ὁ ἀληθινός κυρίαρχος, ὁ Νομοθέτης, ἡ Δύναμη, ἡ Κυριαρχία, ἡ Πατρίδα, τό Κράτος.

«Ἔχει τίς Συνελεύσεις του, τίς Ψήφους του, τίς Συνεδρίες του, τίς Συγκεντρώσεις του, τίς Διαδηλώσεις του, τά Δημοψηφίσματά του, τήν ἄμεση Νομοθεσία του, πότε-πότε τίς Δίκες του, τίς Ἐκτελέσεις του, τούς Λόγους του, τή Φωνή του.

«Πότε αἰσθάνεται ἀναρίθμητος, ἀκαταμάχητος, ἄπειρος, πότε φοβᾶται τίς διαιρέσεις, τά σχίσματα, τίς μειονότητες.

«Τό ἰδανικό του, τό πιό ἀγαπημένο του ὄνειρο εἶναι. ἑνότητα, ταυτότητα, ἡ ὁμοιομορφία, ὁ συγκεντρωτισμός· καταριέται σάν ὑποψήφιο δολοφόνο τῆς μεγαλειότητάς του ἐκεῖνον πού μπορεῖ νά κατατεμαχίσει τή θέλησή του, νά κόψει τή μάζα του, νά δημιουργήσει μέσα του διαφοροποίηση, πλουραλιστική διάσταση (...).

«Νοιώθοντας πλήρης μέ τούς μύθους του καί θεωρώντας τόν ἑαυτό του σά μιά συλλογικότητα οὐσιαστικά ἀδιαίρετη, πῶς θά μποροῦσε ὁ λαός νά συλλάβει τό ἅλμα ἀπό τό ἄτομο στήν κοινωνία;

«Πῶς, μέ τή δική του ἔμπνευση, οἱ Δημόσιοι ἄνδρες, πού τόν ἐκπροσωποῦν, θά μποροῦσαν νά δώσουν τήν ἀληθινή φόρμουλα τῆς διακυβέρνησης. Ἐκεῖ, ὅπου, μέσα στήν ἀφέλειά του, βασιλεύει ἡ καθολική ψηφοφορία, μπορεῖ κανείς νά διαβεβαιώσει ὅτι τά πάντα διεξάγονται σύμφωνα μέ τήν ἔννοια τοῦ ἀδιαίρετου. Ὄντας ὁ Λαός ἡ συλλογικότητα πού περικλείνει κάθε ἀρχή καί κάθε δίκαιο, ἡ καθολική ψηφοφορία γιά νἆναι εἰλικρινής, στήν ἔκφρασή της, θά πρέπει νά εἶναι, ὅμοια, ἀδιαίρετη κι ἡ ἴδια. Πράγμα πού σημαίνει πώς οἱ ἐκλογές θά πρέπει νά γίνονται μέ ψηφοδέλτιο. Στά 1848, βρίσκουμε «ἑνωτιστές»[18] πού ζητοῦν νά μήν ὑπάρχει παρά ἕνα καί μοναδικό ψηφοδέλτιο γιά τούς 86 νομούς.

Ἀπ' αὐτή τήν ἀδιαίρετη, λοιπόν, ψηφοφορία πηγάζει μιά ἀδιαίρετη θουλή πού θουλεύεται καί νομοθετεῖ σάν ἕνας ἄνθρωπος. Στήν περίπτωση διαίρεσης τῆς ψήφου, ἐκείνη πού ἀντιπροσωπεύει, χωρίς τήν παραμικρή ἐλάττωση, τήν ἐθνική ἑνότητα εἶναι ἡ πλειοψηφία. Ἀπ' αὐτή τήν πλειοψηφία θά προέλθει, μέ τή σειρά της, μιά κυθέρνηση ἀδιαίρετη, πού, ἀντλώντας τίς ἐξουσίες της ἀπό τό ἀδιαίρετο ἔθνος, καλεῖται νά κυθερνήσει καί νά διοικήσει συλλογικά κι ἀδιαίρετα, χωρίς τοπικιστικό πνεῦμα. Μ' αὐτό τόν τρόπο τό σύστημα τοῦ συγκεντρωτισμοῦ, τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τοῦ κομμουνισμοῦ, τοῦ ἀπολυταρχισμοῦ — ὅλες αὐτές οἱ λέξεις εἶναι συνώνυμες — ἀπορρέει ἀπό τό λαϊκό ἰδεαλισμό· μ' αὐτό τόν τρόπο, μέσα στό κοινωνικό συμβόλαιο, μέ τήν ἔννοια τοῦ Ρουσσώ καί τῶν Γιακωθίνων, ὁ πολίτης ἐναποθέτει τήν κυριαρχία του κι ἡ κοινότητα, ἡ περιφέρεια κι ἡ ἐπαρχία δέν εἶναι πιά παρά ὑπηρεσίες ὑπό τήν ἄμεση διεύθυνση τοῦ ὑπουργείου.

«Οἱ συνέπειες δέν ἀργοῦν πιά νά φανοῦν. ἀφοῦ ὁ πολίτης καί ἡ κοινότητα ἀπογυμνώνονται ἀπό κάθε ἀξιοπρέπεια, οἱ Κρατικές εἰσθολές πολλαπλασιάζονται καί οἱ φόροι αὐξάνονται ἀντίστοιχα. Δέν εἶναι πιά ἡ κυθέρνηση πού ὑπάρχει γιά τό λαό, εἶναι ὁ λαός πού ὑπάρχει γιά τήν κυθέρνηση. Ἡ ἐξουσία εἰσθάλλει παντοῦ, δηώνει τά πάντα, συνεχῶς, πάντοτε, στόν αἰώνα τῶν αἰώνων! Στρατός καί ναυτικό, διοίκηση, δικαιοσύνη, ἀστυνομία, δημόσια ἐκπαίδευση, δημόσια ἔργα καί ἀποζημιώσεις· τράπεζες, χρηματιστήρια, δάνεια, ἀσφαλίσεις, θοηθήματα, παρακαταθῆκες, κοινωφελῆ ἔργα· δάση, πλάζ, κανάλια γεωργία, οἰκονομία, τελωνεῖα, ἐμπόριο, καλλιέργειες, θιομηχανίες, μεταφορές. Παντοῦ ἐπιθάλλεται ἕνας ὑπέροχος φόρος πού ἀποφέρει στό ἔθνος τό ἕνα τέταρτο τοῦ ἀκαθάριστου εἰσοδήματός του. Ὁ πολίτης δέν ἔχει πιά νά κάνει τίποτ' ἄλλο ἀπ' τό νά ἐκτελεῖ τό καθῆκον του, νά παίρνει τό μισθό του, νά ταΐζει τήν οἰκογένειά του, καί γιά τά ὑπόλοιπα νά ἔχει πίστη στήν κυθερνητική πρόνοια.

Μπροστά σ' αὐτές τίς διαθέσεις τῶν πνευμάτων, μέσα σέ δυνάμεις ἐχθρικές πρός τήν ἐπανάσταση, ποιά θά μποροῦσε νἆναι ἡ γνώμη τῶν θεμελιωτῶν τοῦ 1789, εἰλικρινῶν φίλων τῆς ἐλευθερίας.

«Μήν τολμώντας νά σπάσουν τή φάτσια[19] τοῦ Κράτους, θά 'πρεπε πρῶτα ἀπ' ὅλα νά καταπιαστοῦν μέ δυό πράγματα: 1. νά συγκρατήσουν τήν ἐξουσία πού εἶναι πάντα ἕτοιμη νά σφετεριστεῖ 2. νά συγκρατήσουν τό λαό πού εἶναι πάντα ἕτοιμος νά παρασυρθεῖ ἀπ' τούς ἀρχηγούς του καί ν' ἀντικαταστήσει τά ἤθη τῆς νομιμότητας μ' ἐκεῖνα τῆς παντοδυναμίας.

«Μέχρι τώρα, πράγματι, οἱ συντάκτες τῶν συνταγμάτων, ὁ Σεγιές, ὁ Μιραμπώ, ἡ Σύγκλητος τοῦ 1814, ἡ Βουλή τοῦ 1830, ἡ Συνέλευση τοῦ 1848, πίστευαν χωρίς λόγο, ὅτι ἡ σημαντικότερη ἐξουσία τοῦ πολιτικοῦ συστήματος ἦταν νά συγκρατεῖ τήν κεντρική ἐξουσία ἀφήνοντάς της ταυτόχρονα τή μεγαλύτερη ἐλευθερία δράσης καί τή μεγαλύτερη δύναμη. Τί ἔκαναν γιά νά πετύχουν αὐτό τό στόχο, Διαίρεσαν, κατ' ἀρχή, τήν ἐξουσία, σέ ὑπουργεῖα μοίρασαν ἔπειτα τή νομοθετική ἀρχή ἀνάμεσα στά μέλη τῆς θασιλικῆς οἰκογένειας καί στίς θουλές, στις περισσότερες ἀπ' τίς ὁποῖες ἐπέθαλλαν τήν ἀρχή νά ὁρίζει ὁ ἡγεμόνας τούς ὑπουργούς. Τελικά, ἡ ἐπιθολή αὐτή καταψηφίστηκε, γιά ἕνα χρόνο, ἀπ' τή θουλή, πού ἅρπαξε αὐτή τήν εὐκαιρία γιά νά ἐπανεξετάσει τίς κυθερνητικές πράξεις.

«Ἐνόσω, ὅμως, ὀργάνωναν τήν κοινοθουλευτικοποίηση τῶν θουλῶν τοῦ

βασιλιά ἐνάντια στά ὑπουργεῖα, διαπραγματεύονταν τήν ἀλλαγή τοῦ βασιλικοῦ προνόμιου μέ τήν πρωτοβουλία τῶν ἀντιπροσώπων, τῆς αὐθεντίας τοῦ στέμματος μέ τήν ἐθνική κυριαρχία· ἐνόσω ἀντιπαράθεταν λέξεις στίς λέξεις, μύθους στούς μύθους, παραχωροῦσαν στήν κυβέρνηση, χωρίς καμιά ἐπιφύλαξη, χωρίς ἄλλο ἀντίβαρο ἔξω ἀπό τή μάταιη δυνατότητα κριτικῆς, τό προνόμιο τῆς ἀπόλυτης διοίκησης· ἐναπόθεταν στά χέρια της δλες τίς δυνάμεις τῆς χώρας· γιά μεγαλύτερη ἀσφάλεια, καταργοῦσαν τίς τοπικές ἐλευθερίες ἐκμηδένιζαν μέ φρενήρη ζῆλο τό «πνεῦμα τοῦ καλόγερου». (Σ.τ.Μ.. πού εὐλογάει πρῶτα τά γένια του). Δημιουργοῦσαν, τελικά, μιά φοβερή, συντριπτική δύναμη, στήν όποία ἐκ τῶν ὑστέρων ἔδιναν τήν εὐχαρίστηση ν' ἀποδύεται σ' ἕναν πόλεμο ἐπιγραμμάτων. Τί κατάφεραν ἔτσι; Ἡ ἀντιπολίτευση κατάφερε νά ἐπιβληθεῖ στά πρόσωπα: Ἀνέτρεψε μιά δυναστεία κι ὕστερα μιάν ἄλλη· ἐπέβαλε αὐτοκρατορία στή δημοκρατία κι ὁ συγκεντρωτικός, ἀνώνυμος δεσποτισμός δέ σταμάτησε νά μεγαλώνει. Κατάφερε βέβαια ν' ἀποκτήσει τήν ἐλευθερία νά ἐλαττώνεται.

«Αὐτή ἦταν ἡ πρόοδός μας ὕστερα ἀπό τή νίκη τῶν Γιακωβίνων στή Ζιρόντ. Ἀναπόφευκτο ἀποτέλεσμα ἑνός τεχνητοῦ συστήματος πού ἀπό τή μιά μεριά του ὑπῆρχε ἡ μεταφυσική κυριαρχία καί τό δικαίωμα τῆς κριτικῆς κι ἀπό τήν ἄλλη ὅλες οἱ πραγματικότητες τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας, ὅλες οἱ δυνατότητες δράσης ἑνός μεγάλου λαοῦ».

Προυντόν
«Ἡ ὁμοσπονδιακή ἀρχή», κεφάλαιο 10
Πολιτικός ἰδεαλισμός, ἀποτελεσματικότητα τῆς
ὁμοσπονδιακῆς ἐγγύησης.
(ἀποσπάσματα)

ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ ΕΚΛΟΓΙΣΤΕΣ

Δέν θέλουμε, δέν θελήσαμε ποτέ, νά ξεπέσουμε στή λατρεία τῶν «μεγάλων ἀνδρῶν», τοῦ «σεβάσμιου προσώπου», ἔστω κι ἄν ἦταν ἀναρχικοί... Ἀλλά νομίζουμε ὅτι καί ἡ ἀντίθετη ὑπερβολή εἶναι ἐπίσης γελοία, γιατί δέν θά δίναμε τό λόγο στούς παλιούς συντρόφους, ὅταν αὐτό πού ἔχουν πεῖ ἐξακολουθεῖ νά 'ναι σαφές κι' ἐπίκαιρο;

Γιά τό ἐκλογικό πρόβλημα καί τούς «σοβαρούς λόγους» — πάντα ἀνακαλύπτονται τέτοιοι — πού θά μποροῦσαν νά προβληθοῦν ἀπό ἐνδεχόμενους συντρόφους «ἐκλογιστές», βρίσκουμε τή θέση τοῦ Ἐρρίκο Μαλατέστα («Πενσιέρο ε Βολοντά», ἀρ. 10, 15 Μαΐου 1924), πιό ὀρθή, πιό ἐπίκαιρη, παρά ποτέ. Καί τήν υἱοθετοῦμε.

N.R.

Δεδομένου ὅτι δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει καμιά αὐθεντία πού νά ἀποκτᾶ ἤ νά χάνει τό δικαίωμα νά ἀποκαλεῖται ἀναρχικός, εἴμαστε ἀναγκασμένοι, ἀπό καιρό σέ καιρό, νά σημειώνουμε τήν ἐμφάνιση κάποιου ὁ ὁποῖος στράφηκε στόν κοινοβουλευτισμό καί πού συνεχίζει, τουλάχιστον γιά ἕνα διάστημα, νά δηλώνει ὅτι εἶναι ἀναρχικός.

Δέν βρίσκουμε τίποτε τό κακό, οὔτε τό ἀτιμωτικό, στό ν' ἀλλάζει κανείς γνώμη, ὅταν τόν ἔχουν ὠθήσει σ' αὐτή τήν ἀλλαγή νέες καί εἰλικρινεῖς πεποιθήσεις καί ὄχι τό προσωπικό συμφέρον· θά θέλαμε, ὡστόσο, νά δηλώνει κανείς ἐλεύθερα αὐτό πού ἔγινε καί αὐτό πού ἔπαψε νά εἶναι, γιά νά ἀποφεύγονται ἄχρηστες συζητήσεις. Πιθανόν, ὅμως, κάτι τέτοιο νά μήν εἶναι δυνατό, γιατί αὐτός πού ἀλλάζει ἰδέες δέν ξέρει, συνήθως, πού θά καταλήξει. Ἔπειτα, αὐτό πού μᾶς συμβαίνει, συμβαίνει, σέ μιά μᾶλλον μεγαλύτερη ἀναλογία, σ' ὅλα τά πολιτικά καί κοινωνικά κινήματα. Οἱ σοσιαλιστές, π.χ., ἀναγκάστηκαν νά ὑποστοῦν τούς σοσιαλιστές ἐκμεταλλευτές καί τούς πολιτικάντηδες κάθε εἴδους πού αὐτοαποκαλοῦνταν σοσιαλιστές κι οἱ ρεπουμπλικάνοι, εἶναι κι αὐτοί ἀναγκασμένοι σήμερα νά ὑποστηρίζουν ὅτι ὁρισμένοι, πού πουλήθηκαν στό κυρίαρχο κόμμα, σφετερίζονται τό ἴδιο τό ὄνομα τοῦ Μαντσίνι.

Εὐτυχῶς, ἡ πλάνη δέν μπορεῖ νά διαρκέσει πολύ. Πολύ σύντομα ἡ λογική τῶν ἰδεῶν κι ἡ ἀνάγκη τῆς δράσης ὠθοῦν τούς ὑποτιθέμενους αναρχικούς νά ἀρνηθοῦν αὐθόρμητα τό ὄνομά τους καί νά πάρουν τή θέση που τούς ταιριάζει. Οἱ ἐκλογιστές ἀναρχικοί, πού ἐμφανίστηκαν σέ πολλές περιπτώσεις, ἔχουν ὅλοι, λίγο-πολύ, ἐγκαταλείψει τόν ἀναρχισμό, ὅπως ἀκριβῶς καί οἱ δικτατορικοί, οἱ μπολσεβικίζοντες ἀναρχικοί, ἔγιναν πολύ γρήγορα αὐστηροί μπολσεβίκοι πού τέθηκαν στήν ὑπηρεσία τῆς ρωσικῆς Κυβέρνησης καί τῶν ἐκπροσώπων της.

Τό φαινόμενο ἀναπαράχθηκε στή Γαλλία μέ τήν εὐκαιρία τῶν ἐκλογῶν τῶν τελευταίων ἡμερῶν Τό πρόσχημα εἶναι ἡ ἀμνηστία. «Χιλιάδες θύματα σαπίζουν στίς φυλακές καί στά κάτεργα μιά κυβέρνηση τῆς ἀριστερᾶς θά τούς ἀμνηστεύσει τό καθῆκον ὅλων τῶν ἐπαναστατῶν, ὅλων τῶν ἀνθρώπων πού ἔχουν καρδιά, εἶναι νά κάνουν ὅ,τι μποροῦν, ὥστε ἀπό τίς κάλπες νά βγοῦν τά ὀνόματα τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν ἀπό τούς ὁποίους περιμένουμε ὅτι θά δώσουν τήν ἀμνηστία» Νά ἡ τάση πού ἔχει ὑπερισχύσει στή λογική τῶν προσήλυτων.

Ἄς εἶναι προσεκτικοί οἱ Γάλλοι σύντροφοι.

Στήν Ἰταλία δημιουργήθηκε κάποια ἀναταραχή γιά τόν Τσιπριάνι, ἕνα φυλακισμένο, πού χρησίμευσε σάν πρόσχημα στόν Ἀντρέα Κόστα, γιά νά παρασύρει τούς ἀναρχικούς τῆς Ρωμανίας στίς κάλπες καί ν' ἀρχίσει ἔτσι νά ἐκφυλίζεται τό ἐπαναστατικό κίνημα πούχε δημιουργηθεῖ ἀπό τήν πρώτη Διεθνή καί νά καταλήξει στό νά καταστήσει τό σοσιαλισμό ἕνα μέσο διασκέδασης τῶν μαζῶν καί ἐξασφάλισης τῆς ἡσυχίας τῆς μοναρχίας καί τῆς ἀστικῆς τάξης.

Στήν πραγματικότητα ὅμως οἱ Γάλλοι δέν ἔχουν ἀνάγκη ν' ἀνατρέξουν στά ἰταλικά παραδείγματα, ἀφοῦ στήν ἱστορία τους ὑπάρχουν πολλά κι ἀρκετά ξεκάθαρα.

Στή Γαλλία, ἀκόμα, ὅπως καί σ' ὅλες τίς λατινικές χῶρες, ὁ σοσιαλισμός ξεκίνησε ἄν ὄχι σάν ἀναρχικός, τουλάχιστον σάν ἀντικοινοβουλευτικός καί στή γαλλική ἐπαναστατική βιβλιογραφία τῆς πρώτης δεκαετίας μετά τήν Κομμούνα ἄφθονοῦν σέ εὔγλωττες σελίδες, γραμμένες μέ τήν πέννα τοῦ Γκυέσντ καί τοῦ Μπρούς, μεταξύ ἄλλων, ἐνάντια στό ψεῦδος τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας καί στήν ἐκλογική καί κοινοβουλευτική κωμωδία.

Ἔτσι, ὅπως ὁ Κόστα στήν Ἰταλία, οἱ Γκυέσντ, οἱ Μασσάρ, οἱ Ντεβίλ κι ἀργότερα ὁ ἴδιος ὁ Μπρούς, καταλήφθηκαν ἀπό δίψα γιά ἐξουσία, κι ἴσως ἀπό τήν ἐπιθυμία συμφιλίωσης τῆς ἐπαναστατικῆς φήμης μέ τήν ἤρεμη ζωή καί τά μικρά καί μεγάλα πλεονεκτήματα πού ἀντλεῖ ἐκεῖνος πού μπαίνει στήν ἐπίσημη πολιτική ζωή, ἀκόμα καί σάν ἀντιπολιτευόμενος. Καί τότε ἄρχισε μιά ὁλόκληρη σκευωρία γιά ν' ἀλλάξει ἡ κατεύθυνση τοῦ κινήματος καί νά δεχθοῦν οἱ σύντροφοι τήν ἐκλογική τακτική. Ἡ συναισθηματική νότα βοήθησε ἐπίσης ἀρκετά σ' αὐτή τή στιγμή. Ἤθελαν ἀμνηστία γιά τούς κομμουνάρους, ἔπρεπε ν' ἀπελευθερώσουν τό γέρο-Μπλαντί πού πέθαινε στή φυλακή ... καί μέ καμιά ἑκατοστή προσχήματα, μέ καμιά ἑκατοστή ἐπινοήματα,γιά νά κατανικήσουν τήν ἀπέχθεια, πού οἱ ἴδιοι οἱ λιποτάκτες εἶχαν βοηθήσει νά δημιουργηθεῖ στούς ἐργαζόμενους ἐνάντια στίς ἐκλογές, καί πού τρεφόταν μέ τή ζωντανή ἀκόμη ἀνάμνηση τοῦ Ναπολεόντειου δημοψηφίσματος καί τῶν σφαγῶν πού εἶχαν γίνει τόν Ἰούνη τοῦ 1848 καί τό Μάη τοῦ 1871 ἐξαιτίας τῆς

θέλησης τῶν συνελεύσεων πού εἶχαν ἀναδειχτεῖ μέ τήν καθολική ψηφοφορία. Ἔλεγαν ὅτι ἔπρεπε νά ψηφίσουν γιά νά ληφθοῦν ὑπόψη, ἀλλά ὅτι θά ψήφιζαν ὑπέρ ἐκείνων, πού δέν μποροῦσαν νά ἐκλεγοῦν, γιά τούς κατάδικους ἤ γιά τίς γυναῖκες ἤ γιά τούς νεκρούς· ἄλλοι πρότειναν νά ρίξουν λευκό ἤ νά γράψουν στό ψηφοδέλτιο κάποιο ἐπαναστατικό σύνθημα· ἄλλοι ἤθελαν νά παραδώσουν οἱ ὑποψήφιοι στά χέρια τῶν ἐφορευτικῶν ἐπιτροπῶν τίς ἐπιστολές παραιτήσής τους, γιά τήν περίπτωση πού θά ἐκλέγονταν... Καί κατόπιν, ὅταν τό φροῦτο ὡρίμασε, ὅταν, δηλαδή, οἱ ἄνθρωποι πείστηκαν νά ψηφίσουν, θέλησαν νά παίξουν στά σοβαρά τό ρόλο τῶν ὑποψήφιων καί τῶν βουλευτῶν: ἄφησαν τούς κατάδικους νά σαπίσουν στίς φυλακές, ἀρνήθηκαν τόν κοινοβουλευτισμό, ἀναθεμάτισαν τόν ἀναρχισμό κι ὕστερα ἀπό χίλιους δισταγμούς, ὁ Γκυέσντ κατέληξε ὑπουργός στήν κυβέρνηση τῆς «Ἱερῆς Ἕνωσης». Ὁ Ντεβίλ ἔγινε πρεσβευτής τῆς ἀστικῆς Δημοκρατίας καί ὁ Μασσάρ, νομίζω, κάτι ἀκόμα χειρότερο.

Δέν θέλουμε ν' ἀμφισβητήσουμε, προκαταβολικά, τήν καλή πίστη τῶν νεοφώτιστων, ἀκόμα περισσότερο ἀφοῦ ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν περισσότεροι ἀπό ἕνας, μέ τούς ὁποίους συνδεόμαστε μέ προσωπική φιλία. Γενικά, αὐτές οἱ ἐξελίξεις — ἤ, ἄν θέλετε, μεταλλάξεις — ἀρχίζουν πάντοτε καλόπιστα, κι ὕστερα ἡ λογική ὠθεῖ, ἡ φιλαυτία ὑπεισέρχεται, ἡ φιλοδοξία ὑπερισχύει... καί γίνεται κανείς αὐτό πού προηγούμενα συχαινόταν.

Ἴσως, στήν περίπτωση αὐτή, νά μή συμβεῖ τίποτε ἀπ' ὅ,τι φοβόμαστε, γιατί οἱ νεοφώτιστοι εἶναι πολύ λίγοι κι εἶναι πολύ μικρή ἡ πιθανότητα νά συναινέσει κάποιος ἀπό τό ἀναρχικό στρατόπεδο, κι αὐτοί οἱ σύντροφοι ἤ πρώην σύντροφοι θά σκεφτοῦν καλύτερα ἤ θ' ἀναγνωρίσουν τό λάθος τους. Ἡ νέα κυβέρνηση πού θά ἐγκατασταθεῖ στή Γαλλία, ὕστερα ἀπό τόν ἐκλογικό θρίαμβο τοῦ συνασπισμοῦ τῆς ἀριστερᾶς, θά τούς βοηθήσει νά πειστοῦν ὅτι οἱ διαφορές της μέ τήν προηγούμενη κυβέρνηση εἶναι μηδαμινές, γιατί δέ θά κάνει τίποτα καλό — οὔτε κάν τήν ἀμνηστία — ἄν δέν τῆς τό ἐπιβάλει ἡ μάζα μέ τή δράση της. Ἐμεῖς θά προσπαθήσουμε, ἀπ' τή δική μας ὀπτική γωνία, νά τούς βοηθήσουμε νά δοῦν τό σωστό, μέ μιά παρατήρηση πού, κατά τ' ἄλλα, δέ θά πρέπει νἆναι καινούργια, γιά ἐκεῖνον πού ἔχει κιόλας ἀποδεχτεῖ τήν ἀναρχική τακτική.

Εἶναι ἄχρηστο τό νἄρθω καί νά σᾶς πῶ, ὅπως τό κάνουν αὐτοί οἱ καλοί φίλοι, ὅτι λίγη ἐλευθερία ἀξίζει περισσότερο ἀπό τήν ἀπεριόριστη καί ἀχαλίνωτη κτηνώδη τυραννία, ὅτι ἕνα λογικό ὡράριο ἐργασίας, ἕνας μισθός πού ἐπιτρέπει νά ζοῦμε λίγο καλύτερα ἀπό τά ζῶα, ἡ προστασία τῶν γυναικῶν καί τῶν παιδιῶν, εἶναι προτιμότερα ἀπό τήν ἐκμετάλλευση τῆς ἀνθρώπινης ἐργασίας μέχρι τήν πλήρη ἐξάντληση τοῦ ἐργαζόμενου, ὅτι τό Κρατικό σχολεῖο, ὅσο ἄσχημο κι ἄν εἶναι, εἶναι πάντα καλύτερο ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἠθικῆς ἀνάπτυξης τοῦ παιδιοῦ, ἀπό ἐκεῖνο πού διευθύνεται ἀπό τούς παπάδες καί τούς καλόγερους... Εὐχαρίστως, συμφωνοῦμε· κι ἐπίσης συμφωνοῦμε ὅτι μπορεῖ νά ὑπάρχουν περιστάσεις μέσα στίς ὁποῖες τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν σ' ἕνα Κράτος ἤ μιά κοινότητα μπορεῖ νά ἔχει καλές ἤ κακές συνέπειες κι ὅτι τό ἀποτέλεσμα αὐτό θά μποροῦσε νά καθοριστεῖ μέ τήν ψῆφο τῶν ἀναρχικῶν ἄν οἱ δυνάμεις τῶν ἀντίπαλων κομμάτων ἦταν περίπου ἴδιες.

Συνήθως, ἐδῶ, πρόκειται γιά μιά πλάνη· οἱ ἐκλογές, ὅταν εἶναι κάπως ἐλεύθερες, δέν ἀξίζουν παρά μόνο ὅσο ἕνα σύμβολο: δείχνουν τήν κατάσταση

τῆς κοινῆς γνώμης, γνώμης πού δέ θά ἐπιβαλόταν μέ μέσα πιό ἀποτελεσματικά καί μέ μεγαλύτερα ἀποτελέσματα, ἄν δέν τῆς προσφερόταν ἡ ὑπεκφυγή πού ἀποτελοῦν οἱ ἐκλογές. Αὐτό, ὅμως, δέν εἶναι σημαντικό: ἀκόμα κι ἄν ὁρισμένα μικρά βήματα πρός τά μπρός ὑπῆρξαν ἡ ἄμεση συνέπεια κάποιας ἐκλογικῆς νίκης, οἱ ἀναρχικοί δέν θἄπρεπε νά πᾶνε στίς κάλπες, οὔτε νά σταματήσουν νά προπαγανδίζουν τίς ἀγωνιστικές τους μεθόδους.

Ἀφοῦ δέν εἶναι δυνατό νά κάνει κανείς τά πάντα μέσα στόν κόσμο, πρέπει κανείς νά διαλέγει τό πῶς θά κινηθεῖ.

Ὑπάρχει πάντοτε κάποια ἀντίφαση ἀνάμεσα στίς μικροβελτιώσεις, στήν ἱκανοποίηση τῶν ἄμεσων ἀναγκῶν, καί στήν πάλη γιά μιά κοινωνία πραγματικά καλύτερη ἀπ' αὐτή πού ὑπάρχει.

Ἐκεῖνος πού θέλει ν' ἀφοσιωθεῖ στήν κατασκευή οὐρητηρίων καί συντριβανιῶν, ὅπου αὐτά εἶναι ἀναγκαῖα, πού θέλει ν' ἀναλωθεῖ γιά νά πετύχει τήν κατασκευή ἑνός δρόμου ἤ τήν ἀνέγερση ἑνός δημοτικοῦ σχολείου, ἤ τήν ψήφιση ὁποιουδήποτε νόμου γιά τήν προστασία τῆς ἐργασίας, ἤ τήν ἀπόλυση κάποιου κτηνώδους ἀστυνομικοῦ, ἴσως θά κάνει καλά νά χρησιμοποιήσει τό ἐκλογικό του βιβλιάριο, ὑποσχόμενος τήν ψῆφο του σ' αὐτόν ἤ στόν ἄλλο ἰσχυρό. Τότε, ὅμως — μιά καί θέλει νἆναι «προσεκτικός», πρέπει νἆναι ὥς τήν τελευταία συνέπεια τοῦ πράγματος —, τότε, ἀντί νά περιμένει τό θρίαμβο τοῦ κόμματος τῆς ἀντιπολίτευσης, θά ἦταν καλύτερα νά ψηφίζει τό κόμμα μέ τίς περισσότερες πιθανότητες, νά κολακεύει τό κυρίαρχο κόμμα, νά ὑπηρετεῖ τήν ὑπάρχουσα κυβέρνηση, νά γίνεται πράκτορας τοῦ νομάρχη ἤ τοῦ δήμαρχου τῆς κάθε περιόδου. Καί, πράγματι, ὁ νεοφώτιστος γιά τόν ὁποῖο μιλᾶμε, δέν εἶχε τήν πρόθεση νά ψηφίσει τό πιό προοδευτικό κόμμα, ἀλλά ἐκεῖνο πού ἦταν πιθανότερο νά ἐκλεγεῖ: τό συνασπισμό τῆς ἀριστερᾶς.

Μά, τότε, ποῦ θά φτάσουμε;

Ἀναμφισβήτητα, οἱ ἀναρχικοί ἔχουν διαπράξει χιλιάδες σφάλματα, ἔχουν πεῖ ἑκατοντάδες ἀνοησίες, ἔμειναν, ὅμως, πάντοτε ἁγνοί καί παραμένουν τό κατ' ἐξοχήν ἐπαναστατικό κόμμα, τό κόμμα τοῦ μέλλοντος, γιατί ἔχουν μάθει ν' ἀντιστέκονται στίς ἐκλογικές σειρῆνες.

Θά εἴμασταν, πράγματι, ἀσυγχώρητοι, ἄν ἀφήναμε νά παρασυρθοῦμε στή δίνη, τή στιγμή πού ἡ ὥρα μας πλησιάζει μέ γοργό βῆμα.

Μαλατέστα

ΜΙΧΑΗΛ ΜΠΑΚΟΥΝΙΝ

ΕΙΝΑΙ ΑΡΑΓΕ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΤΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΒΕΤΙΑ;

Ἡ σύγχρονη κοινωνία ἔχει τόσο πειστεῖ γιά τήν ἀλήθεια ἐκείνη, πού λέει, ὅτι κάθε πολιτική ἐξουσία, ἀνεξάρτητα ἀπ' τήν καταγωγή καί τή μορφή της, τείνει ἀναγκαστικά πρός τό δεσποτισμό, ὥστε σ' ὅλες τίς χῶρες, πού μπόρεσε νά χειραφετηθεῖ κάπως, σπεύδει νά ὑποτάξει τούς κυβερνῶντες, ἀκόμα καί κείνους πού προῆλθαν ἀπ' τήν Ἐπανάσταση κι ἀπ' τή λαϊκή ψῆφο, σ' ἕναν ὅσο τό δυνατό αὐστηρότερο ἔλεγχο. Ἔχει ἐμπιστευτεῖ τή διαφύλαξη τῆς ἐλευθερίας στήν πραγματική καί αὐστηρή ὀργάνωση τοῦ ἔλεγχου πού ἀσκεῖται ἀπ' τή λαϊκή γνώμη καί θέληση σ' ὅλους τούς φορεῖς τῆς δημόσιας ἐξουσίας. Σ' ὅλες τίς χῶρες, πού ἔχουν τή χαρά νά διαθέτουν μιάν ἀντιπροσωπευτική κυβέρνηση — κι ἡ Ἑλβετία εἶναι μιά ἀπ' αὐτές — ἡ ἐλευθερία μπορεῖ νά εἶναι πραγματική, μόνο ὅταν εἶναι πραγματικός κι αὐτός ὁ ἔλεγχος. Ἄν, ἀντίθετα, ὁ ἔλεγχος εἶναι πλασματικός, ἡ λαϊκή ἐλευθερία γίνεται κι αὐτή, ἀναγκαστικά, ἕνας ἁπλός μῦθος.

Θά ἦταν εὔκολο ν' ἀποδείξουμε ὅτι σέ κανένα μέρος τῆς Εὐρώπης, ὁ λαϊκός ἔλεγχος δέν εἶναι πραγματικός. Γιά τήν ὥρα, θά περιοριστοῦμε στό νά ἐξετάσουμε τήν ἐφαρμογή του στήν Ἑλβετία. Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ἐπειδή βρίσκεται πολύ κοντά μας, κι ἔπειτα, ἐπειδή, ὄντας σήμερα ἡ μόνη δημοκρατική Πολιτεία (ἱδρύθηκε τό 1870 — N.G.L.R.), ὑλοποίησε, κατά κάποιον τρόπο, τό ἰδανικό τῆς λαικῆς κυριαρχίας, μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε ὁ,τιδήποτε ἀληθεύει γι' αὐτήν, ν' ἀληθεύει πολύ περισσότερο γιά ὅλες τίς ἄλλες χῶρες

Γύρω στά 1830, τά πιό προηγμένα καντόνια τῆς Ἑλβετίας προσπάθησαν νά ἐξασφαλίσουν τήν ἐλευθερία τους μέ τήν καθολική ψηφοφορία. Ἐπρόκειτο γιά μιά ἐντελῶς νόμιμη ἐνέργεια. Ὅσο τά νομοθετικά μας συμβούλια διορίζονταν ἀπό μιά τάξη προνομιούχων πολιτῶν, ὅσο ὑπῆρχαν διαφορές, σχετικά μέ τό ἐκλογικό δικαίωμα, ἀνάμεσα στίς πόλεις καί τήν ὕπαιθρο, ἀνάμεσα στούς πατρίκιους καί τούς πληθείους, ἡ ἐκτελεστική ἐξουσία πού ἀσκοῦσαν αὐτά τά συμβούλια, καθώς κι οἱ νόμοι πού θεσπίζονταν ἀπ' αὐτά, δέν μπο-

ροῦσαν νά 'χουν ἄλλο ἀντικείμενο ἀπό τήν καθιέρωση καί τήν ἐξασφάλιση τῆς κυριαρχίας μιᾶς ἀριστοκρατικῆς τάξης πάνω στό ἔθνος. Γιά τό συμφέρον, λοιπόν, τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας, ἔπρεπε ν' ἀνατρέψουμε αὐτό τό καθεστώς καί νά τό ἀντικαταστήσουμε μέ τή λαϊκή κυριαρχία.

Ὅταν ἡ καθολική ψηφοφορία καθιερώθηκε, πιστέψαμε πώς εἴχαμε ἐξασφαλίσει τήν ἐλευθερία τῶν πολιτῶν. Αὐτό ἦταν μιά μεγάλη πλάνη, καί μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ συνειδητοποίηση αὐτῆς τῆς πλάνης ὁδήγησε τό ριζοσπαστικό κόμμα σέ πτώση, σέ μερικά καντόνια, καί, τελικά, στόν τόσο κραυγαλαῖο — σ' ὅλα τά καντόνια —, σήμερα, ξεπεσμό του. Οἱ ριζοσπάστες δέ θέλησαν νά ξεγελάσουν τό λαό, ὅπως μᾶς διαβεβαιώνει ὁ αὐτοαποκαλούμενος φιλελεύθερος τύπος μας, ξεγελάστηκαν, ὅμως, οἱ ἴδιοι. Ὅταν ὑπόσχονταν στό λαό τήν ἐλευθερία του, μέσω τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, τό πίστευαν, καί, πιστεύοντάς το ἀπόλυτα, βρῆκαν τή δύναμη νά ξεσηκώσουν τίς μάζες καί ν' ἀνατρέψουν τίς κατεστημένες ἀριστοκρατικές κυβερνήσεις. Σήμερα, διδαγμένοι ἀπό τήν πεῖρα κι ἀπό τήν ἄσκηση τῆς ἐξουσίας, ἔχουν χάσει αὐτή τήν πίστη στόν ἑαυτό καί σέ κάθε ἀρχή τους, καί γι' αὐτόν ἀκριβῶς τό λόγο ἀνατράπηκαν καί σάπισαν τόσο βαθιά.

Καί πράγματι, τό πράγμα φαινόταν τόσο φυσικό καί τόσο ἁπλό ἀφοῦ ἡ νομοθετική κι ἡ ἐκτελεστική ἐξουσία ἀπορρέαν, ἄμεσα, ἀπό τή λαϊκή ψῆφο, δέν θἄπρεπε ν' ἀποτελοῦν τή γνήσια ἔκφραση τῆς λαϊκῆς θέλησης. Καί θά μποροῦσε, ἡ θέληση αὐτή, νά ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα ἀπό τή λαϊκή ἐλευθερία καί εὐημερία.

Ὅλη ἡ ἀπάτη τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος στηρίζεται στό μύθο, ὅτι μιά ἐξουσία καί μιά ναμοθετική βουλή πρέπει ὁπωσδήποτε, κι ἀκόμα περισσότερο ὅτι μποροῦν, ν' ἀντιπροσωπεύουν τήν πραγματική θέληση τοῦ λαοῦ. Στήν Ἐλβετία, ὅπως καί παντοῦ ἀλλοῦ, ὁ λαός θέλει ἐνστικτώδικα, θέλει ἐξάπαντος δυό πράγματα. τή μεγαλύτερη δυνατή εὐημερία, καί τή μεγαλύτερη ἐλευθερία ὕπαρξης, κίνησης καί δράσης γιά τόν ἑαυτό του. Ἡ καλύτερη ὀργάνωση τῶν οἰκονομικῶν ταυ συμφερόντων κι ἡ παντελής ἔλλειψη κάθε ἐξουσίας, κάθε πολιτικῆς ὀργάνωσης, κατάληξε μοιραῖα στήν ἄρνηση τῆς ἐλευθερίας του. Αὐτή εἶναι ἡ κατάληξη ὅλων τῶν λαϊκῶν ἐνστίκτων.

Τά ἔνστικτα ἐκείνων πού κυβερνοῦν, καθώς κι ἐκείνων πού κάνουν τούς νόμους καί αὐτῶν πού ἀσκοῦν τήν ἐκτελεστική ἐξουσία, εἶναι, ἐξαιτίας τῆς ἰδιαίτερης θέσης τους, ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα. Ὅποια κι ἄν εἶναι τά συναισθήματά τους κι οἱ δημοκρατικές τους προθέσεις, ἀπ' τό ὕψος πού βρίσκονται, δέν μποροῦν νά δοῦν τήν κοινωνία μ' ἄλλον τρόπο παρά μ' ἐκεῖνον πού βλέπει ὁ κηδεμόνας τόν κηδεμανευόμενο. Ἀνάμεσα στόν κηδεμόνα καί στόν κηδεμονευόμενο, ὅμως, ἰσότητα δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει. Ἀπό τή μιά μεριά, ὑπάρχει τό συναίσθημα τῆς ἀνωτερότητας, πού τό ἐμπνέει ἀναγκαστικά ἡ ἀνώτερη θέση ἀπό τήν ἄλλη, τό συναίσθημα τῆς κατωτερότητας, πού προκαλεῖται ἀπό τήν ἀνωτερότητα τοῦ κηδεμόνα, ὁ ὁποῖος ἀσκεῖ εἴτε τήν ἐκτελεστική, εἴτε τή νομοθετική ἐξουσία. Ὅποιος μιλάει γιά πολιτική ἐξουσία, μιλάει γιά κυριαρχία ἐκεῖ, ὅμως, ὅπου ὑπάρχει κυριαρχία, πρέπει ἀναγκαστικά νά ὑπάρχει μιά λίγο-πολύ μεγάλη μερίδα τῆς κοινωνίας, πού νά κυριαρχεῖται καί, φυσικά, ἐκεῖνοι πού κυριαρχοῦνται ἀπεχθάνονται ἐκείνους πού τούς κυριαρχοῦν, ἐνῶ ἐκεῖνοι πού κυριαρχοῦν πρέπει, πάλι, ἀναγκαστικά, νά ἀναστέλλουν, καί ἐπομένως νά καταστέλλουν, ἐκείνους πού ὑπόκεινται στήν κυριαρχία

τους. Αὐτή εἶναι ἡ ἱστορία τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἀπό τή στιγμή πού ἐγκαθιδρύθηκε στόν κόσμο. Αὐτό ἐξηγεῖ καί τό γιατί καί πῶς ἄνθρωποι, πού ὑπῆρξαν οἱ πιό φανατικοί δημοκράτες, οἱ πιό φλογεροί ἐπαναστάτες, ὅσο βρίσκονταν μέσα στή μάζα τῶν κυβερνωμένων, γίνονται ἐξαιρετικά μετριοπαθεῖς συντηρητικοί, ἀπό τή στιγμή πού θ' ἀνέβουν στήν ἐξουσία. Τούς κατηγοροῦμε, συνήθως, ἀπό «ὅπου φυσάει ὁ ἄνεμος» μέχρι «προδότες». Αὐτό εἶναι λάθος σάν κύρια δικαιολογία τους προβάλλουν τήν ἀλλαγή προοπτικῆς καί θέσης καί δέν πρέπει ποτέ νά ξεχνᾶμε ὅτι οἱ θέσεις κι οἱ ἀναγκαιότητες, πού ἐπιβάλλουν, εἶναι πάντοτε ἰσχυρότερες ἀπό τό μίσος καί τήν κακοπιστία τῶν ἀτόμων.

Διαποτισμένος ἀπ' αὐτή τήν ἀλήθεια, δέ θά διστάσω νά ἐκφράσω τήν πεποίθηση ὅτι, ἄν, αὔριο ἐγκαθιστούσαμε μιά κυβέρνηση καί μιά νομοθετική ἐξουσία, ἕνα κοινοβούλιο, ἀποτελούμενο ἀποκλειστικά ἀπό ἐργάτες, οἱ ἐργάτες αὐτοί, πού σήμερα εἶναι ἀφοσιωμένοι δημοκράτες-σοσιαλιστές, αὔριο θά γίνονταν φανατικοί ἀριστοκράτες, δειλοί ἤ τολμηροί λάτρεις τῆς ἀρχῆς τῆς ἐξουσίας, καταπιεστές κι ἐκμεταλλευτές. Τό συμπέρασμά μου εἶναι τό ἑξῆς: πρέπει νά καταργήσουμε ἐντελῶς, τόσο στή θεωρία ὅσο καί στήν πράξη, ὁ,τιδήποτε ὀνομάζεται πολιτική ἐξουσία· γιατί ὅσο αὐτή ἡ ἐξουσία θά ὑπάρχει, θά ὑπάρχουν κυρίαρχοι καί κυριαρχούμενοι, ἀφέντες καί σκλάβοι, ἐκμεταλλευτές κι ἐκμεταλλευόμενοι. Ὅταν, κάποτε, ἡ πολιτική ἐξουσία θά καταργηθεῖ, θά πρέπει ν' ἀντικατασταθεῖ μέ τήν ὀργάνωση τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων καί τῶν οἰκονομικῶν παροχῶν.

Ἄς ξαναγυρίσουμε, ὅμως, στήν Ἑλβετία. Ἐδῶ, ὅπως κι ὁπουδήποτε ἀλλοῦ, ἡ τάξη τῶν κυβερνώντων εἶναι τελείως διαφορετική κι' ἐντελῶς διαχωρισμένη ἀπ' τή μάζα τῶν κυβερνωμένων. Στήν Ἑλβετία, ὅπως κι' ὁπουδήποτε ἀλλοῦ, ὅσο κι' ἄν οἱ πολιτικοί μας θεσμοί μιλοῦν γιά ἰσότητα, ἐκείνη πού κυβερνάει, εἶναι ἡ ἀστική τάξη, κι' ἐκεῖνος πού ὑπακούει στούς νόμους της, εἶναι ὁ λαός τῶν ἐργαζομένων, πού περιλαμβάνει καί τούς ἀγρότες. Ὁ λαός δέν ἔχει οὔτε τό χρόνο, οὔτε τήν ἀπαιτούμενη μόρφωση γιά ν' ἀσχοληθεῖ μέ τή διακυβέρνηση. Ἡ ἀστική τάξη τά διαθέτει καί τά δυό δέν ἔχει τό δικαίωμα, ἔχει, ὅμως, ντέ φάκτο, τό ἀποκλειστικό προνόμιο. Ἄρα, στήν Ἑλβετία, ὅπως καί παντοῦ ἀλλοῦ, ἡ πολιτική ἰσότητα δέν εἶναι παρά ἕνα παραμύθι γιά μικρά παιδιά, ἕνα ψέμμα.

Ἀπομονωμένη, ὅμως, ἀπ' τό λαό — ἐξαιτίας ὅλων τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς κοινωνικῆς κι' οἰκονομικῆς της ὕπαρξης — μπορεῖ ἡ ἀστική τάξη νά ὑλοποιήσει, μέ τήν κυβέρνηση καί τούς νόμους, τούς πόθους, τήν ἰδέα καί τή θέληση τοῦ λαοῦ, Αὐτό εἶναι ἀδύνατο κι' ἡ καθημερινή ἐμπειρία μᾶς ἀποδεικνύει, πράγματι, ὅτι καί νομοθετώντας καί κυβερνώντας, ἡ ἀστική τάξη ὁδηγεῖται ἀπ' τά δικά της συμφέροντα καί ἔνστικτα, χωρίς νά πολυνοιάζεται γιά τό λαό. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὅλοι οἱ νομοθέτες μας, κι' ὅλα τά μέλη τῶν κυβερνήσεων τῶν καντονιῶν μας, εἶναι ἐκλεγμένοι, εἴτε ἄμεσα, εἴτε ἔμμεσα, ἀπ' τό λαό. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τή μέρα τῶν ἐκλογῶν, οἱ πιό ἀκατάδεχτοι ἀστοί, ὅσο κι ἄν δέν εἶναι φιλόδοξοι, ὑποχρεώνονται νά προσκυνήσουν τήν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα, τόν κυρίαρχο λαό. Τοῦ βγάζουν τό καπέλο καί δείχνουν νά μήν ἔχουν ἄλλη θέληση ἀπ' τή δική του. Ὅμως, αὐτό, δέν εἶναι παρά μιά δύσκολη στιγμή, πού θά περάσει. Μόλις τελειώσουν οἱ ἐκλογές, ὅλοι ἐπιστρέφουν στίς καθημερινές τους ἀσχολίες: ὁ λαός στή δουλειά του κι' οἱ μπουρζουάδες

στίς ὑποθέσεις καί στίς πολιτικές τους ἴντριγκες. Δέν ξανασυναντιοῦνται, δέν χαιρετιοῦνται πιά. Πῶς θά μπορέσει ὁ λαός, τσακισμένος ἀπό τή δουλειά, ἀγνοώντας τά περισσότερα ἐπίκαιρα προβλήματα, νά ἐλέγξει τίς πολιτικές πράξεις αὐτῶν πού ἐξέλεξε. Καί δέν εἶναι φῶς-φανάρι, τό ὅτι ὁ ἔλεγχος πού ἀσκοῦν οἱ ἐκλογεῖς στούς ἀντιπροσώπους τους,δέν εἶναι παρά παραμύθι; Ἀφοῦ ὅμως ὁ λαϊκός ἔλεγχος τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος, εἶναι ἡ μοναδική ἐγγύηση τῆς λαϊκῆς ἐλευθερίας, εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι κι αὐτή ἡ ἴδια, ἡ ἐλευθερία δέν εἶναι τίποτ' ἄλλο ἀπό ἕνα παραμύθι.

Γιά νά ξεπεράσουν αὐτό τό ἐμπόδιο, οἱ ριζοσπάστες δημοκράτες τοῦ καντονιοῦ τῆς Ζυρίχης ἀποθέωσαν ἕνα καινούργιο πολιτικό σύστημα, τό «δημοψήφισμα», ἡ σύστημα τῆς ἄμεσης λαϊκῆς νομοθεσίας. Αὐτό καθ' αὐτό ὅμως τό δημοψήφισμα δέν εἶναι παρά ἕνα κόλπο, μιά καινούργια ἀπάτη, ἕνα ψέμα. Γιά νά ψηφίσει ὁ λαός, μέ πλήρη ἐπίγνωση τοῦ πράγματος, καί μέ πλήρη ἐλευθερία, τούς νόμους πού τοῦ προτείνουν ἤ πού τόν ἀναγκάζουν νά προτείνει, θά ἔπρεπε νά ἔχει τό χρόνο καί τήν ἀπαραίτητη μόρφωση γιά νά τούς μελετήσει, νά τούς σκεφτεῖ, νά τούς συζητήσει. Θά ἔπρεπε νά μεταμορφωθεῖ σέ κάποιο ἀπέραντο ὑπαίθριο κοινοβούλιο. Αὐτό δέν εἶναι δυνατόν παρά ἐλάχιστες φορές καί μόνο στίς σπάνιες στιγμές, ὅταν ὁ νόμος πού προτείνεται ἐξάπτει τά πνεύματα ἤ ἔχει ἄμεση σχέση μέ τά συμφέροντα ὅλου τοῦ κόσμου. Αὐτές οἱ περιπτώσεις εἶναι ἐξαιρετικά σπάνιες. Τίς περισσότερες φορές, οἱ νόμοι πού προτείνονται ἔχουν ἕνα χαρακτήρα τόσο εἰδικό, πού θά πρέπει νά παίζει κανείς στά δάχτυλα τούς πολιτικούς καί νομικούς ὅρους, γιά νά μπορέσει νά συλλάβει τό ἀληθινό τους νόημα. Ὅπως εἶναι φυσικό, ὁ λαός δέν τούς πολυπροσέχει καί δέν τούς κατανοεῖ, τούς ψηφίζει, ὅμως, στά τυφλά, δίνοντας πίστη στόν ὁμιλητή πού προτιμάει. Ξεχωριστά, ὁ καθε νόμος μόνος του φαίνεται ὑπερβολικά ἀσήμαντος γιά νά τραβήξει τό ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ τό σύνολο, ὡστόσο, αὐτῶν τῶν νόμων σχηματίζει ἕνα σύμπλεγμα, πού τόν ἀλυσσοδένει Κι ἔτσι, παρά τό δημοψήφισμα παραμένει, μέ τ' ὄνομα τοῦ κυρίαρχου λαοῦ, τό ὄργανο κι ὁ ταπεινός ὑπηρέτης τῆς ἀστικῆς τάξης.

Τό βλέπουμε ξεκάθαρα: στό ἀντιπροσωπευτικό σύστημα, ἀκόμα κι ὅταν βελτιώνεται μέ τά δημοψηφίσματα, ὁ λαϊκός ἔλεγχος εἶναι ἀνύπαρκτος καί καθώς δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει σοβαρή ἐλευθερία τοῦ λαοῦ, χωρίς αὐτόν τόν ἔλεγχο, φτάνουμε στό συμπέρασμα ὅτι ἡ λαϊκή ἐλευθερία μας, ἡ διακυβέρνησή μας ἀπό μᾶς τούς ἴδιους, δέν εἶναι παρά μιά ψευτιά

Τά ὅσα καθημερινά συμβαίνουν στά Ἑλβετικά καντόνια μᾶς ἐπιβεβαιώνουν αὐτή τή θλιβερή διαπίστωση. Ποιό εἶναι κεῖνο τό καντόνι ὅπου ὁ λαός ἀσκεῖ κάποιο πραγματικό κι ἄμεσο ἔλεγχο στούς νόμους πού κατασκευάζονται ἀπ' τό Μεγάλο του Συμβούλιο καί στά μέτρα πού λαμβάνονται ἀπ' τό Μικρό του Συμβούλιο, ποῦ, αὐτός ὁ φανταστικός κυρίαρχος δέν ἀντιμετωπίζεται ἀπό ἐκείνους πού ἐξέλεξε σάν ἕνας αἰώνιος ἀνήλικος, καί ποῦ δέν ἀναγκάζεται νά ὑπακούει σέ ἐντολές πού ξεκινοῦν ἀπό τά πάνω, χωρίς, τίς περισσότερες φορές, νά ξέρει οὔτε τό λόγο οὔτε τό ἀντικείμενό τους;

Οἱ περισσότερες ὑποθέσεις καί νόμοι, καί μάλιστα πολλές ὑποθέσεις καί νόμοι ἐνδιαφέροντες, πού ἔχουν ἄμεση σχέση μέ τήν εὐημερία καί τά ζωτικά συμφέροντα τῶν κοινοτήτων, ἐξελίσσονται καί ψηφίζονται πίσω ἀπό τήν πλάτη τοῦ λαοῦ, χωρίς ὁ λαός νά τό ἀντιλαμβάνεται, νά ἐνδιαφέρεται καί νά παρεμβαίνει. Τόν προδίνουν, τόν δένουν, καμιά φορά τόν ρημάζουν, χωρίς νά

τό συνειδητοποιεῖ. Δέν ἔχει οὔτε τήν εὐχέρεια οὔτε τόν ἀπαραίτητο χρόνο γιά νά τά μελετήσει ὅλα αὐτά κι ἀφήνει νά τό κάνουν, γιά λογαριασμό του, οἱ ἐκλεγμένοι του ἀντιπρόσωποι, πού, φυσικά, ἐξυπηρετοῦν τά συμφέροντα τῆς τάξης τους, τοῦ δικοῦ τους κόσμου, καί ὄχι τά δικά του, καί τῶν ὁποίων ἡ πιό μεγάλη τέχνη εἶναι νά τοῦ παρουσιάζουν τά μέτρα καί τούς νόμους τους ἀπό τήν πιό ἀνώδυνη καί πιό δημοφιλή ὄψη. Τό σύστημα τῆς δημοκρατικῆς ἀντιπροσώπευσης, εἶναι τό σύστημα τῆς αἰώνιας ὑποκρισίας καί τῆς ψευτιᾶς. Ἔχει ἀνάγκη τή θλακεία τοῦ λαοῦ, καί πάνω της στηρίζει ὅλους τούς θριάμβους του.

Ὅσο ἀδιάφοροι, ὅσο παθητικοί κι ἄν φαίνονται οἱ κάτοικοι τῶν καντονιῶν μας, ἔχουν, ὡστόσο, μερικές ἰδέες, κάποια ἔνστικτα ἐλευθερίας, ἀνεξαρτησίας καί δικαιοσύνης, πού δέν θά ἦτανε σωστό κανείς νά τά προσβάλλει, καί πού μιά λογική κυβέρνηση θ' ἀπόφευγε νά τά περιφρονήσει. Ὅταν τό λαϊκό αἴσθημα θίγεται στά σημεῖα ἐκεῖνα πού συνιστοῦν, θά λέγαμε, τά «ἅγια τῶν ἁγίων» καί τήν ἴδια τήν πολιτική συνείδηση τοῦ ἐλβετικοῦ ἔθνους, τότε ξυπνάει ἀπό τό συνηθισμένο λήθαργό του καί ἐξεγείρεται, κι ὅταν ἐξεγερθεῖ, σαρώνει τά πάντα, σύνταγμα καί κυβέρνηση, Μικρά καί Μεγάλα Συμβούλια. Ὅλο τό προοδευτικό κίνημα τῆς Ἑλβετίας, μέχρι τό 1848, προχώρησε μέ μιά σειρά ἐπαναστάσεων στά διάφορα καντόνια. Αὐτές οἱ ἐπαναστάσεις, ἡ πάντοτε παρούσα πιθανότητα αὐτῶν τῶν λαϊκῶν ξεσηκωμῶν, αὐτός ὁ σωτήριος φόβος πού ἐμπνέουν, αὐτός εἶναι ἀκόμα καί σήμερα ὁ μοναδικός τρόπος ἐλέγχου, πού ὑπάρχει πραγματικά στήν Ἑλβετία, τό μόνο χαλινάρι πού ἐμποδίζει τήν ἀποχαλίνωση τῶν φιλόδοξων καί φιλάργυρων παθῶν τῶν κυβερνητῶν μας...

Μιχαήλ Μπακούνιν
(Οἱ Ἀρκοῦδες τῆς Βέρνης καί ἡ
Ἀρκούδα τῆς Ἁγίας Πετρούπολης), 1870
Νεσατέλ — τυπογραφεῖο Ζ. Γκυγιώμ & υἱῶν.

ΟΙ ΑΝΑΡΧΙΚΟΙ ΚΑΙ Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1978. 20 ΧΡΟΝΙΑ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

1958. Ὁ στρατηγός Ντέ Γκώλ, ἔρχεται στό Παρίσι, ἀνατρέπει τήν 4η Δημοκρατία καί αὐτοανακηρύσσεται Πρόεδρος τῶν Γάλλων. Αὐτό τό πραξικόπημα πού σημειώνει μιά ἱστορική ρήξη, μιά μεταβατική περίοδο τῆς γαλλικῆς κοινωνίας μεταξύ τῆς 4ης καί 5ης Δημοκρατίας, ἐκφράζει τήν ἀποφασιστική θέληση μιᾶς δεξιᾶς, ἡ ὁποία γιά νά διατηρήσει καί νά ἐνισχύσει τήν ἐξουσία της, πρέπει νά διαχωρίσει ἀναπόφευκτα τή θέση της ἀπό μιά πολιτική καί οἰκονομική διαχείριση, τῆς ὁποίας ὁ δεδηλωμένος σκοπός ἦταν νά συνενώσει ὅλες τίς γαλλικές «δημοκρατικές» παραδόσεις σ' ἕνα καί τό αὐτό Κράτος.

Τό 1959 ὅταν ὁ Ντέ Γκώλ κερδίζει στό δημοψήφισμα, ἡ πολιτική κατάσταση τῆς Γαλλίας ἄλλαξε. Ὁ Ντέ Γκώλ μπόρεσε νά πραγματοποιήσει τήν ἑνότητα τῆς δεξιᾶς στό ὄνομα τοῦ προσωπικοῦ του γοήτρου· δέν ὑπῆρχε πιά παρά μόνο μιά πολιτική δύναμη, ἐπιβλητική καί ἰσχυρή, τό γκωλλικό κίνημα πού ἄφηνε πίσω του μιά ἀριστερά πολύ ἐξασθενημένη καί διαιρεμένη, τῆς ὁποίας ἡ ἀνυποληψία αὐξανόταν μετά τό ἐπεισόδιο τοῦ πολέμου τῆς Ἀλγερίας. Μέσα σ' αὐτή τήν περίοδο εἶναι πού ἡ γαλλική ἀστική τάξη θά συντάξει τό καινούργιο σύνταγμα τό ὁποῖο, ἀπό τό πρῶτο ὥς τό τελευταῖο του ἄρθρο, θά γίνει ἕνα συνονθύλευμα νόμων, πού ἐπικυρώνει ἕνα καθεστώς βασισμένο σ' ἕνα πραξικόπημα, περιφρονώντας τίς πιό στοιχειώδεις ἐλευθερίες.

Παράλληλα μέ αὐτή τή χωρίς προηγούμενο ἐπίθεση ἐνάντια στά δικαιώματα τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ, ἡ ἐργοδοσία θά διεξάγει μιά οἰκονομική ἐπίθεση πού χαρακτηρίζεται ἀπό τήν ἐπιθυμία της ν' ἀνεβάσει ὅλο καί περισσότερο τήν ποιότητα τῆς παραγωγῆς καί νά περιορίσει στό μάξιμουμ τήν ἀμοιβή ἐργασίας.

Μέχρι τό 1965 παρά τά διάφορα σκαμπανεβάσματα (σάν παράδειγμα ὁ φόβος πού προκλήθηκε[1] ἀπό τόν ἀριθμό τῶν ψήφων πού πῆρε ὁ Φρανσουά Μιτεράν στίς προεδρικές ἐκλογές τοῦ 1965), ἡ γαλλική ἀστική τάξη θά γνωρίσει μιά περίοδο οἰκονομικῆς εὐημερίας: ἡ παραγωγή, τά ἀποθέματα αὐξάνουν μέχρι τή μέρα, ὅπου τό ὡραῖο αὐτό οἰκοδόμημα, τό φαινομενικά στέρεο, θ' ἀφήσει νά φανοῦν ρήγματα, πού μέ τόν καιρό θά γίνουν μοιραῖα. Τό πρῶτο παγκόσμιο βιομηχανικό κράτος, οἱ ΗΠΑ, θά γίνει τό πρῶτο πού θά βγεῖ ἀπό αὐτό πού ὀνομάζει κανείς, ἁπλά, κρίση. Ἡ ἀνεπαρκής ποσοστιαία ἀποδοτικότητα στήν παραγωγή, καθώς ἐπίσης καί ἕνα ἔλειμμα τοῦ ἰσοζύγιου πληρωμῶν θά ὁδηγήσουν τίς ΗΠΑ νά υἱοθετήσουν ἕναν ὁρισμένο ἀριθμό μέτρων, ὅπως τήν ἐλεύθερη διακύμανση τῆς τιμῆς τοῦ δολλάριου, τή μή μετατρεψιμότητα κλπ., πού θ' ἀποκαλυφθοῦν ἄλλωστε στή συνέχεια χωρίς κανένα ἀποτέλεσμα.

'Αλλά οἱ ΗΠΑ ἐξαιτίας τῆς οἰκονομικῆς τους θέσης στόν κόσμο θά «χτυπήσουν» πισώπλατα τίς δυτικές οἰκονομίες. Μέ τή θέσπιση τῆς μή μετατρεψιμότητας πού ἀκολούθησε τήν ἐλεύθερη διακύμανση τοῦ δολλάριου, οἱ ἀμερικανοί ἡγέτες ἤξεραν μέ περισσή βεβαιότητα ὅτι τά δυτικά ἔθνη θά ὁδηγούνταν σέ μιά δραματική ἀνισορροπία τῶν οἰκονομικῶν τους. Σά λογική συνέπεια αὐτῆς τῆς κατάστασης, οἱ τιμές θά γνωρίσουν μιά μεγάλη ἄνοδο (πληθωρισμός), ἀπ' ὅπου θά προκύψει μιά πτώση τῆς κατανάλωσης καί τελικά μιά ἀπαραίτητη ἀναπροσαρμογή τῆς παραγωγῆς, πού θά ἔχει σάν ἀποτέλεσμα τό κλείσιμο τῶν ἑταιριῶν, τίς ἀπολύσεις, αὐτό πού ὀνομάζουμε ξεκάθαρα πέρασμα στήν ἀνεργία ἑνός μεγάλου ἀριθμοῦ ἐργαζομένων.

Δέν θά ἐπεκταθοῦμε περισσότερο σ' αὐτή τήν οἰκονομική ἔρευνα, ἀπαραίτητη καί θεμελιώδη, ὅσον ἀφορᾶ τήν κατανόηση τῶν σημερινῶν γεγονότων, ἀπό τήν ἀναρχική σκοπιά, καθόσον αὐτό δέν εἶναι τό ἀντικείμενο αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου. 'Αρκεῖ ἁπλά νά ποῦμε ἐδῶ, ὅτι ἡ γαλλική κοινωνία, ὅπως καί τά ἄλλα δυτικά ἔθνη, δοκιμάζεται ἀπό μιά οἰκονομική κρίση, ἀπό τήν ὁποία τό κεφάλαιο δέν θά μπορέσει νά συνέλθει. Ὄντας παγιδευμένο σ' ἕνα φαῦλο κύκλο πληθωρισμοῦ καί ἀνεργίας καί ἀπό τήν ἀνικανότητά του νά βγεῖ ἀπό αὐτή τήν κατάσταση (ὅταν προσπαθεῖ νά σταματήσει τό πρῶτο αὐξάνει τό δεύτερο) τό μόνο καταφύγιο γιά τήν ἐργοδοσία θά εἶναι μιά πολιτική λιτότητας τίς συνέπειες τῆς ὁποίας θά πληρώσουν οἱ ἐργαζόμενοι.

Περίπου στίς ἀρχές τοῦ 1966, οἱ ἐργαζόμενοι θά χτυπηθοῦν ἀπό αὐτή τήν κρίση. 'Απεργίες ξεσποῦν ἐδῶ καί ἐκεῖ, χωρίς νά βάζουν πραγματικά σέ κίνδυνο τό καθεστώς, οἱ συνδικαλιστικές ὀργανώσεις εἶναι ἐλάχιστα μαχητικές καί ἀρκοῦνται στό νά καταγγέλουν φραστικά τούς ἐκμεταλλευτές. 'Η μεγαλύτερη σύγκρουση μέσα στή γαλλική κοινωνία ὑπάρχει στό πολιτικό ἐπίπεδο, καί ὄχι στό κοινωνικό. Πράγματι τό 1967 γίνονται κοινοβουλευτικές ἐκλογές ἡ δεξιά ἀρχίζει νά μήν εἶναι εὐυπόληπτη· λόγω τῆς κακῆς οἰκονομικής της πολιτικῆς, ἡ ἀριστερά καταλήγει σέ μιά ἐκλογική συμφωνία ἀνάμεσα στό Κομμουνιστικό Κόμμα καί στήν Ἕνωση 'Αριστερῶν Δημοκρατῶν καί Σοσιαλιστῶν. 'Αναμφισβήτητα ἡ κατάσταση τό 1967, μέ τόν ἀποπροσανατολισμό τῆς συμμαχίας πού γεννάει, ἀφίνει νά διαφαίνεται μιά νέα μεταμόρφωση τῆς πολιτικῆς ζωῆς στή Γαλλία πού χαρακτηρίζεται ἀπό μιά «διαρκή» συμμαχία ἀνάμεσα στό ΚΚ καί τούς σοσιαλιστές ἀπό τή μιά, καί ἀπό τή διαίρεση, ἀναλυτική καί προγραμματική, τῶν δυνάμεων τῆς δεξιᾶς ἀπό τήν ἄλλη. Θά ἔχουμε τήν εὐκαιρία νά ἐπανέλθουμε σ' αὐτό ἀργότερα.

Οἱ ἐκλογές τοῦ 1967 θά ἐπαναφέρουν γιά μιά νέα κοινοβουλευτική περίοδο τή δεξιά στήν ἐξουσία, ἀλλά στήν ἀρχή τοῦ 1968, ἡ ἀναστάτωση πού ἀρχίζει στά γαλλικά πανεπιστήμια θά θέσει ὑπό ἀμφισβήτηση μιά πολιτική ἐξέλιξη πού εἶχε διαμορφωθεῖ ὥς τότε. Στή διάρκεια τοῦ 'Απρίλη τά πανεπιστήμια βρίσκονται σέ ἀναβρασμό· οἱ σπουδαστές κατεβαίνουν στό δρόμο καί τό μικρό ἐπεισόδιο τῆς Ναντέρ γίνεται ἡ ἀφετηρία ἐξελίξεων σ' ὅλη τή χώρα. Στή Νάντη κάτω ἀπό τήν παρακίνηση τῶν ἀναρχικῶν ἀγωνιστῶν καί τῶν ἐπαναστατῶν συνδικαλιστῶν, τό προσωπικό τοῦ ἐργοστασίου ΣΥΝΤ-ΑΒΙΑΣΙΟΝ, καταλαμβάνει τήν ἐπιχείρηση. Θά εἶναι τό ξεκίνημα τῆς μεγάλης γενικῆς ἀπεργίας πού θ' ἀγκαλιάσει τά γυμνάσια, τά ἐργοστάσια, καί τά γραφεῖα. Ἕναν ὁλόκληρο μήνα, ἡ ἐξουσία βρίσκεται στό δρόμο. 'Ο Ντέ Γκώλ, κυριευμένος ἀπό πανικό, συναντᾶ τό Μασσύ στό ἐξωτερικό, δίνοντας ταυτόχρονα ἀκριβεῖς

όδηγίες στά ύπουργεῖα έσωτερικῶν καί στρατιωτικῶν. Ἡ ἀπεργία συνεχίζεται, τό βαλάντιο τῶν ἐργαζομένων γίνεται ὅλο καί ἰσχνότερο, καί, μετά ἀπό ἕνα μήνα ἀναστάτωσης ὅλα ἐπανέρχονται στήν τάξη· οἱ σπουδαστές στά πανεπιστήμια, οἱ ἐργάτες στά ἐργοστάσια καί οἱ ὑπάλληλοι στά γραφεῖα τους.

Ὁ Μάης τοῦ 1968 θά τράβαγε ἀκόμα μακρύτερα, ἄν οἱ συνδικαλιστικές ὀργανώσεις ἀρνιόντουσαν τό φιάσκο τῶν συμφωνιῶν τῆς Γκρενέλ, πραγματικό σύμβολο τῆς συνεργασίας τῶν τάξεων. Τά διάφορα ἐπαναστατικά κινήματα τῆς ἐποχῆς ἤ ἄκρα ἀριστερά κι οἱ ἀναρχικοί, ἔχοντας ἕνα μεγάλο κύκλο συμπαθούντων γύρω τους, δέν κατάφεραν νά προωθήσουν μιά σοβαρή ἐναλλακτική λύση, ἐπειδή τούς ἔλειπε ἡ ὀργανωτική ἱκανότητα καί ὁ ἱκανός ἀριθμός ἀγωνιστῶν. Ὁ Μάης τοῦ '68 θά δώσει τήν ἀφορμή γιά περισυλλογή στούς ἀναρχικούς ἀγωνιστές. Ἐν πρώτοις, ἔπρεπε νά εἶναι ἕτοιμοι νά ὑποστοῦν ὅλες τίς συνέπειες μιᾶς ἐπαναστατικῆς κατάστασης καί γιά τοῦτο νά ἐνισχύσουν εἰδικά τήν ὀργάνωση στή συνέχεια καί ἐκτός αὐτοῦ, μιά ἐπαναστατική περίοδος διαρκεῖ ἀρκετό χρόνο, ἀλλά δέν μπορεῖ νά διαρκέσει ἀπεριόριστα. Εἶναι, ἐπειδή στό τέλος ἑνός μήνα ἀπεργίας, οἱ ἐργαζόμενοι ψιθύριζαν τήν αἰώνια ἐρώτηση. «Καί τώρα τί κάνουμε;» «Πρέπει νά φᾶμε», πού ὁ Μάης τοῦ '68 δέν μπόρεσε νά συνεχιστεῖ.

Ὁ Μάης τοῦ '68 δέν ἦταν ἀποτυχία μέ τήν αὐστηρή ἔννοια τοῦ ὅρου. Κάθε ἄλλο. Ἡ καταπιεστική ἰδεολογική κυριαρχία, πού ἀσκήθηκε μέσω τοῦ ραδιοφώνου καί τῆς τηλεόρασης θά σαρωθεῖ, καί στό μέτρο, πού, μονομιᾶς, ὁ πληθυσμός θ' ἀποκτήσει προοδευτικά μιά πολιτική συνείδηση, σέ πολλά σπίτια θά ἀλλάξει ἡ ζωή του. Ἡ ἐμφάνιση στήν πολιτική σκηνή μιᾶς «ἀνεξέλεγκτης» δύναμης πού ἀνησυχεῖ τά παραδοσιακά κόμματα, ἐπειδή στρέφονταν ἐναντίον τους, ἐφαρμόζοντας τήν ἄμεση δράση, τά σαμποτάζ, τίς καταλήψεις, θά συμβαδίσει μέ τήν ἀναβίωση τῶν ἀναρχικῶν ἰδεῶν, πού ἕνας ἀριθμός ἐργατῶν ἀγωνιστῶν καί συνδικαλιστῶν υἱοθετεῖ.

Ἔπειτα ἀπό 10 χρόνια προσωπικῆς ἐξουσίας, ὁ Ντέ Γκώλ θά τελειώσει τήν πολιτική του καριέρα στό Colombey. Μέ τήν ὑπερψήφιση τοῦ «ὄχι» στό δημοψήφισμα τοῦ 1969, ἀπαλλάσσεται τῶν καθηκόντων του προκηρύσσονται οἱ Προεδρικές ἐκλογές. Ὁ Πομπιντού, παλιός πρωθυπουργός τοῦ Ντέ Γκώλ, κερδίζει τή μάχη καί, τό καθεστώς τῆς διαφθορᾶς τῆς 5ης Δημοκρατίας, συνεχίζει τό «καλό» του ἔργο, μέ τή διαφορά ὅτι τώρα τά συνδικάτα, κάτω ἀπό τήν πίεση τῆς βάσης, θ' ἀναδειχτοῦν πιό μαχητικά καί τά κόμματα τῆς ἀριστερᾶς θά ὑπογράψουν ἕνα κοινό πρόγραμμα τό 1972. Ἄρρωστος ὁ Πομπιντού πεθαίνει τό 1974. Πράγματι ἐδῶ εἶναι πού ἡ πολιτική κατάσταση τῆς χώρας θά γνωρίσει ἕνα νέο δυναμισμό καί θ' ἀποκτήσει ἕνα νέο πρόσωπο. Ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐκλογικῆς καμπάνιας οἱ πιέσεις γίνονται ὅλο καί πιό ἰσχυρές στούς κόλπους τῆς δεξιᾶς.Αὐτή εἶναι στερημένη ἀπό προσωπικότητες πού μποροῦσαν μέ τό παρελθόν τους νά ἐνσαρκώνουν «τήν ἑνότητα καί τό μεγαλεῖο τῆς Γαλλίας». Οἱ διαμάχες ἀνάμεσα στούς γκωλλικούς, φιλελεύθερους καί κεντριστές θά ἐμφανίζονται ὅλο καί ἐντονότερες, πράγμα πού θά καταλήξει σ' ἕναν πόλεμο λέξεων ἀνάμεσα στόν Σαμπάν-Ντελμάς, πού ἐνσαρκώνει τήν παλιά U.D.R. καί τόν Ζισκάρ ντ' Ἐσταίν, νέα μορφή τῶν οἰκονομικῶν καί τῆς πολιτικῆς, ὁ ὁποῖος ἀντιπροσωπεύει τό φιλελεύθερο καί κεντρῶο ρεῦμα. Ἡ πρόοδος τῆς ἀριστερᾶς πού ἐμφανίστηκε ἀπό τίς κοινοβουλευτικές ἐκλογές τοῦ 1973, θά κόψει ὁριστικά τό «πλειοψηφικό» ρεῦμα στά δύο: Τά χρόνια

1975, 76, 77 ὠθοῦν τά κόμματα τῆς δεξιᾶς νά ἀναδιοργανωθοῦν, τό U.D.R μεταμορφώνεται σέ R.P.R. καί οἱ Ἀνεξάρτητοι δημοκράτες σέ P.R.

Ἀπό τότε, οἱ προγραμματικές διαφωνίες, πού στόχο ἔχουν τή στρατηγική πού πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ γιά τό κλείσιμο τοῦ δρόμου στήν ἀριστερά, θά συνεχίζουν ν' αὐξάνονται. Τό δημοκρατικό Κόμμα ἐμπνευσμένο ἀπό τήν Πορτογαλλική καί τή Δυτικογερμανική κατάσταση, θεωρεῖ ὅτι ὑπάρχει ἕνα βαθύ χάσμα ἀνάμεσα στούς σοσιαλδημοκράτες τοῦ P.S. καί στόν ὁλοκληρωτικό κομμουνισμό τοῦ Κ.Κ. Ὁ στόχος εἶναι λοιπόν νά προσπαθήσουμε νά συνενώσουμε αὐτούς τούς σοσιαλιστές χρησιμοποιώντας τό ἐκλογικό τους κύρος γιά νά σχηματίσουμε μιά ἄχρωμη κυβέρνηση, πού δέν θ' ἀσχολεῖται παρά μέ τήν οἰκονομία, ἀφήνοντας πίσω της τήν πολιτική.

Τό ὅραμα τοῦ RPR εἶναι τελείως διαφορετικό. Γι' αὐτό, τό ΚΚ καί τό PS ἔχουν ὑπογράψει ἕνα πρόγραμμα τό 1972. Αὐτό τό πρόγραμμα εἶναι ἕνα πρόγραμμα κοινῆς διαχείρισης τῆς γαλλικῆς κοινωνίας καί ξέρει καλά ὅτι οἱ σοσιαλιστές καί οἱ κομμουνιστές, ἄν θέλουν νά φτάσουν μιά μέρα στήν ἐξουσία, θά ἔχουν ἀνάγκη ὁ ἕνας τόν ἄλλο. Ξεκινώντας ἀπ' αὐτή τήν ἀνάλυση τό RPR θεωρεῖ ὅτι δέ χρησιμεύει σέ τίποτα νά ποντάρει στή διάσταση μεταξύ σοσιαλιστῶν καί κομμουνιστῶν αὐτό πού πρέπει νά κάνουμε γιά νά σώσουμε τή Γαλλία, ἀπό τόν Κόκκινο κίνδυνο, εἶναι ὅτι ἀπό τώρα πρέπει νά ἀναπτυχτεῖ μιά ἐπιθετική πολιτική ἐνάντια στήν ἀριστερά, χῶρος, πολύ συχνά, παραμελημένος ἀπό τή δεξιά

Ὀργανώνοντας ἑκατοντάδες συγκεντρώσεις στή χώρα, φτιάχνοντας ὁμάδες μέσα στίς ἐπιχειρήσεις καί ἕνα κίνημα νεολαίας, τό RPR ἄν καί διευθυνόταν ἀπό τούς παλιούς δαίμονες τοῦ Γκωλισμοῦ γίνεται μιά μαχητική καί ἀγωνιστική δύναμη πού γοητεύει ὅλη τήν ἐξαθλιωμένη μικροαστική τάξη πού κυριαρχεῖται ἀπό τό φόβο τοῦ κομμουνισμοῦ. Γιά νά πολεμήσει τήν ἀριστερά ὁ Σιράκ θά χρησιμοποιήσει ἀποτελεσματικά αὐτό τό ἀντανακλαστικό τοῦ φόβου, στρατηγική πού ἀποκαλύφθηκε ἀρκετά ἀποδοτική στά κράτη τῆς νότιας καί λατινικῆς Ἀμερικῆς.

Οἱ συγκεντρώσεις τῶν ἐπιτροπῶν τῆς πλειοψηφίας δέν θά μεταβάλλουν σέ τίποτε αὐτή τήν κατάσταση. Ἀντιπαραθέτοντας στούς ὑποψήφιους βουλευτές πού ὥρισε ὁ Ραιϋμόν Μπάρ, ὑποψήφιους προσκείμενους στό RPR, ὁ Σιράκ καί οἱ δικοί του διεξάγουν ἔτσι κατά μέτωπο τή μάχη ἐνάντια στόν Πρόεδρο Ζισκάρ ντ' Ἐσταίν. Μ' ἕνα ἑνωτικό ψηφοδέλτιο ριζοσπαστῶν, κεντρώων καί φιλελεύθερων, τό PR σχηματίζει ἕνα μέτωπο ἐνάντια στό RPR, πράγμα πού κανείς δέν θά μποροῦσε νά κατηγορήσει σήμερα.

Ἡ πραγματικότητα εἶναι φανερή. Μακροπρόθεσμα, ἡ μπουρζουαζία εἶναι ἀνίκανη νά λύσει τήν οἰκονομική κρίση ἀνάμεσα σέ μιά πολιτική σκληρή καί αὐταρχική ἐνάντια στούς ἐργάτες καί μιά ἄλλη, πού θά ἐπιχειροῦσε νά χρυσώσει τό χάπι, ἡ δεξιά πού κατεῖχε τήν ἐξουσία μετά 20 καί περισσότερα χρόνια, βρίσκεται διαιρεμένη σέ ζητήματα στρατηγικῆς. Δέν ἐνδιαφέρει τούς ἐργάτες τό νά μάθουν πῶς μπορεῖ κανείς καλύτερα νά τούς ἐξαπατήσει, τό RPR καί τό PR ἔχουν τουλάχιστον κοινή μιά κοινωνική ἐπιλογή: ἐκείνη πού ἀρνεῖται τά δικαιώματα τῶν ἐργαζομένων καί πού τούς ἐκμεταλλεύεται μέ τή μεσολάβηση τοῦ κεφαλαίου καί τοῦ Κράτους.

Ἡ δεξιά στήν ἐξουσία. Ἕνα ἑκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες ἄνεργοι, ἡ ἀγοραστική δύναμη πεσμένη, τό συνδικαλιστικό δικαίωμα γελοιοποιημένο, ἡ

ἀνισότητα μονιμοποιημένη μεταξύ ἄνδρα καί γυναίκας, οἱ πυρηνικοί σταθμοί, οἱ τραμποῦκοι τῆς SAC καί τῆς GSL (πρώην CFT) ἐνάντια στούς ἀγωνιζόμενους ἐργάτες, ὁ ρατσισμός ἀπέναντι στούς μετανάστες ἐργάτες, τά σκάνδαλα πού ρίχνουν λάσπη σέ πολιτικούς... ἡ ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο! Εἶναι μιά διαπίστωση χρεωκοπίας εἶναι καιρός ν' ἀπαλλαχτοῦμε πιά ἀπό αὐτήν.

Τό κοινό πρόγραμμα — τά συνδικάτα

Ἡ ἱστορία τῆς γαλλικῆς ἀριστερᾶς εἶναι παλιά ὅσο καί ἡ ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, πού ἀνάγεται στίς ἀρχές τῆς ἐμφάνισης τοῦ σοσιαλισμοῦ 1848, ἡ κομμούνα τοῦ 1871 Στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1880, ἕνα πλῆθος μικρῶν ἐπαναστατικῶν κομμάτων θά δημιουργηθοῦν, ἐμπνεόμενα κατά τό μᾶλλον ἤ ἧττον ἀπό τή μαρξιστική σκέψη καί πού μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου θά κατορθώσουν νά ἑνοποιηθοῦν ὑπό τήν ἡγεσία τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Τό 1971 ἡ ρωσική ἐπανάσταση ξεσπᾶ καί οἱ πολεμικές ἀνάμεσα στό Λένιν καί τόν Πλεχάνωφ θά ἔχουν ἀντίκτυπο σ' ὁλόκληρη τήν παγκόσμια ἱστορία τοῦ Μαρξισμοῦ Τό 1920 στό Συνέδριο τῆς Τούρ τό Σοσιαλιστικό κόμμα βλέπει νά διαμορφώνονται μέσα στούς κόλπους του διάφορες τάσεις· ὁ Κασέν, ὁ Βαγιάν καί ἄλλοι ἱδρύουν τό Κομμουνιστικό Κόμμα Γαλλίας, τμῆμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ὁ Μπλούμ διατηρεῖ τό μητρικό πυρήνα καί δίνει ἔτσι στό Σοσιαλιστικό Κόμμα μιά εἰκόνα σοσιαλδημοκρατική.

Οἱ συγκρούσεις ἀνάμεσα στά δύο κόμματα θά εἶναι ἐξαιρετικά βίαιες καί μόνο τό 1934, μέ ἐντολή τῆς ἡγεσίας τοῦ Κρεμλίνου, τό ΚΚΓ διεξάγει μάχη γιά τό λαϊκό μέτωπο, πού συσπειρώνει σοσιαλιστές, ριζοσπάστες καί κομμουνιστές. Τό 1936, αὐτή ἡ πολιτική τοῦ «Λαϊκοῦ Μετώπου», θά ὑπερισχύσει γιά ἕνα χρονικό διάστημα καί θά ἐπιτρέψει στούς ἐργάτες νά βελτιώσουν κάπως τίς συνθῆκες ζωῆς καί ἐργασίας τους (ἄδειες μετ' ἀποδοχῶν, 40 ἐργάσιμες ὧρες). Τό 1939 ξεσπᾶ ὁ πόλεμος καί τό 1945 μέ τήν Ἀπελευθέρωση, τό Κ.Κ. θά βρεθεῖ στήν κυβέρνηση πλάϊ στή Γαλλική μπουρζουαζία πού θά τό ἐκδιώξει τό 1947. Ἀπό τότε ὁ ἀδυσώπητος ἀγώνας μεταξύ σοσιαλιστῶν καί κομμουνιστῶν θά ἐνταθεῖ ἀκόμα περισσότερο, ἄλλωστε ἔχουν πίσω τους 60 χρόνια ἱστορία διαφωνιῶν, 60 χρόνια, πού θά εἶναι πολύ δύσκολο ν' ἀπαλλαγεῖ κανείς ἀπό αὐτά.

Τά ἀποτελέσματα τῆς διακυβέρνησης τῆς ἀριστερᾶς δέν εἶναι καθόλου πειστικά. Ἄν τό Λαϊκό Μέτωπο παραχωρεῖ τίς 40 ὧρες, τίς ἄδειες μετ' ἀποδοχῶν γιά τούς ἐργάτες, εἶναι κάτι πού δέν θά τό κάνει αὐθόρμητα. Μόνο κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν χιλιάδων ἀπεργῶν πού θά καταλάβουν τίς ἐπιχειρήσεις, ἡ κυβέρνηση θά δεχτεῖ αὐτές τίς ἐργατικές διεκδικήσεις. Σέ καμιά περίπτωση ἡ ἀριστερά δέν ἔπαιξε τό ρόλο τῆς «ἐπαναστατικῆς κινητήριας δύναμης», σοσιαλιστές καί κομμουνιστές ἔκαναν τά πάντα γιά νά φρενάρουν τή λαϊκή κινητοποίηση. Ὁ Μπλούμ συμπεριφέρθηκε σάν πιστός συνεργάτης τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἀρκεῖ νά ἐπαναφέρει κανείς στή μνήμη αὐτά τά λίγα ἀποσπάσματα ἀπό δημοσιεύματα τῆς SFIO: «Τό καθῆκον μου ἦταν σαφές καί ἐπιτακτικό. Ἦταν... νά μήν προκληθεῖ ἀνάμεσα στ' ἀφεντικά καί στούς ἐργάτες ἐκεῖνο πού φοβόντουσαν τ' ἀφεντικά, αὐτό τό εἶδος ἠθικῆς διαίρεσης πού εἶναι τό πιό σοβαρό καί ἐπικίνδυνο ἀπ' ὁ,τιδήποτε ἄλλο μέσα σέ μιά χώρα, σέ μιά δημοκρατία». Πιό κάτω ὁ Μπλούμ ἐξηγεῖ πώς ὅταν κόπασε τό ἀπεργιακό κίνη-

μα, «δέν διστάσαμε νά ἐπιβάλουμε τό σεβασμό τοῦ δικαιώματος ἰδιοκτησίας». Πράγματι ὁ Μπλούμ ὑποστηριζόμενος ἀπό τούς κομμουνιστές διηύθυνε μιά κοινωνία, ὅπως θά μποροῦσε νά ἔχει κάνει στή θέση του ὁ ὁποιοσδήποτε ἀστός, χωρίς καμιά διαφορά. Καί ὅταν ὁ Τορές εἶπε ἐκείνη τή φράση πού ἔχει μείνει διάσημη στήν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος «πρέπει κανείς νά ξέρει νά τερματίζει μιά ἀπεργία», οἱ ἐργάτες μποροῦσαν νά γνωρίζουν ἀπό κείνη τή στιγμή ὅτι ἡ πολιτική τοῦ Κ.Κ καί τῆς SFIO ἦταν ἐντελῶς ξένη πρός τά ἀληθινά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ὅτι τόσο ὁ ἕνας ὅσο κι ὁ ἄλλος, δέν θά δίσταζαν ν' ἀσκήσουν μιά «ἀριστερή» πολιτική, στήν ὑπηρεσία τῆς μπουρζουαζίας.

Σαράντα χρόνια ἀργότερα, τό πρόσωπο πού μᾶς δείχνει ἡ ἀριστερά μέσα ἀπό τό κοινό πρόγραμμά της δέν ἔχει καθόλου ἀλλάξει. Τό θέμα εἶναι πάντα νά διαφυλάξουμε τόν καπιταλισμό, τήν οἰκονομία τῆς ἀγορᾶς, ὅπως ἀκριβῶς ἀρέσει στούς ἡγέτες του νά τόν ἀποκαλοῦν.

Τό 1971 στό συνέδριο τοῦ Ἐπινέ τά κατάλοιπα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν παραμερίζονται ἀπό τήν ἡγεσία, γιά νά κάνουν τόπο στήν ὁμάδα Μιττεράν πού ἐπιθυμεῖ νά προσδώσει στό σοσιαλιστικό κόμμα μιά πιό ἐπαναστατική χροιά. Κάτω ἀπό τήν πίεση τοῦ Ceres (τάση τοῦ PS) καί τοῦ Κ.Κ., πού σέ λίγο, οἰκειοποιεῖται τήν πολιτική τῆς «ἑνότητας τῆς ἀριστερᾶς», τά δύο κόμματα συναντῶνται γιά νά ἐπεξεργαστοῦν μαζί ἕνα κοινό κυβερνητικό πρόγραμμα. Στίς 25 Ἰούνη τοῦ 1972 τό ἔγγραφο ὑπογράφεται καί μερικούς μῆνες ἀργότερα προσυπογράφεται ἀπό τούς ριζοσπάστες.

Αὐτή τήν ἐποχή, τό κομμουνιστικό κόμμα πλειοψηφοῦσε σ' αὐτή τήν ἕνωση καί μποροῦσε μέ τό βάρος τῶν ψήφων του νά ἐπηρεάσει τήν πολιτική συμπεριφορά τοῦ PS. Οἱ προεδρικές ἐκλογές κι ἀργότερα οἱ δημοτικές καί κοινοτικές θ' ἀντιστρέφανε τούς ρόλους οἱ σοσιαλιστές δέν ἔγιναν μόνο ἡ ἰσχυρότερη ἐκλογική δύναμη τῆς ἀριστερᾶς, ἀλλά καί ἡ ἰσχυρότερη δύναμη σ' ὅλη τή χώρα.

Τό 1976, τόσο ὁ Μιττεράν, ὅσο καί ὁ Μαρσέ, ἀναγνωρίζουν ὅτι πρέπει νά συγχρονίσουν τό κοινό πρόγραμμα ἐξηγώντας δίκαια ὅτι ἡ οἰκονομική κατάσταση μεταβλήθηκε ἀπό τό 1972 καί ὅτι οἱ λύσεις πού ἔπρεπε νά δοθοῦν στόν κάθε κλάδο, πρέπει ἴσως σήμερα ν' ἀναθεωρηθοῦν. Οἱ διαπραγματεύσεις λοιπόν ἀρχίζουν καί καταλήγουν στήν ἀρχή τοῦ 1978 σέ ρήξη ἀνάμεσα στό Κ.Κ. καί τό PS, πού θά ρίχνονταν, τό καθένα χωριστά, στή μάχη τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐκλογῶν. Πράγματι ἡ διαφωνία πού ξέσπασε μεταξύ τοῦ Κ.Κ. καί τοῦ PS δέν εἶχε σάν στόχο τό πρόβλημα τοῦ ἐπανασυγχρονισμοῦ, ἀλλά μᾶλλον τό κοινό πρόγραμμα τοῦ 1972, ὅπως ἀκριβῶς ἦταν. Ὁ κυριότερος στόχος τῶν διαπραγματεύσεων συνίστατο στόν ἀριθμό καί τό περιεχόμενο τῶν ἐθνικοποιήσεων· τό Κ.Κ. καί τό PS εἶχαν καί τά δύο ἕνα κοινό καπιταλιστικό τρόπο δράσης, πού δέν διέφερε παρά μόνο στίς λεπτομέρειες.

Τό νά θέλει κανείς νά ἀναθέσει τόν ἰδιωτικό οἰκονομικό τομέα στόν κρατικό ἔλεγχο δέν συνεπάγεται κατά κανένα τρόπο ἐπαναστατική διαδικασία. Ἐθνικοποιώντας τίς θυγατρικές τῶν πολυεθνικῶν καί ἄλλους τομεῖς-κλειδιά τῆς οἰκονομίας, ἡ ἀριστερά τό μόνο πού κάνει εἶναι ν' ἀλλάζει τούς ἰδιοκτῆτες, ἀλλά δέ θάζει θέμα γιά τήν περιουσία πού κέρδισαν τ' ἀφεντικά ἀπό τόν ἱδρώτα τῶν ἐργαζόμενων. Κατά πόσο τό γεγονός ὅτι ἔχουμε ἕνα ἀφεντικό ἀριστερό, μπορεῖ ν' ἀλλάξει τήν κατάσταση γιά τήν ἐργατική τάξη; Ἐνάν-

τια στούς άπεργούς όδοκαθαριστές τῆς Μασσαλίας, στούς δημοτικούς ὑπαλλήλους, δέν ἔστειλε ὁ Ντεφέρ τό στρατό καί τά CRS γιά νά σπάσουν τόν ἀγώνα τους. Όχι, ἕνα ἀφεντικό, ἔστω καί ἀριστερά, παραμένει πάντα ἕνα ἀφεντικό, καί ἡ περίφημη αὐτοδιαχείριση πού προωθεῖ τό PS καί τώρα τό Κ.Κ δέν εἶναι παρά ἕνα κοινότυπο ἐπιχείρημα ἐκλογικῆς προπαγάνδας.

Ὁ Ντεφέρ στό βιβλίο του «Ἐάν αὔριο ἡ ἀριστερά», μᾶς διαφωτίζει γιά τήν αὐτοδιαχειριστική ἀντίληψη τοῦ PS.

«Ἡ αὐτοδιαχείριση δέν πρέπει, λοιπόν, νά συνίσταται στό νά ἀποφασίζει κάθε ἄτομο ἤ ὁμάδα ἀτόμων, πού ἐργάζεται στήν ἐπιχείρηση, γιά τό ἕνα ἤ τό ἄλλο ζήτημα. Συνίσταται στό νά ἐνεργήσουμε ἔτσι ὥστε κάθε ἄτομο νά συμμετέχει στή συζήτηση, νά ρωτιέται, ἀλλά στή συνέχεια ἐκεῖνος πού εἶναι ἐπιφορτισμένος μέ τή διεξαγωγή τῆς συζήτησης, νά εἶναι ὁ μόνος ὑπεύθυνος γιά τήν ἐκτέλεση τῶν ἀποφάσεων, χωρίς νά μποροῦν ν' ἀμφισβητοῦνται οἱ ἀποφάσεις ἀνά πᾶσα στιγμή. Τό διαπιστώνει κανείς στή ζωή, στήν κυβέρνηση, ὅπως καί στήν ἐπιχείρηση. Ὅταν πρόκειται γιά μιά τρέχουσα ἀπόφαση βαρύνει ἐκεῖνον πού εἶναι ἁρμόδιος νά λάβει ἀποφάσεις ἀπό τή θέση του, ἀλλά ὅταν πρόκειται γιά τή λήψη μιᾶς σοβαρῆς ἀπόφασης, πρέπει ν' ἀπευθύνεται κανείς, πάντα, σ' αὐτόν πού βρίσκεται στήν κορυφή... Τί θ' ἀπόμενε ἀλλιῶς γιά τό διευθυντή τῆς ἐπιχείρησης ἀπό τό αἴσθημα εὐθύνης πού τοῦ εἶναι τόσο ἀπαραίτητο;». Δέ χρειάζεται νά σχολιάσουμε αὐτή τήν παράγραφο. Ἡ ἴδια τό λέει μόνη της. Οὔτε θά συζητήσουμε τήν αὐτοδιαχείριση ἀλά Κ.Κ., γιατί δέν σκεφτόμαστε ὅτι εἶναι ἰδιαίτερα σοβαρό ἀπό τήν πλευρά ἑνός κόμματος πού ἐξαπέλυε ἐπί ὁλόκληρα χρόνια τούς ἀγωνιστές του ἐνάντια στήν «ἀντεπαναστατική» αὐτοδιαχείριση, καί, πού μονομιᾶς γίνεται ὁ καλύτερος ὑπέρμαχός της. Τό ἀφήνουμε στήν κρίση τῶν ἐργατῶν καί πρό πάντων στούς ἀγωνιστές τῆς βάσης, (πού ποτέ δέ ρωτήθηκαν), τῶν τμημάτων καί τῶν πυρήνων τοῦ Κ.Κ.

Ἡ πολεμική ἀνάμεσα στό Κ.Κ. καί στό P.S., δέν σημαίνει πώς τό ἕνα Κόμμα εἶναι ἐπαναστατικό καί τό ἄλλο δέν εἶναι. Ἐντελῶς ἀντίθετα, αὐτή ἡ πολεμική δείχνει στούς ἐργάτες ὅτι τό συμφέρον τῶν κομμάτων προτάσσεται τοῦ συμφέροντος τῆς τάξης. Ἡ ἐθνική σύνοδος τοῦ Κ.Κ. τό Γενάρη τοῦ 1978, ὅπου δήλωσε ὅτι παραιτεῖται ἀπό τό δεύτερο γύρο ὑπέρ τοῦ P.S., ὑπό τόν ἀπαραίτητο ὅρο ὅτι τό Κ.Κ. συγκεντρώνει τουλάχιστον τό 25% τῶν ψήφων, δέν ἀποτελεῖ παρά ἕνα παράδειγμα ἀνάμεσα στά τόσα ἄλλα.

Ἐμεῖς, διαπιστώνοντας πώς αὐτός ὁ διαχωρισμός ἐπηρεάζει ἀρνητικά τό ἀγωνιστικό δυναμικό τῶν ἐργατῶν, δέν πρόκειται νά κάνουμε ἔκκληση γιά ἑνότητα τῶν δύο κομμάτων, ὅπως τήν κάνει ἡ πλειοψηφία τῶν ὀργανώσεων τῆς ἄκρας ἀριστερᾶς. Ἀντίθετα, θά κοιτάξουμε νά ἐπωφεληθοῦμε ἀπό αὐτό τό διαχωρισμό γιά νά ἐξηγήσουμε στούς ἐργαζόμενους, σέ ποιά ἔκταση τό Κ.Κ. καί τό P.S., ἀπό τή στιγμή πού θ' ἀνέβουν στήν ἐξουσία, θ' ἀσκήσουν πολιτική ξένη πρός τά συμφέροντά τους. Τό νά ζητήσει κανείς ἀπό τό Κ.Κ. καί τό P.S., νά διαχωρίσουν τή θέση τους ἀπό τούς ριζοσπάστες εἶναι δεῖγμα τῆς πιό κραυγαλέας ἔλλειψης πολιτικοῦ ρεαλισμοῦ. Τό νά θελήσει κανείς νά πείσει τούς ἐργαζόμενους πως κάποτε τό Κ.Κ. καί τό P.S. θά διαλύσουν τή συμμαχία μέ τούς ριζοσπάστες, ἰσοδυναμεῖ μέ τό ν' ἀνοίξει κανείς τό δρόμο στήν ἐπαναστατική κρίση, μέ τό νά μήν ἀναγνωρίζει τόν τρόπο πού γεννήθηκε τό κοινό πρόγραμμα. Μά τά δυό αὐτά κόμματα εἶναι ἐκεῖνα πού μόνα τους τό καθόρισαν καί τό συντάξανε, οἱ ριζοσπάστες ἔβαλαν ἁπλῶς τήν ὑπογραφή

τους — καί δέν είναι αὐτό, ἐκεῖνο, πού ἐμπόδισε τό κοινό πρόγραμμα — νά εἶναι ἕνα πρόγραμμα μικροαστικό.

Ἑκατό χρόνια ἱστορίας ἐπιβεβαιώνουν τήν ἀνάλυσή μας. ἡ ἀριστερά στήν ἐξουσία δέν ἀκολούθησε παρά τήν πολιτική τῆς μπουρζουαζίας, καί θά συνεχίσει τόν ἴδιο δρόμο. Ἄν μπορέσουμε νά σκεφτοῦμε, στό μέτρο πού εἶναι δυνατό, ὅτι θά ἦταν προτιμότερο νά ὑπάρχει πλειοψηφία τῆς ἀριστερᾶς τό 1978, μέ τήν ἔννοια ὅτι τοῦτο θά σήμαινε πώς ὁ πληθυσμός τοῦ μόχθου αὐτῆς τῆς χώρας ἀρνεῖται τό καθεστώς λιτότητας, ἀνεργίας καί ἀκρίβειας ζωῆς, πού ἐδῶ καί εἴκοσι χρόνια μᾶς ἔχει ἐπιβάλει ἡ δεξιά, δέ νομίζουμε πώς αὐτό ἀρκεῖ γιά ν' ἀλλάξουμε ἀληθινά τήν κοινωνία, γιά ν' ἀλλάξουμε ἀληθινά τή ζωή.

Τό 1978, ὅπως τό 1936 καί τό 1968, οἱ ἐργάτες δέν μποροῦν νά στηρίζονται παρά στούς δικούς τους ἀγῶνες, θά τούς βοηθήσουν ὅμως οἱ συνδικαλιστικές τους ἡγεσίες;

Ἀπό τό 1945, τρεῖς Κεντρικές συνδικαλιστικές ὀργανώσεις μοιράζονται τίς εἰσφορές τῆς συνδικαλιζόμενης ἐργατικῆς τάξης· ἡ C.G.T., πού πατρονάρεται ἀπό τό Κομμουνιστικό Κόμμα, ἡ C.F.D.T. καί ἡ F.O., ὅπου, περισσότερο ἤ λιγότερο εὐτυχεῖς, ἀνήκουν οἱ ἐπαναστάτες ρεφορμιστές ἤ ἀγωνιστές. Ὅσο γιά τούς ἐλευθεριακούς ἀγωνιστές, αὐτοί δέν εἶχαν ποτέ ἐμπιστοσύνη παρά στή συνδικαλιστική δράση.

Τό 1968, χιλιάδες νέοι ἐργαζόμενοι ἐπηρεασμένοι ἀπό τίς ἐπαναστατικές ἰδέες ἄρχισαν νά πιέζουν τίς ὁμοσπονδιακές ἡγεσίες πού τίς ἔκριναν λιγότερο ἀπ' ὅσο θά ἤθελαν μαχητικές. Ἡ ἀντίδραση τῆς C.G.T., δέν ἀργεῖ νά γίνει αἰσθητή, ἐκείνη τῆς C.F.D.T., θ' ἀκολουθήσει ἀργότερα, ὅταν τό Σοσιαλιστικό Κόμμα θά ἔχει μέ προσοχή χρησιμοποιήσει τήν τακτική τῆς Δ.Π.Α. (Δημόσιὰ Προσφορά καί Ἀγορά) σέ βάρος της. Μέχρι τό 1974 ἡ στρατολόγηση τῆς C.F.D.T. πραγματοποιεῖται ξεκάθαρα ἀπ' τ' ἀριστερά ἐπαναφέρει στούς κόλπους της ἕνα ἀριθμό ριζοσπαστικοποιημένων ἐργατῶν πού λίγες ἐλπίδες τρέφουν γιά τό Κ.Κ. καί στό P.S.

Οἱ «συνδικαλιστές» ἀγωνιστές τοῦ P.S., ὅμως, θά διεξάγουν μιά ἀληθινή πολιτική μάχη γιά νά καταλάβουν ὅλα τά πόστα-κλειδιά μέσα στούς κόλπους τῶν ὁμοσπονδιακῶν ἡγεσιῶν, σέ τέτοιο βαθμό πού στό τέλος τοῦ 1976 θά ξεσπάσει ἕνα πραγματικό ἀνθρωποκυνηγητό στούς κόλπους τῆς C.F.D.T. Ὁ ἀποκλεισμός πολλῶν τακτικῶν ὀργανώσεων ἀπό τούς συνομοσπονδιακούς ἡγέτες θά διεξαχθεῖ σέ δυό μέτωπα ταυτόχρονα: ἐνάντια στήν ἄκρα ἀριστερά, πού ἡ γραφειοκρατική ταχτική της — πρέπει νά τό ποῦμε — δέν εἶναι καθόλου διαφορετική ἀπό ἐκείνη πού ἀκολουθεῖ τό συνομοσπονδιακό γραφεῖο, καί ἐνάντια στούς «βασιστές», ὅρος πού καλύπτει τούς ἐλευθεριακούς ἀγωνιστές ἤ πιό ἁπλά τούς ἐργάτες, πού μάχονται γιά τήν αὐτονομία καί τήν πραχτική τῆς ἄμεσης δημοκρατίας. Ὁ στόχος μιᾶς τέτοιας ἐνέργειας εἶναι ὅσο μπορεῖ πιό σαφής: ἐνόψει τῆς ἐνδεχόμενης ἀνόδου στήν ἐξουσία τῆς ἀριστερᾶς, ἡ κυβέρνηση ἐνάτητας θά ἔχει ὁπωσδήποτε ἀνάγκη τῆς κοινωνικῆς γαλήνης. Τά συνδικάτα, οἱ ταξικές δηλαδή ὀργανώσεις τῶν ἐργαζομένων, θά πρέπει συνεπῶς νά τήν βοηθήσουν σ' αὐτό τό σημεῖο, καί γιά νά τό κάνουν θά καταστείλουν κάθε ἀντιπολιτευτική διαφωνία στό ἐσωτερικό τῶν ὀργανώσεων ἤ τῶν ὁμοσπονδιῶν. Μ' αὐτό τόν τρόπο, μιά ὁλόκληρη πολιτική ἐκκαθαρίσεων θά ἐφαρμοστεῖ στούς κόλπους τῆς C.F.D.T., τήν ὁποία ὁ Seguy χαρακτηρίζει

σάν συνετή καί ὀρθολογική. Τή στιγμή πού ἡ οἰκονομική κρίση ἔκανε θραύση σέ ὅλα τά μέτωπα, οἱ συνδικαλιστικές ἡγεσίες δέν βρῆκαν τίποτα καλύτερο ν' ἀντιτάξουν γιά ν' ἀντικρούσουν τήν ἐπίθεση τῆς ἐργοδοσίας, παρά εἰκοσιτετράωρες ἀπεργιοῦλες. Στίς 7 Ὀκτώβρη, 24 Μάη... χιλιάδες ἐργάτες στό δρόμο γιά νά διαδηλώσουν τή δυσφορία τους, χωρίς ὅμως νά δοθεῖ καμιά διέξοδος στούς ἀγῶνες.

Ἐκεῖνο πού προεῖχε ἦταν νά καθησυχαστεῖ τό μετριοπαθές ἐκλογικό σῶμα τῆς ἀριστερᾶς, πού φοβόταν τήν κοινωνική βάση, τή δυνητικά μαχητική καί ἱκανή νά δημιουργήσει τήν ἐπαναστατική κρίση. Ἔτσι ἐφαρμόζοντας τήν ταχτική τῶν «ἐκ περιτροπῆς», ἀπεργιῶν, ἀπό κλάδο σέ κλάδο, οἱ συνδικαλιστικές ἡγεσίες τσάκισαν κυριολεκτικά τόν ἀγώνα. Οἱ ὡραῖες διακηρύξεις «τό σχέδιο Μπάρ δέν θά περάσει!», δέν ἄλλαξαν σέ τίποτα τήν κατάσταση, τό πρῶτο σχέδιο Μπάρ πέρασε, ὅπως πέρασαν στή συνέχεια καί τά δύο ἄλλα πού ἀκολούθησαν. Μέ ὅλα αὐτά οἱ ἀγωνιζόμενοι ἐργάτες ἀπόχτησαν τή σκληρή ἐμπειρία μιᾶς ξεκάθαρα ρεφορμιστικῆς ταχτικῆς, πού δέν κατάληξε ὅπως ἦταν φυσικό σέ καμμιά νίκη. Κάθε δράση πού ὑποκινήθηκε ἀπό τή C.G.T., τήν C.F.D.T., καί τή F.E.N., δέν στόχευε παρά σέ κινητοποιήσεις γερά μπλοκαρισμένες ἀπό τήν Ἕνωση τῆς ἀριστερᾶς ἤ τουλάχιστο ἀπ' ὅ,τι εἶχε ἀπομείνει ἀπ' αὐτήν. Ἡ λιτότητα δέν κάνει διαπραγματεύσεις, δέν ἀρνεῖται τόν ἑαυτό της ἀκόμα καί μέ κυβέρνηση πού ὑποκρίνεται ὅτι ἀντιπροσωπεύει τά συμφέροντα τῶν ἐργαζομένων.

Τί προτείνουμε.
Τά καθήκοντα τῆς ἀναρχικῆς ὀργάνωσης

Τό νά ἐπαναλαμβάνουμε μονότονα ὅτι ἡ Ἀριστερά δέν ἀντιπροσωπεύει μιά ἀξιόπιστη ἐπαναστατική ἐναλλακτική λύση θά ἦταν μιά ἐντελῶς ἀνώφελη προπαγάνδα, ἄν δέν εἴχαμε νά προσφέρουμε, ἐμεῖς, οἱ ἐπαναστάτες ἀγωνιστές, κάτι τό διαφορετικό, ἱκανό νά δημιουργήσει μιά καινούργια κοινωνία ἀπαλλαγμένη ἀπό τήν καθημερινή καταπίεση καί ἐκμετάλλευση. Ἀντίθετα ὅμως ἀπό μερικούς ἄλλους, ἐμεῖς δέ νομίζουμε ὅτι ἀποτελεῖ σωστή πολιτική ἡ πλειοδοσία σέ βάρος τῶν ρεφορμιστῶν. Δηλαδή: Στήν πρόταση τοῦ Μιττεράν νά καθοριστεῖ τό SMIC στά 2.400 φράγκα, ἐμεῖς νά ζητᾶμε 2.700, σ' ἐκείνους πού προτείνουν 40 ὧρες τήν ἑβδομάδα, ἐμεῖς νά ἐπιμένουμε στίς 35... ὄχι δέν βρίσκεται ἐκεῖ τό χρέος τῶν ἀγωνιστῶν ἐπαναστατῶν.

Αὐτές οἱ διεκδικήσεις, ὅσο καί ἄν δέν τίς παραμελοῦμε σάν ἐργάτες, δέν εἶναι ἐπαναστατικές στό μέτρο πού δέν προσφέρουν μιά προοπτική ρήξης, μέ τόν καπιταλισμό καί δῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ὁ ρόλος πού πρέπει ν' ἀναλάβουμε μέσα στίς ἐπιχειρήσεις. Ἔχουμε τή γνώμη, ὅτι εἶναι πολύ πιό χρήσιμο νά διεξάγουμε ἀγώνα ἐνάντια στήν ἱεραρχία τῶν θέσεων. Ἀγώνας, μ' ἄλλα λόγια, πού παρεμβάλλει ἄμεσα ἐμπόδια στό σύστημα. Ἐπίσης κάθε φορά, πού διεξάγεται δράση, τό δικό μας καθῆκον συνίσταται στό νά φροντίσουμε, ὥστε ἐπί κεφαλῆς τοῦ ἀγώνα, νά εἶναι ἀπ' εὐθείας οἱ ἐργάτες. Οἱ ἀναρχικοί ἀγωνιστές, πρέπει νά πολεμήσουν γιά τήν καθιέρωση τῶν κυρίαρχων Γενικῶν Συνελεύσεων, πού ἐκλέγουν τίς ἀπαρτιζόμενες ἀπό συνδικαλισμένους καί μή ἀπεργιακές ἐπιτροπές, πού ἡ ἐντολή τους εἶναι ἀνακλητή σέ κάθε στιγμή.

Σ' αὐτό τό σημεῖο, μιά τέτοια πρακτική ἔρχεται σέ πλήρη ἀντίφαση μέ τήν ἡμέρα τῶν 24 ἐργάσιμων ὡρῶν, πού ἀποφασίζεται «ἐκ τῶν ἄνω», χωρίς καθόλου νά ρωτιέται ἡ βάση. Ὁ δρόμος τῆς ταξικῆς νίκης, δέν μπορεῖ νά χαραχτεῖ παρά στή βάση τῶν ξεκάθαρων διεκδικήσεων, τῆς ἄμεσης κινητοποίησης μέσα στούς χώρους τῶν ἐπιχειρήσεων, τῆς γενικῆς συμμετοχῆς τῶν ἐργατῶν στήν ὀργάνωση τῆς πάλης τους. Τό χρέος ὅμως τῶν ἐλευθεριακῶν ἐργατῶν δέν θά μποροῦσε νά περιοριστεῖ στά στενά πλαίσια τοῦ ἀγώνα, πού διεξάγεται μέσα σέ μιά μόνο ἐπιχείρηση, οἱ ἀναρχικοί πρέπει νά δώσουν μάχη γιά τό συντονισμό τῶν ἀγώνων, πράγμα πού πρέπει νά γίνει σέ τρεῖς φάσεις:

- Ὅταν οἱ ἐργαζόμενοι τοῦ «Parisien Libéré»[20], ἀγωνίζονται ἐνάντια στίς ἀπολύσεις πού θέλει νά ἐπιβάλει ἡ διεύθυνση, γνωρίζουν καλά ὅτι δέν εἶναι οἱ μόνοι πού θά γίνουν θύματα τῆς ἀναδιάρθρωσης, πού ἐπιχειρεῖται ἀπό τ' ἀφεντικά τοῦ Βιβλίου (= ἐκδοτ. ἐπιχειρήσεων). Ἐνάντια στίς ἀπολύσεις, ἐνάντια στό σχέδιο τῶν ἀφεντικῶν στό σύνολό του, καλοῦνται νά δώσουν τήν ἀπάντησή τους ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι στόν τύπο. Πρόκειται δηλαδή γιά συντονισμό κατά κλάδο.

- Ὅταν μιά ἀπεργία ξεσπάει σέ μιά πόλη, ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι πρέπει νά συμπαρασταθοῦν ἐνισχύοντας ἔτσι τήν ἐργατική τους ἀλληλεγγύη. Τίποτα δέν εἶναι πιό σημαντικό ἀπό τήν καταπολέμηση τοῦ κορπορατισμοῦ (σωματειακό πνεῦμα). Οἱ ἐργαζόμενοι ἔχουν κοινά συμφέροντα: ἐκεῖνο πού ἐπιβάλλεται εἶναι ὁ συντονισμός κατά τόπο.

- Τέλος, καί τό τρίτο αὐτό σημεῖο εἶναι σημαντικό, ἐπειδή ἐπιτρέπει τό ξεπέρασμα τοῦ διεκδικητικοῦ στάδιου καί ὁδηγεῖ σέ δυνητικά ἐπαναστατικούς στόχους, ἐπιβάλλεται ὁ συντονισμός τοῦ ἀγώνα σέ ὅλους τούς τομεῖς: σέ ὅλες τίς βιομηχανίες τ' ἀφεντικά χτυποῦν σκληρά τούς ἐργάτες, σ' ὅλες τίς ἐπιχειρήσεις οἱ ἐργαζόμενοι πρέπει νά ἐξαπολύσουν τή γενικευμένη ταξική τους ἀντεπίθεση, μ' ἄλλα λόγια ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΕΓΕΡΤΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ.

Σήμερα, ἄν οἱ συνδικαλιστικές ἡγεσίες πού τηλεκατευθύνονται ἀπό τή θέληση τῶν κομμάτων τῆς ἀριστερᾶς, δέν ἐφάρμοζαν τήν πολιτική ἀναμονῆς τῶν ἐκλογῶν, θά ἦταν ἀπό τώρα δυνατό νά ξεσηκώσουμε μεγάλες κινητοποιήσεις μ' ἐπαναστατικούς στόχους. Δέν εἶναι τῆς πολιτικῆς μας τό νά ἐπιθυμοῦμε τήν ἐξαθλίωση τῆς ἐργατικῆς τάξης, εἴμαστε ὅμως ἀναγκασμένοι νά διαπιστώσουμε ὅτι κάθε μέρα ἡ τάξη ὑφίσταται ὅλο καί περισσότερο τήν ἐκμετάλλευση τῶν ἀφεντικῶν καί τοῦ κράτους, μέ τά διάφορα προγράμματα Μπάρ, πού ὅλα τους δέν ἦταν παρά προγράμματα καπιταλιστικῆς ἀναδιάρθρωσης, μέ τίς ἐπιθέσεις ἐνάντια στά ἐργατικά δικαιώματα, μέ τήν πιό ἀμείλικτη κατάπνιξη τῶν ἀγώνων. Ὄχι, λοιπόν! Δέν πρέπει νά σκύψουμε τά κεφάλια! Τ' ἀφεντικά πού μᾶς διευθύνουν δέν στενοχωριοῦνται γιά τίς ἀπολύσεις, γιά τήν καταπίεση πού ἀσκοῦν σέ βάρος μας. Τό ἴδιο κι οἱ ἐργάτες δέν πρέπει νά διστάζουν ν' ἀπαλλοτριώσουν τ' ἀφεντικά καί νά καταργήσουν τή μισθολογική ἐκμετάλλευση. Ἡ γενική ἀπεργία, προετοιμαζόμενη ἀπό τίς γενικές συνελεύσεις καί μέ τόν συντονισμό της ἀπ' αὐτές σέ ὁμοσπονδιακό ἐπίπεδο, εἶναι δυνατή ἀπό σήμερα καί πρέπει ἀναγκαστικά νά προκαλέσει τό ξέσπασμα μιᾶς ἐπαναστατικῆς διαδικασίας. Πρέπει ἐπίσης νά ἀναλάβουν οἱ ἐργάτες τή διαχείριση καί τήν ἀπαλλοτρίωση· μέ τήν κατάληψη τῶν τόπων δουλειᾶς καί μέ τό νέο ξεκίνημα τῆς παραγωγῆς γιά δικό τους πιά λογαριασμό· οἱ ἐργάτες ἀνοίγουν τό δρόμο στήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Τέτοιοι άξονες τής πάλης μας, γιά ν' άξιοποιηθούν, πρέπει ν' άπηχούν τή θέληση ν' άποκτήσουμε όργανωτική καί άγωνιστική ικανότητα κατάλληλη γιά ένα βαθύ έπαναστατικό μετασχηματισμό. Τό έκτακτο συνέδριο τής F.A.[21] πού συνήλθε στό Μπουσσύ-Σαίντ 'Αντουάν, τό Νοέμβρη τοϋ 1977, χάραξε τίς κατευθυντήριες γραμμές αύτής τής πολιτικής. 'Αν νομίζουμε, ότι ή έπιχείρηση άποτελεί χώρο τής προπαγάνδας μας έχουμε χρέος νά μήν παραλείψουμε νά δημιουργήσουμε τίς προϋποθέσεις πού τήν διευκολύνουν.

Δημιουργώντας άναρχικές όμάδες καί ιδιαίτερα όμάδες τής F.A., μέσα στίς έπιχειρήσεις, οί άγωνιστές προσφέρουν στόν έαυτό τους τά μέσα ν' άγωνιστούν άποτελεσματικά διατηρώντας ταυτόχρονα τήν πολιτική αύτονομία τους. 'Η όμοσπονδιοποίηση αύτών τών όμάδων μέ βάση τούς έπαγγελματικούς δεσμούς, δίνει έθνική διάσταση στά άντίστοιχα προβλήματά τους καί μπορούν έτσι νά καθορίσουν μιά σφαιρική πολιτική γιά κάθε κλάδο. 'Αν όμως αύτή ή ένίσχυση τής όργάνωσης μέσα στίς έπιχειρήσεις είναι άναγκαία δέν είναι άρκετή άπό μόνη της· πρέπει ν' άπηχεί τή θέληση τών χιλιάδων ριζοσπαστικοποιημένων έργαζομένων, πού έχουν άπογοητευθεί άπό τό συνδικαλιστικό ρεφορμισμό, ή, άκόμη καί άποκλεισθεί άπό αύτόν.

'Αναθέτοντας στίς όμάδες τής F.A., μέσα στίς έπιχειρήσεις, τό ρόλο νά ύποκινήσουν τή σύσταση μεγάλων έπιτροπών μέ τήν όμαδοποίηση τών έργατών, συνδικαλισμένων ή όχι, πάνω σέ άναρχικές βάσεις, τό συνέδριο τής F.A. έπιχειρεί νά προσκιαγραφήσει τήν οίκοδόμηση ένός μαζικού, αύτόνομου, έπαναστατικοϋ κινήματος.

'Εν όψει τών συνδικαλιστικών άποκλεισμών πού γίνονται όλο καί πολυαριθμότεροι καί μέ δεδομένη τή θέληση όλο καί περισσότερων έργατών πού έπιθυμούν νά όμαδοποιηθοϋν μέ διαφορετικό τρόπο, ή οίκοδόμηση ένός μαζικού άναρχικού κινήματος έχει γίνει μιά άπαράβλεπτη άναγκαιότητα. Μέσα σ' αύτό τό πλαίσιο, ή F.A., δέν σκοπεύει νά συμπεριφερθεί σάν έπαναστατική πρωτοπορία. Λέει άκόμα ότι οί άναρχικοί έργάτες πρέπει νά δώσουν τά χέρια καί νά δημιουργήσουν τά μέσα ν' άγωνιστοϋν. 'Ο τρόπος τής όργάνωσής τους άφορά τούς ίδιους τούς έργάτες καί βαρύνει όλους μας τό χρέος νά καταλήξουμε σέ πρακτικές συμφωνίες, πού άποτελοϋν άπαραίτητα όπλα γιά σοβαρή καί άποτελεσματική προπαγάνδα.

'Η κατάσταση σήμερα είναι δυνητικά έπαναστατική. Αύτό πρέπει νά τό συνειδητοποιήσουν οί άναρχικοί άγωνιστές καί ταυτόχρονα νά σταθούν στό ύψος τής άποστολής τους. 'Αν ή 'Αριστερά κερδίσει τίς έκλογές, μπορεί κανείς, εύκολα, νά φανταστεί τή λαϊκή όργή πού θ' άκολουθήσει. 'Εκείνο πού προέχει σέ μιά τέτοια περίπτωση είναι νά μήν έξαπατηθούν οί έργάτες γιατί θά πρέπει καί πάλι ν' άγωνιστούν ένάντια στή λιτότητα πού θά θελήσει νά τούς έπιβάλει ή άριστερά· θά πρέπει γι' αύτό νά στηριχτούν στούς ίδιους τούς άγώνες τους. 'Αν κερδίσει ή Δεξιά, τά κόμματα τής άριστεράς θά δηλώνουν έντελώς χαζοχαρούμενα ότι θά χρειαστεί νά περιμένουμε τήν έπόμενη φορά. 'Ενώ οί συνδικαλιστικές όργανώσεις θά συνεχίσουν τή γνωστή τους πολιτική άναμονής

"Οποια κι άν είναι ή τροπή τών πραγμάτων, πολυάριθμοι είναι οί έργάτες, πού αύτή τή στιγμή θά στραφούν σέ μάς, άπογοητευμένοι άπό τήν άριστερά,

ἀπογοητευμένοι ἀπό αὐτή τήν πολιτική τῆς δῆθεν πανάκειας τῶν ἐκλογῶν, στήν ὁποία στήριξαν ὅλες τους τίς ἐλπίδες. Προσοχή, μονάχα, νά μήν πέσουμε θύματα μιᾶς ὑπερβολικά καθησυχαστικῆς αἰσιοδοξίας. ἄν ἡ ἀριστερά χάσει τίς ἐκλογές, ἡ πάλη τῶν τάξεων θά βρεθεῖ ἀντιμέτωπη μέ δυό ἀντιφατικά κινήματα· τό ἕνα πού ἐπιδίδεται στήν ἐπαναστατική ρήξη, τό ἄλλο πού ὑπονομεύει τό ἠθικό μιᾶς σημαντικῆς μερίδας τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Μέσα σ' αὐτές τίς συνθῆκες, οἱ ἀναρχικοί ἐπαναστάτες ἀγωνιστές καλοῦνται νά μείνουν ὄρθιοι στίς ἐπάλξεις. Τό ἔπαθλο εἶναι σημαντικό κι ἀποφασιστικό

Ἐλευθεριακή Ὁμάδα
τοῦ Φρέσν — Ἀντονύ
τῆς Ἀναρχικῆς Ὁμοσπονδίας

Σημειώσεις

1. Σ.τ.Μ.: Ὁ Καμίλλο Μπερνέρι, Ἰταλός ἀναρχικός ἀγωνιστής καί θεωρητικός, δολοφονήθηκε ἀπό τούς σταλινικούς στή διάρκεια τῶν «αἱματηρῶν ἡμερῶν» τῆς Βαρκελώνης, κατά τόν Ἱσπανικό ἐμφύλιο πόλεμο. (Βλ. Ὀλιβιέ-Λαντάου «Ἡ GPU στήν Ἱσπανία», ἐκδόσεις Ἐλεύθερος Τύπος, 1980).

2. Ὁ ἴδιος ὁ Πομπιντού ἐξετάζει τά μέσα οὕτως ὥστε, σέ περίπτωση ἀπεργίας, ὁ ἔλεγχος τοῦ E.D.F. νά παραμένει στά χέρια του, ἐφόσον αὐτός εἶναι «διαχειριστής καί θεματοφύλακας, ἐν ὀνόματι τοῦ ἰδιοκτήτη — τοῦ Κράτους — καί νά μήν ξεπέφτει, ἔστω καί γιά μερικές ὧρες, στή μοναδική ἐξουσία κάποιας ἀπεργιακῆς ἐπιτροπῆς, πού δέν θά ἔχει καμιά ἐντολή καί ὑπευθυνότητα». («Λέ Μόντ», 24-12-1964).

3 Ἐκλογές στά καντόνια, τό Μάρτη τοῦ 1964. Ἐπίσημο ποσοστό ἀποχής: 43,4% («Λέ Μόντ», 11-3-1964). Ἄν ὑπολογίσει κανείς τό γεγονός ὅτι, σύμφωνα μέ μιά μελέτη τοῦ «Ἐξπρές» (10-62), στούς 30.267.900 Γάλλους πού βρίσκονταν σέ ἡλικία νά ψηφίσουν, οἱ 2.267.900 δέν ἔκαναν τόν κόπο νά γραφτοῦν στούς ἐκλογικούς καταλόγους, καταλαβαίνει κανείς γιατί ὁ ἀριθμός τῶν «ἀπεχόντων», μέ τήν πλατιά ἔννοια τῆς λέξης, ἀνησυχεῖ τόσο τούς «ὑπέρμαχους τῆς ψήφου» τῆς δεξιᾶς καί τῆς ἀριστερᾶς.

4. Σ.τ.Μ. «Δημοκρατικά Σώματα Ἀσφαλείας». εἰδικές μονάδες γιά τήν καταστολή τῶν διαδηλώσεων στή Γαλλία.

5. Σ.τ.Μ. Ἀπό τά ἀρχικά τῶν λέξεων Γενικός Ἐπιθεωρητής Διοικήσεως μέ Ἔκτακτη Ἀποστολή.

6. Βαλίν Ἐγχειρίδιο Διοικητικοῦ Δικαίου, σελ. 265.

7. Στό ἴδιο, σελ. 269. Γιά περισσότερες πληροφορίες ἄς ἀνατρέξει κανείς σ' αὐτό τό βιβλίο.

8 Σ.τ.Μ. Πρόκειται γιά τά «διαμερίσματα» τοῦ Παρισιοῦ, τό κάθε ἕνα ἀπό τά ὁποῖα ἔχει τό δικό του δήμαρχο. Ἐκτός ἀπό τούς δημάρχους τῶν «διαμερισμάτων», ὑπάρχει καί δήμαρχος ὁλόκληρης τῆς πόλης.

9. Τό Ἐθνικό Ἰνστιτοῦτο Στατιστικῆς σχημάτισε τή γραφική παράσταση τῆς πυραμίδας μέ μιά ἔρευνα σ' ἕνα δεῖγμα 20.000 οἰκογενειῶν. Τό εἰσόδημα

πού ὑπολόγισε εἶναι τό φορολογούμενο. Τό πραγματικό εἰσόδημα ξεπερνάει κατά 10-30% τό φορολογούμενο, κύρια στίς ἀναπτυγμένες κοινωνικές ὁμάδες. Στ' ἀποτελέσματα, πού βγῆκαν μ' αὐτό τόν τρόπο, θά μπορούσαμε νά προσθέσουμε τίς λίγες γραμμές πού ἀφιέρωσε ἡ «Λέ Μόντ» (30-4-62) στίς πυραμίδες τῶν μισθῶν καί στίς φορολογικές δηλώσεις (2-2-64). Ἡ εἰκόνα πού μᾶς δίνουν αὐτά τά ντοκουμέντα εἶναι ἐκείνη μιᾶς κοινωνικῆς ὁμάδας πού τό βιοτικό της ἐπίπεδο δέν ἔχει τίποτα τό κοινό μέ τό ἐπίπεδο τῶν περισσότερων.

10. Σ.τ.Μ.. 1 νέο φράγκο = 100 παλιά.

11 Σ.τ.Μ.: Union de Nouvelle République (Ἕνωση Νέας Δημοκρατίας) τό Γκωλλικό (παραδοσιακό δεξιό) κόμμα τῆς Γαλλίας.

12. «Οἱ Κληρονόμοι» Οἱ φοιτητές κι ἡ κουλτούρα, 1964, ἐκδόσεις Μινουΐ

13. Σ τ.Μ. Ἀνώτερες Πρότυπες Σχολές.

14. Στά 1927, μερικοί Ρῶσοι ἀναρχικοί πρότειναν ἕνα σχέδιο ὀργάνωσης τοῦ διεθνοῦς κινήματος, πολύ συγκεντρωτικό, πού κρίθηκε πολύ ἐπικίνδυνο, ἀπό ἀγωνιστές, ὅπως ὁ Βολίν, ὁ Μπερνέρι, ὁ Μαλατέστα, καί ἄλλοι.

15. Ὑπενθυμίζουμε πώς αὐτές οἱ διαφορές στή στάση ἐξηγοῦνται φυσιολογικά ἀπό τήν ὁμοσπονδιακή δομή τῆς C.N.T.

16. Τήν ἐποχή ἐκείνη, ἕνας ὑπέρμαχος τῆς ψήφου ἔγραφε. «Ἄν εἴμασταν σίγουροι ὅτι οἱ Ἰσπανοί ἐπαναστάτες θά ἦταν ἱκανοί νά σαρώσουν τήν ἐξουσία τῶν δεξιῶν μέ τήν ἄμεση δράση, τό θέμα τῆς ψήφου δέν θά εἶχε κάν τεθεῖ. Ποιός, ὅμως, τολμοῦσε νά μᾶς τό βεβαιώσει;» (Π.Μ «Βουά Λιμπερταίρ» — **Ἐλευθεριακή Φωνή** — 25/4/36). Ἀναδημοσιεύθηκε στή «Ρεβύ Ἀναρσίστ», Ἀπρίλης-Ἰούνης 1936, σελ. 15).

17. Σ' αὐτό τό σημεῖο συμφωνοῦν ὅλες σχεδόν οἱ ἱστορικές μαρτυρίες Ἄς ἀναφέρουμε ἐκείνη τοῦ Μαρσέτ Κόλλ. «Στήν Καταλωνία. οἱ μόνες σημαῖες, πού ἔβλεπε κανείς ἦταν οἱ σημαῖες τῆς C.N.T. καί τῆς F.A.I.» (Μί θιουδάδ ὑ γιό, σελ. 131).

18. Ὁπαδοί τοῦ ἑνιαίου ψηφοδέλτιου

19. Φάτσια. δέσμη ραβδῶν καί πέλεκυς, σύμβολο τῆς ἐξουσίας τοῦ Ρωμαικοῦ Κράτους. Χρησιμοποιήθηκε σάν σύμβολο κι ἀπ' τό φασισμό, τ' ὄνομα τοῦ ὁποίου παράγεται ἀπ' αὐτή τή λέξη.

20. Σ.τ.Μ.. «Ὁ Ἀπελευθερωμένος Παριζιάνος»

21. Féderation Anarchiste. Ἀναρχική Ὁμοσπονδία